

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
**ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

**Філологічний факультет**

**ECTS – інформаційний пакет зі спеціальності**

**Галузь знань: 03 Філологія**

**Спеціальність: 035 Філологія**

**Спеціалізація: 035.10 Філологія (Прикладна лінгвістика)**

**Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр**

# ПЕРЕЛІК ДИСЦИПЛІН

## ЦИКЛ ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Назва: **ІСТОРІЯ І КУЛЬТУРА УКРАЇНИ**

### 1. Ідентифікація

Шифр: НЗК-1	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ЕCTS:3	<b>Нормативна</b>
Модулів:1	Курс: I
Змістовних модулів:3	Семестр: I
Загальна кількість годин: 90 год.	Лекції: 10
Тижневих годин: 2 год.	Практичні заняття: 20
	Самостійна робота: 60
	Вид контролю: залік

**Мета курсу** – надання студентам ґрунтовних знань про минуле та сьогодення українського народу з сучасних теоретико-методологічних позицій,

### 2. Опис курсу.

#### Модуль 1.

**Тема 1. Давня та середньовічна історія України в загальному контексті розвитку світової цивілізації**

Дослов'янські поселення на території України. Трипільська культура. Кіммерійці, скіфи, сармати. Античні міста-держави (поліси) Північного Причорномор'я.

Походження, розселення та суспільний устрій східних слов'ян. Звичаї, вірування, побут. Антський племінний союз. Східнослов'янські племена і державноплемінні союзи VI-IX ст.

Утворення Київської Русі. Політична система. Соціально-економічний розвиток. Внутрішня і зовнішня політика. Хрещення Русі. Феодальна роздробленість: причини, характер, наслідки. Київське, Чернігово-Сіверське, Переяславське князівства. Боротьба Русі проти монголо-татарських завойовників.

Галицько-Волинська держава – спадкоємиця Київської Русі. Історичне значення Київської Русі і Галицько-Волинської держави. Культура України IX – першої половини XIV ст.

Включення до складу Литовської держави Східної Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини та Переяславщини. Захоплення Польщею Галичини та Молдавією Буковини. Закарпаття у складі Угорщини.

Українські землі у складі Великого князівства Литовського. Кревська унія. Грюнвальдська битва. Ліквідація удільних князівств. Утворення Кримського ханства. Вхідження Сіверської землі до складу Московської держави.

Соціально-економічний розвиток українських земель в другій половині XIV – середині XVI ст. Формування панщинно-фільваркового господарства. Магдебурзьке право. Литовські статuti. Устава на волоки.

Люблінська унія. Політичне та соціально-економічне становище

українських земель у складі Речі Посполитої. Запровадження панщини. Культурний розвиток. Виникнення братств. Криза православ'я. Берестейська церковна унія.

Виникнення козацтва та його роль в історії українського народу. Запорозька Січ. Д.Вишневецький. Реєстрове козацтво. Боротьба проти турків і татар. Козацько-селянські повстання кінця XVI – першої третини XVII ст. Гетьман П.Конашевич-Сагайдачний.

Причини, характер, рушійні сили і періодизація Національно-визвольної війни. Б.Хмельницький. Формування української козацької держави – Гетьманщини, її внутрішня і зовнішня політика.

Переяславська рада 1654 р. “Березневі статті”. Гетьманщина після смерті Б.Хмельницького. І.Виговський. І.Сірко. Розкол України на Правобережну і Лівобережну. Основні військово-політичні події 1663-1676 рр. Д.Дорошенко. Соціально-економічні та політичні наслідки Національно-визвольної війни, її історичне значення.

## **Модуль 2. Нова історія України**

### **Тема 2. Визначальні тенденції розвитку українських земель у кінці XVII – на початку XIX ст.**

Соціально-економічні та політичні тенденції розвитку українських земель у кінці XVII на початку XVIII ст.

Внутрішня та зовнішня політика гетьмана І.Мазепи. Полтавська битва та її наслідки. Антиукраїнська політика російського царизму. “Конституція” П.Орлика.

Боротьба козацької старшини за відновлення державних прав України. П.Полуботок, Д.Апостол, К.Розумовський. Соціально-економічне становище. Ліквідація царизмом Гетьманщини і Запорозької Січі. Україна в російсько-турецьких війнах другої половини XVIII ст.

Правобережні та західноукраїнські землі в останній чверті XVII-XVIII ст. Поділ Речі Посполитої. Культура України в останній чверті XVII-XVIII ст.

Українські землі у складі Російської імперії. Криза феодалної системи господарства. Участь українського населення у війні 1812 р. Декабристи в Україні. Початок українського національного відродження.

Кирило-Мефодіївське братство. Т.Г.Шевченко. Кримська війна 1853-1856 рр. і Україна. Реформи 1860-1870-х рр. Антиукраїнська політика царизму. Суспільно-політичний рух. Діяльність громад. М.Драгоманов. Виникнення українських політичних товариств і партій. Соціально-економічна модернізація. Україна в Першій російській революції 1905-1907 рр.

Політичний та соціально-економічний розвиток західноукраїнських земель. Національно-визвольний рух. “Руська трійця”. Головна руська рада. Москвофіли і народовці. Наукове товариство ім. Т.Г.Шевченка. Виникнення політичних партій. І.Франко. Українська культура у XIX – на початку XX ст.

## **Модуль 3.**

### **Тема 3. Україна на зламі епох: перспективні можливості та реалії часу (1914–1920 рр.)**

“Українське питання” в роки Першої світової війни. Лютнева революція 1917 р. в Росії. Початок української національно-демократичної революції. Доба Української Центральної Ради. М.Грушевський. Українська Народна

Республіка (УНР). Українська держава гетьмана П.Скоропадського.

Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР). Директорія УНР. В.Винниченко. С.Петлюра. Селянський повстанський рух. Н.Махно. М.Григор'єв. Українська Соціалістична Радянська Республіка (УСРР). Х.Раковський. Ризький мирний договір. Причини поразки і уроки української національно-демократичної революції 1917-1920 рр.

#### **Тема 4. Україна у 20-30-ті рр. ХХ ст. : суперечливі тенденції розвитку та конкретні здобутки**

Соціально-економічне і політичне становище України на початку 20-х років. УСРР в умовах непу (1921-1928 рр.).

Україна в умовах утвердження тоталітарного ладу (1929-1938 рр.). Індустріалізація в Україні: хід і наслідки. Колективізація сільського господарства. Голодомор 1932-1933 рр. Політичні репресії в Україні.

Політичне і соціально-економічне становище українських земель в складі Польщі, Румунії, Чехословаччини.

#### **Тема 5. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)**

Україна в європейській політиці на початку Другої світової війни. Початок Другої світової війни.

Приєднання основної частини західноукраїнських земель до СРСР та їх “радянізація”. Початок Великої Вітчизняної війни. Окупація України військами Німеччини та її союзників. Нацистський окупаційний режим. Рух Опору в Україні. Визволення України від фашистських загарбників. Наслідки Другої світової війни для України.

#### **Тема 6. Україна у складі СРСР – системна криза тоталітарного ладу (40-80 рр. ХХ ст.)**

Україна у першому повоєнному десятиріччі. Відбудова і розвиток народного господарства. Голод 1946-1947 рр. Завершення “радянізації” західноукраїнських земель і рух Опору.

Україна в умовах десталінізації (“хрущовська відлига”). Соціально-економічний розвиток України в другій половині 60-х – першій половині 80-х рр. Наростання кризових явищ. Суспільно-політичне і духовне життя. Дисидентський рух в Україні.

#### **Тема 7. Україна на шляху незалежності**

Україна і процес перебудови в СРСР. Чорнобильська катастрофа. Проголошення незалежності України. Політичний і соціально-економічний розвиток незалежної України. Духовне життя суспільства. Україна на міжнародній арені. Революція гідності та її наслідки. Україна на сучасному етапі: проблеми і перспективи.

### **3. Завдання курсу**

1. Сформувати у студентів систему знань про загальнолюдські цінності й національні пріоритети, закономірності культурного процесу, українську культуру, як специфічний та унікальний феномен людства.

2. Розглянути культуру в розвитку, єдності та суперечності різноманітних процесів і тенденцій.

3. Розкрити сутність і особливості української культури як складової європейського культурного простору

4. Визначити внесок національних досягнень у світову загальнолюдську скарбницю.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: знає основні факти історичного минулого українського народу від найдавніших часів до сьогодення в контексті світової історії та практики державотворення в сучасній українській державі; вміє самостійно добирати і опрацьовувати історичні документи, науково-популярну і довідкову літературу; співставляти інформацію з різних джерел; узагальнювати і критично оцінювати історичні факти та діяльність історичних осіб; аналізувати й узагальнювати історичні події та явища, визначати їх суть, причинно-наслідкові зв'язки між ними; виділяти основне, об'єктивне і суб'єктивне; самостійно оцінювати і пояснювати історичний процес, робити висновки тощо.

#### **4. Статус у навчальному плані.**

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей

#### **5. Лектор** доктор історичних наук, професор Рижева Н.О.

**6. Форми і методи навчання:** Лекції, семінарські заняття, самостійна (індивідуальна) робота з історичними джерелами, картами, розв'язування історичних кросвордів, виконання тестових завдань, бліц-опитування, складання термінологічних словників і хронологічних таблиць, підготовка індивідуальних навчально-дослідних завдань, екскурсії в музеї та по визначних історичних місцях, робота в мережі Інтернет.

#### **7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.**

Поточний контроль здійснюється у вигляді усного опитування студентів на семінарських заняттях, тестування виконання індивідуальних завдань. Підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

Іспит: 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

#### **8. Мова викладання:** українська.

Назва: **ФІЛОСОФІЯ**

### **1. Ідентифікація**

Шифр: НЗК-2	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:3	<b>Нормативна</b>
Модулів:1	Курс: II
Змістовних модулів:4	Семестр: III
Загальна кількість годин: 90 год.	Лекції: 10
Тижневих годин:	Практичні заняття: 20
	Самостійна робота: 60
	Вид контролю: залік

**Мета курсу:** дати уявлення про специфіку філософії як важливого компонента історії й культури людства, історичного типу світогляду; показати методологічну роль філософії в осмисленні онтологічних, гносеологічних,

культурологічних і соціальних проблем сучасності; ознайомити з історією філософської думки, зокрема в Україні, з досягненнями сучасної філософії; окреслити ті ідеї в історії філософії, які виявилися найбільш продуктивними для розвитку сучасної науки та суспільної думки; сприяти формуванню у студентів здібностей до аналітичного мислення, самостійного застосування здобутків сучасної методології філософського знання у педагогічній творчості, науково-дослідницькій роботі; допомагати осмисленню смисложиттєвих, екзистенційних проблем сучасності, найважливіших напрямів трансформації життєвого світу постіндустріальної цивілізації; розвивати толерантне відношення до альтернативних позицій у релігійній, філософській, політичній та інших сферах життя; здатність самостійно аналізувати складні явища соціокультурного буття.

## **2. Опис курсу.**

**Тема 1.** Філософія, її людські виміри і смисл. Філософія, світогляд культура. Історичні типи світогляду: міф, релігія, науковий світогляд. Предмет філософії. Проблема начала філософії. Природа та типи філософських проблем.

**Тема 2.** Філософія Стародавнього світу. Філософія Стародавнього Сходу та її своєрідність. Своєрідність філософії стародавньої Греції. Аристотель як систематизатор античної філософії.

**Тема 3.** Філософія Середньовіччя та Відродження. Християнська апологетика та патристика. Аврелій Августин та його вчення. Схоластика. Суперечка про природу понять: реалізм і номіналізм. Вчення Фоми Аквінського про єдність душі і тіла, про двоїстість істини, про співвідношення релігії, філософії і науки.

Філософія Відродження. Філософія гуманізму. Антропоцентризм як реакція на середньовічний геоцентризм. Натурфілософія Відродження. Пантеїзм. Геліоцентризм і вчення про нескінченність Всесвіту. Соціальна філософія Відродження. Реформація, її ідеї.

**Тема 4.** Філософія Нового часу. Наукова революція ХУІІ ст. Головні риси філософії Нового часу. Проблема методу пізнання у філософії. Емпірична і раціоналістична методологія. Теорія пізнання та емпіризм. Сенсуалістична теорія пізнання. Гносеологічний скептицизм. Раціоналістична теорія пізнання. Створення механістичної матеріалістичної картини світу. Поняття субстанції і модусів у філософії Спінози. Дуалізм Р.Декарта. Монадологія Г.Лейбніца. Вчення Т.Гоббса про державу. Соціально-політичні погляди Ф.Бекона, Дж.Локка, Б.Спінози. Проблема людини у філософії Просвітництва. Французький матеріалізм.

**Тема 5.** Філософія у ХІХ-ХХ ст.. Плюралізм течій сучасної філософії. Некласична філософія кінця ХІХ – початку ХХ ст.. Ірраціоналістично-містична тенденція. Позитивістська тенденція. Загальні особливості філософії ХХ та початку ХХІ ст. Раціоналістична тенденція.

**Тема 6.** Філософське розуміння світу. Світоглядне значення проблеми буття. Проблема буття в історико-філософському окресленні. Категоріальні визначення буття. Основні форми буття. Буття людини як фундаментальна проблема філософії. Матеріальний світ та поняття матерії. Розвиток уявлень про матерію в історії філософії і природознавстві. Структурність та системність матерії. Поняття руху. Проблема руху в історії філософії та природознавстві..

Розвиток уявлень про простір та час в історії філософії та природознавстві. Субстанційна і реляційна концепція простору і часу. Концепції простору та часу у сучасній науці. Проблема єдності світу. Проблема свідомості у філософії.

**Тема 7.** Діалектика та її альтернативи. Основні закони діалектики. Діалектика як вчення про всезагальний зв'язок і розвиток матеріального та духовного світу. Історичні форми діалектики: стихійна діалектика античності, діалектика німецької класичної філософії, матеріалістична діалектика, „негативна діалектика”. Альтернативи діалектики. Метафізика. Метафізична і діалектична концепції розвитку. Софістика та еkleктика – альтернативи діалектики як логіки. Догматизм і релятивізм – альтернативи діалектики як теорії пізнання. Основні принципи і закони діалектики.

**Тема 8.** Пізнавальний процес: сутність та структура. Специфіка філософського підходу до пізнання. Гносеологія та її місце у структурі філософського знання. Проблема пізнаваності світу: аналіз основних підходів у різних філософських напрямках. Суб'єкт та об'єкт пізнання. Основні принципи теорії пізнання. Особливості пізнання природного, соціокультурного і духовного світу людини. Поняття, структура і форми практики. Функції практики у пізнанні. Структура пізнавального процесу. Чуттєвий та раціональний ступіні пізнання. Діалектика процесу пізнання, форми раціонального пізнання: відчуття, сприйняття, уявлення. Форми раціонального пізнання: поняття, судження, умовивід. Дилема емпіризму та раціоналізму.

**Тема 9.** Проблема методу в філософії. Наукове пізнання та його специфічні ознаки: особливості об'єкта, цілей, засобів, методів і результатів наукового пізнання. Тенденція розвитку загальної методології. Методологія як стиль мислення. Емпіричний та теоретичний рівні наукового пізнання. Методи емпіричного дослідження. Специфіка і методи теоретичного пізнання. Загальнонаукові методи. Основні форми наукового пізнання: факт, проблема, гіпотеза, теорія. Структура і функції наукової теорії. Проблема наукової раціональності і форми поза наукового знання.

**Тема 10.** Філософський аналіз суспільства та історії. Поняття соціального в філософії. Специфіка предмета соціальної філософії. Поняття суспільства. Соціум як історичний процес. Суспільство як система: основні сфери суспільного життя та їх взаємозв'язок. Політична сфера суспільства. Природа і суспільство. Сучасне природознавство про історичні етапи розвитку природи.

### **3. Завдання курсу.**

1. Визначати предмет та функції філософії; світогляд та його історичні типи; генезис філософії та її співвідношення з іншими типами світогляду.

2. Характеризувати специфіку та структуру філософського знання; основне коло філософських проблем.

3. Давати характеристику категоріальним визначенням буття; розвитку уявлень про матерію в історії філософії; філософські аспекти проблеми руху; сучасні концепції простору та часу.

4. Визначати історичні форми діалектики; альтернативи діалектики; основні принципи діалектики та зміст основних законів діалектики; зміст

категорій діалектики.

5. Характеризувати специфіку філософського підходу до пізнання; особливості суб'єкта та об'єкта пізнання; основні принципи пізнання, рівні та форми пізнання; тлумачення проблеми практики у філософії; існуючі у філософії концепції істини.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: розрізняти та виявляти специфіку різних типів світогляду; пояснювати конкретними прикладами основні функції філософії; характеризувати зв'язки філософії з іншими суспільними науками; пов'язувати загальні філософські проблеми з вирішенням завдань у різних галузях сучасної науки; робити порівняльний аналіз філософського та конкретно-наукового тлумачення буття; аргументовано демонструвати перевагу діалектичного мислення; робити порівняльний аналіз концепцій свідомості у основних напрямках філософії; аналізувати структуру, ознаки та основні функції свідомості; розрізняти метафізичну та діалектичну концепції розвитку світу; наводити конкретні приклади реальних виявлень метафізики при аналізі проблем суспільства; розкривати співвідношення принципів діалектики; демонструвати використання цих принципів при аналізі сучасних проблем; окреслювати умови, можливості та рівні пізнання, його різновиди та форми; давати класифікацію та філософський аналіз глобальних проблем сучасності;

#### 4. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей

5. **Лектор:** кандидат філософських наук, доцент Шпачинський І.Л.

6. **Форми і методи навчання:** Лекції, семінарські заняття, самостійна (індивідуальна) робота з історичними джерелами, картами, розв'язування історичних кросвордів, виконання тестових завдань, бліц-опитування, складання термінологічних словників і хронологічних таблиць, підготовка індивідуальних навчально-дослідних завдань, екскурсії в музеї та по визначних історичних місцях, робота в мережі Інтернет.

#### 7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.

Поточний контроль здійснюється у вигляді усного опитування студентів на семінарських заняттях, тестування виконання індивідуальних завдань. Підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

Іспит: 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

8. **Мова викладання:** українська.

Назва: УНІВЕРСИТЕТСЬКІ СТУДІЇ

#### 1. Ідентифікація

Шифр: НЗК-3	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:3	<b>Нормативна</b> Курс: I



Модулів:2 Змістовних модулів:3 Загальна кількість годин: 90 год. Тижневих годин: 2 год.	Семестр: I Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 60 Вид контролю: залік
--	---

**Мета курсу:** надання студентам теоретичних знань про структуру вищої освіти в Україні, основних законодавчих актів щодо вищої освіти, проблеми розвитку та завдання України щодо виконання вимог Болонського процесу, сприяння успішній адаптації студентів до навчання у вищому навчальному закладі.

## 2. Опис курсу.

**Тема 1.** Становлення та розвиток університетської освіти у світі та в Україні.

**Тема 2.** Університетська освіта в контексті Болонського процесу. Особливості участі ВНЗ у Болонському процесі.

**Тема 3.** Організація навчального процесу в університеті. Бібліотека університету і правила користування її фондами.

**Тема 4.** Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського: стратегія поступу – від витоків до сьогодення.

**Тема 5.** Психолого-педагогічні засади організації самостійної навчальної праці студентів. Студентське самоврядування як невід’ємна складова демократизації вищої школи.

**Тема 6.** Соціально-педагогічні умови адаптації молоді до навчання у ВНЗ.

## 3. Завдання курсу.

1. Ознайомити студентів із сутністю та структурою університетської освіти в контексті Болонського процесу, порядком організації навчального процесу в умовах кредитно-трансферної системи, інформаційними ресурсами бібліотеки університету та методикою написання наукових робіт.

2. Визначає зміст фахової підготовки, соціокультурної діяльності та студентського самоврядування університету.

3. Сприяти саморозкриттю творчого потенціалу першокурсників, згуртуванню студентських академічних груп, формуванню толерантності, критичного мислення у контексті культури.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями:** чітко розрізняти різні моделі університету, застосовувати принципи для розвитку освітніх інституцій, здійснювати аналіз функціонування сучасних інституцій вищої освіти.

### 4. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

5. **Лектор:** кандидат педагогічних наук, доцент Трибулькевич К.Г.

6. **Форми і методи навчання:** Лекційні та лабораторні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик та комп’ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

7. **Форми організації контролю знань, система оцінювання:** залік (оцінювання за європейською шкалою: А, В, С, D, E, FX). 100% балів студенти

накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

Навчально-методичне забезпечення: підручники, посібники, конспекти лекцій, навчально-методичний комплекс, відео-презентації.

**8. Мова викладання:** українська.

## **Назва: ТРУДОВЕ ПРАВО ТА ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ**

### Назва: **ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

#### **1. Ідентифікація**

Шифр: НЗК-5	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:3 Модулів:1 Змістовних модулів:1 Загальна кількість годин: 90 год. Тижневих годин: 2 год.	<b>Нормативна</b> Курс: III Семестр: VI Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 60 Вид контролю: залік

**Мета курсу:** ознайомити студентів із процесами інформатизації навчального процесу, видами та функціями інформатизації, методикою створення презентацій, мультимедійної продукції, Інтернет-проектів.

#### **2. Опис курсу.**

**Тема 1.** Інформатизація – головний напрямок сучасної науково-технічної революції. Процеси інформатизації: медіатизація, комп'ютеризація, інтелектуалізація. Функції інформатизація вищої школи

Інформаційні технології навчання як предметно й комунікативно спрямоване навчальне середовище, включене у навчальну діяльність, у якій комп'ютер є засобом аналізу змісту об'єктів, організації навчальної взаємодії, реалізації адекватних структурі та змісту діяльності форм контролю.

**Тема 2.** Засоби НІТ: апаратні(комп'ютер, програмні засоби (операційні системи, редактори, інформаційно-пошукові системи, локальні та глобальні навчальні комп'ютерні системи, демонстраційне обладнання, електронні підручники), бази даних); програмно-методичні: навчальні, контролюючі, імітаційно-моделювальні, інструментальні програмно-педагогічні, програмно-методичні комплекси; навчально-методичні: посібники, нормативно-технічна документація, організаційно-інструктивні матеріали тощо.

**Тема 3** Роль, місце та основна мета комп'ютерного навчання. Варіанти комп'ютерних технологій. Напрями комп'ютеризації. Методика розроблення комп'ютерних програм.

**Тема 4.** Презентація як представлення перед аудиторією чогось нового, раніше невідомого або мало відомого. Логіка викладу змісту презентації. Переваги презентацій.

Мультимедія– інформаційних продукт, що містить колекції зображень, текстів і даних, що супроводжуються звуком, відео, анімацією та іншими

візуальними ефектами, включає інтерактивний інтерфейс та інші механізми управління.

**Тема 5.** Види та методика створення Інтернет-проектів.

**3. Завдання курсу.**

1. Характеризувати процеси інформатизації: медіатизація, комп'ютеризація, інтелектуалізація. Визначати її основні функції.
2. Оволодіти основними видами інформаційних технологій.
3. Засвоїти засоби НІТ.
4. Визначати роль, місце та основну мету комп'ютерного навчання.
5. Засвоїти методику створення презентацій, мультимедійної продукції, Інтернет-проектів.

У результаті вивчення курсу студент студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в наукових парадигмах прикладного мовознавства; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; володіє уміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою; обізнаний в основних напрямках комп'ютерної лінгвістики, механізмах комп'ютерної обробки інформації.

**4. Статус у навчальному плані.**

Нормативний курс із циклу загальних компетентностей

**5. Лектор:** доктор філологічних наук, професор кафедри Коч Н. В.

**6. Форми і методи навчання:** лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

**7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.**

Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

(приклад для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

**8. Мова викладання:** українська.

## ЦИКЛ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Назва: **ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО**

**1. Ідентифікація**

Шифр: НПК – 1	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:7	<b>Нормативна</b> Курс: I, IV

Модулів:2 Змістовних модулів:2 Загальна кількість годин: 210 год. Тижневих годин: 2 год.	Семестр: I, VII Лекції: 24 Практичні заняття: 46 Самостійна робота: 140 Вид контролю: екзамен
---	---

**Мета курсу:** підготувати студента-першокурсника до сприйняття дисциплін лінгвістичного циклу, сформуванню лінгвістичний світогляд студентів, розвивати логічне мислення, ознайомити з основними проблемами науки про мову, сформуванню понятійний апарат; ознайомити студентів із найважливішими напрямками, ідеями й завданнями сучасного мовознавства, поглибити й систематизувати основні мовознавчі знання про актуальні проблеми сучасної лінгвістики.

## 2. Опис курсу.

### Модуль 1.

**Тема 1.** Предмет, завдання, основні поняття і методи науки про мову. Мовознавство – наука про мову. Предмет, завдання, основні поняття і методи науки про мову. Походження мови. Історичний розвиток мов. Диференціація й інтеграція. Загальні питання мовознавства. Мова, її природа і функції. Багатоманітність мов, своєрідність їх функціонування та сфери поширення. Структура і система мови. Генеалогічна класифікація мов: основні сім'ї, групи, підгрупи мов світу. Природа, сутність, функції та будова мови.

**Тема 2.** Фонетика. Фонологія. Графіка. Орфографія. Орфоепія. Предмет фонетики. Аспекти вивчення й основи класифікації звуків мови. Аспекти вивчення звуків мови. Членування звукового потоку. Позиційні і комбінаторні зміни звуків. Фонетичні та нефонетичні зміни. Фонологія, її завдання, основні поняття. Фонологічна система мови. Характеристика основних фонологічних шкіл. Походження письма. Етапи його розвитку. Алфавіти та їх виникнення. Графіка. Орфографія. Орфоепія.

**Тема 3.** Семасіологія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Лексикологія як учення про лексичне значення слова та лексичну систему мови. Семасіологія як учення про семантичну структуру слова. Фразеологія. Поняття про фразеологізми, їх типи та джерела виникнення. Лексикологія. Семасіологія. Фразеологія. Лексикографія як учення про теоретичні основи і практику укладання словників. Типи словників. Будова словникової статті в різних словниках.

**Тема 4.** Словотвірна дериватологія. Морфемологія та словотвірна дериватологія. Історія становлення словотвірної дериватології як науки. Проблеми, завдання сучасної словотвірної дериватології. Зв'язок дериватології з іншими розділами мовознавства. Основні поняття дериватології. Основні способи словотворення. Морфологічні/неморфологічні способи словотворення. Морфемний, словотвірний, етимологічний аналіз. Слово- і формотворення.

**Тема 5.** Граматика як учення про граматичну будову мови. Морфологія. Граматика як учення про граматичну будову мови. Предмет і розділи граматики. Основні одиниці й елементи граматичної будови мови. Порівняльна характеристика основних одиниць та елементів граматичної будови мови. Основні способи і засоби вираження граматичних значень слів. Історична

змінність граматичних категорій, способів вираження граматичних значень. Морфологія, її предмет, проблеми, основні поняття. Принципи виділення частин мови у сучасній лінгвістиці. Історична змінність складу частин мови та їх граматичних ознак у процесі розвитку мови. Типологічна класифікація мов. Граматична будова мови. Граматичні значення та способи їх вираження.

**Тема 6.** Синтаксис. Синтаксис як учення про словосполучення і речення. Актуальні проблеми синтаксису як науки. Основні поняття синтаксису. Система синтаксичних одиниць. Основні ознаки синтаксичних одиниць та їх порівняльна характеристика. Види синтаксичних зв'язків. Поняття синтагми. Класифікація словосполучень, простих і складних речень. Різноманітність будови речень у різних мовах. Аспекти вивчення синтаксичних одиниць.

## **Модуль 2.**

**Тема 1.** Історія лінгвістичних учень, її періодизація. Мовознавча проблематика в Біблії та Євангелії. Мовознавство в стародавній Індії. Мовознавство в стародавній Греції. Мовознавство в стародавньому Римі. Арабське мовознавство. Китайське мовознавство. Японське мовознавство.

**Тема 2.** Поняття про методологію, методику і метод. Загальнонаукові методи дослідження: аналіз, синтез, індукція, дедукція, спостереження, експеримент, моделювання. Конкретнонаукові (лінгвістичні) методи: загальна характеристика. Порівняльно-історичний метод. Описовий лінгвістичний метод. Метод лінгвістичної географії. Зіставний (типологічний) метод. Структурні методи: дистрибутивний аналіз; методика безпосередніх складників; трансформаційний аналіз; компонентний аналіз. Соціолінгвістичні методи. Психолінгвістичні методи. Математичні методи у мовознавстві. Використання комп'ютера в лінгвістичних дослідженнях.

**Тема 3.** Початки українського мовознавства в Київській Русі та в період феодальної роздробленості XI – XIII ст. Староукраїнська наука про мову XIV – XVIII ст. Українське мовознавство XIX – початку XX ст. П.Г.Житецький – український компаративіст кінця XIX ст. О.О.Потебня – основоположник психологічного напрямку у слов'янському мовознавстві. Українське мовознавство 20-80-х років XX ст. Лінгвістичні погляди Л.А.Булаховського. Питання загального і слов'янського мовознавства в дослідженнях О.С.Мельничука. Українське мовознавство в еміграції. Вклад українського мовознавства у світову лінгвістику.

**Тема 4.** Мовознавство в Європі періоду середньовіччя. Мовознавство епохи Відродження. Європейське мовознавство XVII – XVIII ст.

**Тема 5.** Порівняльно-історичний метод дослідження мов. Германістика. Лінгвістична типологія мов Ф. Боппа. Філософсько-лінгвістична концепція Вільгельма Гумбольдта.

**Тема 6.** Друга генерація представників порівняльно-історичного мовознавства. Натуралізм у мовознавстві (Август Шлейхер). Теорія хвиль Йоганна Шмідта. Молодограматизм.

**Тема 7.** Період критики молодогограматизму. Школа «слів і речей» Гуго Шухардта. Школа естетичного ідеалізму Карла Фосслера. Неолінгвістика.

**Тема 8.** Розширення кола досліджуваних мов та розшифровка стародавніх письмен в кінці XIX – початку XX століття. Проблеми прамови та її діалектного членування. Соціологізм у мовознавстві. Женецька і французька

соціологічні школи. Структуралізм в лінгвістиці, його концепції та різновиди. Лінгвістична концепція Ф. де Соссюра. Функціональна лінгвістика. Празький лінгвістичний гурток (ПЛГ).

**Тема 9.** Мовознавча діяльність І.І.Срезневського. О.О.Шахматов як лінгвіст. «Мовне будівництво» в СРСР 20-40-х років ХХ ст. М.Я.Марр – творець так званого «нового вчення про мову» («марксизму у мовознавстві»). Л.В.Щерба – теоретик мови, фонетист, лексиколог, лексикограф, граматист і методист. Лінгвістичні погляди Є.Д.Поливанова. Мовознавство в СРСР 50 – 80-х років ХХ ст. Лінгвістична концепція В.В.Виноградова. Місце славістики у світовій лінгвістичній науці.

### **3. Завдання курсу.**

1. Ознайомитися із мовознавством як наукою.
2. Дослідити основні теорії мови.
3. Засвоїти лінгвістичні поняття, необхідні для вивчення будь-якої лінгвістичної дисципліни.
4. Осмислити природу, сутність, функції та будову мови, значення мови для окремої людини і людства загалом.
5. Усвідомити структуру мови, функціонування та взаємодію її структурних одиниць, системний характер мови.
6. З'ясувати основні принципи, за якими відбувається зміна мови, її еволюція.
7. Дослідження мови, її природи, сутності та зв'язку із мисленням; вивчення будови мови та законів функціонування її у суспільстві.
8. Вирішення лінгвістично-філософський проблем.
9. Визначення місця мовознавства у системі наук.
10. Вивчення класифікацій мов світу та розробки методів їх дослідження.
11. Визначення основних етапів розвитку мовознавства.
12. Дослідження проблем, перспектив розвитку та вивчення історії мовознавства.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в наукових парадигмах загального та прикладного мовознавства; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; знає про одиниці мови та правил їх поєднання; володіє сучасною мовознавчою термінологією; знає класифікацію мов світу та основні поняття типологічного опису мов; знає теорії виникнення мови (філогенез) та процесу становлення і розвитку мовлення окремого індивіда; володіє мовою як пізнавальним знаряддям кодування та трансформації знань; дослідження мови, її природи, сутності та зв'язку із мисленням; вивчення будови мови та законів функціонування її у суспільстві; вивчення мови взагалі, що існує у вигляді окремих етнічних груп світу; вирішення лінгвістично-філософський проблем; визначення місця мовознавства у системі наук; вивчення класифікацій мов світу та розробки методів їх дослідження; загальна оцінка мовознавчого дослідження подається залежно від того, що нового внесли автори у мовознавчу науку порівняно із своїми попередниками; визначення значення мовознавчого дослідження для свого

часу; визначення основних етапів розвитку мовознавства; визначення бібліографії основних етапів світового мовознавства; формування проблем походження мови та її пам'яток; вивчення лінгвостилістичних досліджень мови; дослідження проблем, перспектив розвитку та вивчення історії мовознавства.

#### 4. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

5. **Лектор:** кандидат філологічних наук, доцент Каленюк С.О., кандидат філологічних наук, старший викладач Мікрюкова К.О.

6. **Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

7. **Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

8. **Мова викладання:** українська

### Назва: ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА

#### 1. Ідентифікація

Шифр: НПК-2	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:6	<b>Нормативна</b> Курс: I, IV
Модулів:2	Семестр: I, VIII
Змістовних модулів:4	Лекції: 20
Загальна кількість годин: 180 год.	Практичні заняття: 40
Тижневих годин: 2 год.	Самостійна робота: 120
	Вид контролю: екзамен

**Мета курсу:** засвоєння студентами інформації про зміст, проблеми і методи сучасної прикладної лінгвістики відповідно до широкого розуміння терміна прикладна лінгвістика; узагальнення й поглиблення засвоєної студентами у попередніх семестрах інформації про зміст, проблеми і методи сучасної прикладної лінгвістики відповідно до широкого розуміння терміна прикладна лінгвістика; удосконалення вмій і навичок практичного застосування мовних знань у різних галузях функціонування мови.

#### 2. Опис курсу.

##### Модуль 1.

**Тема 1.** Лінгвістична природа функціональності мови та мовлення: функції мови та проблеми їх визначення (функції мови та проблеми їх визначення; теоретичне і прикладне мовознавство); джерела та традиційні напрями ПЛ. Комп'ютерна лінгвістика та її сучасні напрями (напрями комп'ютерної лінгвістики, лінгвістичні проблеми створення штучного

інтелекту, переклад, його види, комп'ютерний переклад, основні принципи машинного перекладу, труднощі машинного перекладу); шляхи оптимізації спілкування з ЕОМ; гіпертекстові технології та гіпертекстові системи.

**Тема 2.** Оптимізація епістемічної функції мови (історія світової та вітчизняної лексикографії; поняття словник та словникова стаття, будова словникової статті, корпусна лінгвістика, інтерлінгвістика).

**Тема 3.** Оптимізація інформативної функції мови: психолінгвістичний, лінгвокультурологічний, етнолінгвістичний підходи (проблематика етнолінгвістичних досліджень, психолінгвістика як наука, теорія і практика використання лінгвокультурологічних досліджень).

**Тема 4.** Оптимізація соціальної функції мови: соціолінгвістичний підхід (соціолінгвістика, функції мови в суспільстві, поняття мовної ситуації, типи мовних ситуацій, характеристика мовної ситуації в Україні)

**Тема 5.** Мова та мовлення як різні аспекти одного предмету. Форми існування мови, види та типи мовлення, усне й писемне мовлення, специфіка писемного мовлення. Прикладні аспекти вивчення писемної форми: почеркознавство, дешифрування, археографія, палеографія, текстологія, графічна семіотика.

## **Модуль 2.**

**Тема 1.** Предмет, об'єкт, витоки корпусної лінгвістики.

**Тема 2 .** Проблема корпусів у системі корпусної лінгвістики. Типи корпусів текстів.

**Тема 3 .** Принципи і проблеми корпусного моделювання.

**Тема 4.** Прикладні аспекти перекладознавства.

**Тема 5.** Прикладне спрямування патопсихолінгвістики.

**Тема 6.** Судова (кримінальна) лінгвістика.

**Тема 7.** Комунікативна лінгвістика. Основні форми комунікативної поведінки. Моделі комунікації.

**Тема 8.** Проблема одиниць комунікації. Мовленнєвий акт, його типи та структура.

**Тема 9.** Комунікативний дискурс.

**Тема 10.** Закони та правила комунікативної взаємодії. Паралінгвістика.

**Тема 11.** Прикладне значення розробки проблем комунікативного впливу.

**Тема 12.** Політична лінгвістика. Політичні жанри мовлення.

**Тема 13.** Політична комунікація.

**Тема 14.** Теорія нейролінгвістичного програмування. Засоби уникнення комунікативних конфліктів.

## **3. Завдання курсу.**

1. Ознайомитися з предметом «Частина I. Прикладна лінгвістика», його структурою; періодизацією становлення та розвитку.

2. Розглянути методи прикладної лінгвістики та сфери їх застосування.

3. Усвідомити можливості оптимізації функціонування мови в суспільстві.

4. Проаналізувати теорію і практику перекладу.

5. Аналізувати можливості застосування сучасних мовленнєвих технологій.

6. Узагальнити, систематизувати й поглибити теоретичні знання і вдосконалити практичні уміння із найважливіших тем фундаментальної та прикладної лінгвістики.



7. Впроваджувати інформаційні технології у процес дослідження та навчання мови.

8. Використовувати технології перекладу, нейролінгвістичного програмування, сугестивної лінгвістики у сфері комунікації.

9. Усвідомити роль діяльності та функціональні обов'язки лінгвіста-прикладника.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в наукових парадигмах прикладного мовознавства, теорії та практиці ефірної комунікації; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; володіє уміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою; є обізнаним в основних напрямках комп'ютерної лінгвістики, механізмах комп'ютерної обробки інформації; засвоює основи комп'ютерних методів автоматичного аналізу текстів природною мовою; орієнтується в наукових парадигмах прикладного мовознавства, теорії та практиці ефірної комунікації; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; володіє уміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою; уміє застосовувати сучасні наукові методи лінгвістичних, зокрема соціолінгвістичних, психолінгвістичних, лексикографічних, семантичних, когнітивних досліджень; набуває навичок створення словникових статей; володіє мовою як пізнавальним знаряддям кодування та трансформації знань; формує уміння аналізувати мовні явища як об'єктивацію багатофакторної діяльності людини; засвоює інформацію про зміст, проблеми і методи сучасної прикладної лінгвістики; має уявлення про мову як фактор об'єднання етносу, народу, нації.

#### **4. Статус у навчальному плані.**

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

**5. Лектор:** кандидат філологічних наук, доцент Бабій Ю.Б.

**6. Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

**7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

(приклад для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

## 8. Мова викладання: українська.

### Назва: ФІЛОСОФІЯ МОВИ ТА ЛІНГВІСТИЧНА МЕТОДОЛОГІЯ

#### 1. Ідентифікація

Шифр: НПК – 3	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ЕCTS:5 Модулів:2 Змістовних модулів:2 Загальна кількість годин: 150 год. Тижневих годин: 3, 5 год.	<b>Нормативна</b> Курс: IV Семестр: VII Лекції: 18 Практичні заняття: 32 Самостійна робота: 100 Вид контролю: екзамен

**Мета курсу:** осмислення основних концептуальних засад філософії мови; перевірка теоретичних положень із найважливіших тем філософії мови та лінгвістичної методології.

#### 2. Опис курсу.

**Тема 1.** Мова, модуси її існування і функція. Мова як об'єкт філософських досліджень. Сутність філософії мови. Представлення сутності мови у науково-зорієнтованій філософії мови. Філософія мови та інші напрями дослідження мови, що спираються на філософію. Філософія мови як навчальна дисципліна.

**Тема 2.** Гумбольдтіанство як вияв антропоцентричного підходу до мови. Лінгвофілософська концепція Вільгельма фон Гумбольдта. Філософські та загальнонаукові концепції. Вчення про творчий характер мови. Вчення про зовнішню та внутрішню форми мови. Неогумбольдтіанство як напрям у лінгвофілософії. Загальна характеристика неогумбольдтіанства. Неогумбольдтіанство у США. Філософські основи теорії мовної відносності. Неогумбольдтіанство в Європі. Лінгвофілософська концепція Й. Л. Вайсгербера.

**Тема 3.** Структуралізм у філософії мови. Передумови виникнення і спільні ознаки лінгвістичного структуралізму. Лінгвофілософська концепція Ф. де Соссюра та її вплив на зародження структуралізму. Найвідоміші школи лінгвістичного структуралізму. Постструктуралізм і постмодернізм у філософії мови.

**Тема 4.** Генеративізм у мовознавстві. Основні засади лінгвофілософської концепції Н. Хомського. Сутність ідеї вроджений структур. Породжувальна граматики відповідно до концепції Н. Хомського.

**Тема 5.** Виникнення філософії мови як науки. Перші лінгвофілософські школи. Лінгвофілософські ідеї Давнього Сходу (Давній Єгипет, Юдея, Індія). Лінгвофілософські ідеї у Давній Греції (Платон, Арістотель). Аспекти філософії мови у стоїків. Лінгвофілософські ідеї в епоху Середньовіччя. Лінгвофілософські проблеми у середньовічних дискусіях реалістів і номіналістів. Емпіризм та раціоналізм у філософії мови XVII- XVIII ст. Лінгвофілософська граматики Пор-Рояля.

**Тема 6.** Неокантіанство і філософія мови. Основні принципи неокантіанства. Теоретичні засади філософської концепції Е. Касірера. Мова в системі пізнання.

**Тема 7.** Логіко-семантична програма аналізу мови. Зародження аналітичної філософії мови. Основи філософії логічного аналізу мови. Логічний позитивізм. Проблеми філософії лінгвістичного аналізу. Вчення про мовні ігри і контекстний характер значення. Тенденції розвитку лінгвофілософських ідей у межах аналітичної філософії другої половини ХХ століття. Семантичні концепції мови. Загальна характеристика прагматичних концепції мови.

**Тема 8.** Герменевтичний підхід до мови. Загальна характеристика герменевтики. Герменевтична концепція мови М. Гайдеггера. Філософія мови Г.-Г. Гадамера. Феноменологічний і екзистенційно-феноменологічний підходи до мови. Вчення Е. Гуссерля про мову. Лінгвофілософські ідеї М. Мерло-Понті.

**Тема 9.** Комунікативна (дискурсивна) філософія і мова. Сутність і основні поняття комунікативної філософії мови. Теоретичні аспекти концепції ідеальної комунікації, пов'язані з мовою.

**Тема 10.** Теантропокосмічна теорія мови. Виникнення теантропокосмічної концепції мови. Загальна характеристика мови у теантропологізмі. Лінгвофілософська концепція О. Лосева. Синергетична сутність мови в концепції П. Флоренського. Енергетична концепція сутності мови К. Кастанеди. Сучасні аспекти теантропокосмічної теорії мови.

**Тема 11.** Особливості лінгвофілософської думки східних слов'ян. Розвиток лінгвофілософської думки в Україні в Х – середині ХVІ століття.

**Тема 12.** Лінгвофілософська концепція О. Потебні. Природа мови в концепції О. Потебні. Процес породження мовлення за О. Потебнею.

**Тема 13.** Тенденції розвитку сучасної філософії мови.

**Тема 14.** Лінгвометодологія. Предмет, об'єкт і головні завдання.

**Тема 15.** Поняття методу в лінгвістичній науці. Диференціація методів.

### **3. Завдання курсу.**

1. Ознайомити студентів із поняттями філософія і мова, мова як об'єкт філософських досліджень; філософія мови та інші напрями дослідження мови, що спираються на філософію

2. Розглянути основні напрями лінгвофілософського підходу до мови (гумбольдтіанство, неогумбольдтіанство, структуралізм, постструктуралізм та постмодернізм, генеративізм).

3. Проаналізувати засади філософського підходу до мови (перші лінгвофілософські ідеї, неокантіанство, логіко-семантична програма мови, герменевтичний, феноменологічний і екзистенційно-феноменологічний підходи, комунікативна філософія і мова, теантропокосмічна теорія мови).

4. Дослідити розвиток лінгвофілософських ідей в Україні (Г. Сковорода, О. Потебня, Д. Овсяннико-Куликовський).

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в наукових парадигмах загального та прикладного мовознавства; має уявлення про мову як фактор об'єднання етносу, народу, нації; застосовує досягнення національної та світової культури у вирішенні власних професійних та життєвих завдань; розвиває уміння проводити порівняльні дослідження структурних і функціональних

властивостей мов незалежно від характеру генетичних відношень між ними; має сформовані уміння аналізу мовних явищ як об'єктивацію багатофакторної діяльності людини; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; знає теорії виникнення мови (філогенез) та процесу становлення і розвитку мовлення окремого індивіда.

#### 4. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей

5. **Лектор:** кандидат педагогічних наук, доцент Рускуліс Л. В.

6. **Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

#### 7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.

Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

(приклад для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

8. **Мова викладання:** українська.

### Назва: АНГЛІЙСЬКА МОВА

#### 1. Ідентифікація

Шифр: НПК-4	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS: 30 Модулів: 8 Змістовних модулів: 8 Загальна кількість годин: 900 год. Тижневих годин: 6 год.	<b>Нормативна</b> Курс: I-IV Семестр: I-VIII Лекцій: 66 Практичні заняття: 234 Самостійна робота: 600 Вид контролю: залік, екзамен

**Мета курсу:** формування навичок практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, що обмовлена професійними потребами.

#### 2. Опис курсу.

##### Модуль 1

**Тема 1.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми "Погода. Погодні явища". Граматика: Теперішній неозначений час. Теперішній тривалий час.

**Тема 2.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми "Люди. Життя творчих людей". Граматика: Теперішній неозначений час. Теперішній тривалий час.

**Тема 3.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми “Засоби масової інформації”. Граматика: Артиклі. Відносні займенники.

**Тема 4.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми “Здоров'я. Медицина”. Граматика: Теперішній перфектний час.

### **Модуль 2**

**Тема 1.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми “Світ природи”. Граматика: Ступені порівняння прикметників. Кількісні висловлювання.

**Тема 2.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми “Суспільство і родина. Родинні стосунки”. Граматика: Умовні речення I типу.

**Тема 3.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми “Наука”. Граматика: Модальні дієслова.

**Тема 4.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми “Ніч”. Граматика: Дієслівні структури (Verb patterns). Наміри у майбутньому.

**Тема 5.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми “Робота. Промисловість”. Граматика: Структура "used to". Теперішній неозначений час (пасивний стан).

### **Модуль 3**

**Тема 1.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми “ Глобальні справи”. Граматика: Вживання теперішнього тривалого часу для вираження майбутнього. Минулий неозначений час (пасивний стан).

**Тема 2.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми “Навколишнє середовище”. Граматика: Теперішній перфектний тривалий час. Фразові дієслова.

### **Модуль 4**

**Тема 1.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми “Світ спорту”. Граматика: Умовні речення II типу.

### **Модуль 5**

**Тема 1.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми “Особистість. Харизма”. Граматика: Теперішній неозначений час. Теперішній тривалий час. Питальні форми.

**Тема 2.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми “Подорожування. Туризм”. Граматика: Теперішній перфектний час та минулий неозначений час .

**Тема 3.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми “Робота. Професія”. Граматика: Теперішній перфектний тривалий час у зіставленні з теперішнім перфектним часом.

### **Модуль 6**

**Тема 1.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми “Вивчаючи мови. Різні мови”. Граматика: Майбутні форми. Умовні речення I типу.

**Тема 2.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми "Реклама". Граматика: Умовні речення II типу.

**Тема 3.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми "Бізнес". Граматика: Минулий тривалий та минулий перфектний час.

### **Модуль 7**

**Тема 1.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми "Дизайн". Граматика: Модальні дієслова.

**Тема 2.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми "Освіта". Граматика: Відносні та невідносні підрядні речення.

**Тема 3.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми "Інженерія". Граматика: Пасив. Артиклі.

### **Модуль 8**

**Тема 1.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми "Тренди і суспільство". Граматика: Кількісні висловлювання. Інфінітиви та - ing форми.

**Тема 2.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми "Мистецтво та засоби масової інформації". Граматика: Непряма мова.

### **3. Завдання курсу.**

1. Вивчення лексичного матеріалу, необхідного для спілкування (можливість вести бесіду, робити повідомлення на задані теми та оформлювати ділові папери) та читання англomовної літератури зі спеціальності.

2. Засвоєння граматичного матеріалу, необхідного для оволодіння усними та письмовими формами спілкування.

3. Засвоєння фонетичного матеріалу, який дозволить студентам оволодіти вимовою звуків англійської мови та інтонацією англійського речення.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: вміє застосовувати знання з граматики, лексикології, стилістики для здійснення іншомовної комунікації; усвідомлює і контролює організацію змісту, знань і навичок перцепції та продукції символів, із яких складаються письмові тексти; розуміє загальний зміст і суттєві деталі автентичних аудіо- і відеоматеріалів, пов'язаних з академічною та професійною сферами; розуміє основні ідеї та розпізнає конкретну інформацію в ході лекцій, семінарів, конференцій, дискусій за темами відповідного академічного і професійного спрямування; розуміє автентичні тексти, пов'язані з академічною та професійною діяльністю, з підручників, газет, популярних і спеціалізованих журналів та ресурсів мережі Інтернет; вміє визначати позицію і точки зору в автентичних текстах, пов'язаних з навчанням та спеціальністю, писати академічну та ділову документацію, пов'язану з особистою та професійною сферами (резюме, життєпис, заяви), анотувати наукові тексти іноземною мовою; володіє уміннями та навичками здійснювати іншомовну мовленнєву діяльність, зумовлену професійною та комунікативною метою.

### **4. Статус у навчальному плані.**

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей

**5. Викладачі:** кандидат педагогічних наук, доцент Шиян Т.В., викладач Плужнік А.В.

**6. Форми і методи навчання:** Практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

**7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді модульних контрольних робіт. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

(приклад для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

## 8. Мова викладання: англійська

### Назва: СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА

#### 1. Ідентифікація

Шифр: НПК-5	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ЕCTS:14	<b>Нормативна</b>
Модулів:4	Курс: I, II
Змістовних модулів:4	Семестр: II, III, IV
Загальна кількість годин: 420 год.	Лекції: 44
Тижневих годин: 2,5 год.	Практичні заняття: 62
	Самостійна робота: 280
	Вид контролю: екзамен

**Мета курсу:** сформувати в студентів мовно-лінгвістичні компетенції – комплексу лінгвістичних знань про мову як суспільне явище і систему, що охоплює фонетику, лексику, морфологію, синтаксис, стилістику тексту і культуру мовлення та постійно розвивається, виробити вміння оперувати лінгвістичними знаннями у професійній та науково-дослідницькій діяльності; сформувати в студентів мовно-лінгвістичні компетенції – комплексу лінгвістичних знань про мову як суспільне явище і систему, що охоплює фонетику, лексику, морфологію, синтаксис, стилістику тексту і культуру мовлення та постійно розвивається, виробити вміння оперувати лінгвістичними знаннями у професійній та науково-дослідницькій діяльності; пізнання синтаксичної структури української мови, ознайомлення з основними поняттями синтаксису, що сприятиме комплексній лінгвістичній підготовці сучасного філолога.

#### 2.Опис курсу.

##### Модуль 1.

**Тема 1.** Вступ, мова як явище суспільне. Сучасна українська літературна мова. Система мови і норми. Типи норм сучасної української літературної мови. Писемна і усна форми літературної мови. Функціональні стилі сучасної української літературної мови.

**Тема 2.** Українська мова серед інших слов'янських мов. Українська мова – національна мова українського народу. Державний статус української мови. Закон про мови в Україні. Етапи розвитку сучасної української літературної мови. Стилі сучасної української літературної мови.

**Тема 3.** Фонетика і фонологія. Предмет і завдання фонетики. Теоретичне і практичне значення фонетики. Загальна та прикладна фонетика. Аспекти вивчення звуків. Анатомо-фізіологічні передумови творення мовних звуків. Будова мовленнєвого апарату. Аспекти вивчення звуків. Членування мовленнєвого потоку. Фонетичні одиниці та фонетичні засоби. Склад. Складоподіл. Суперсегментна фонетика. Звуковий склад сучасної української мови. Голосні і приголосні звуки: класифікація, артикуляційно-акустична характеристика. Конспектування наукової літератури. Фонетична транскрипція.

Фонетичний аналіз слів.

**Тема 4.** Фонетичні процеси, зумовлені сполучуваністю звукових одиниць у мовленнєвому потоці. Зміни звукового складу слів у мовленнєвому потоці. Асиміляція. Акомодация. Редукція. Позиційні чергування приголосних. Історичні чергування фонем. Фонетичні модифікації звуків: позиційні та комбінаторні. Спрощення в групах приголосних. Подовження приголосних як фонетичний процес. Фонетична транскрипція. Фонетичний аналіз слів. Історичні чергування голосних фонем. Історичні чергування приголосних фонем. Позиційні чергування голосних. Становлення вітчизняної фонології, система понять. Ознаки, функції, алофони фонем. Фонематична транскрипція. Система фонем сучасної української літературної мови. Дистрибуція фонем у сучасній українській літературній мові. Фонологічні школи. Різні концепції фонем у сучасній лінгвістиці. Фонологія у її відношенні до фонетики. Проблеми теоретичної фонології. Фонологічні особливості української мови. Фонематична транскрипція.

**Тема 5.** Чергування голосних і приголосних фонем. Позиційні чергування приголосних. Історичні чергування фонем. Фонетичні модифікації звуків: позиційні та комбінаторні.

**Тема 6.** Графіка та орфографія сучасної української літературної мови. Графічна система сучасної української літературної мови. Орфографія як система правил написання. Становлення українського письма. Принципи української графіки. Транслітерація. Формування і розвиток орфографії української мови. Принципи української орфографії. Графічний та орфографічний аналіз слів.

**Тема 7.** Орфоепія. Орфоепічні норми української літературної мови. Орфоепія як розділ мовознавства про норми літературної вимови.

**Тема 8.** Лексикологія. Предмет і завдання української лексикології. Слово в лексико-семантичній системі мови: ознаки, знакова природа. Моносемія і полісемія. Типи переносного значення слів.

**Тема 9.** Лексика сучасної української літературної мови з погляду походження і вживання. Активна та пасивна лексика сучасної української літературної мови. Склад лексики української мови з погляду походження.

**Тема 10.** Полісемія. Омонімія. Паронімія. Синонімія.

**Тема 11.** Лексика сучасної української літературної мови з погляду вживання. Сильова диференціація лексики.

**Тема 12.** Активний і пасивний склад української лексики. Формування української лексики. Значення і поняття. Активна та пасивна лексика сучасної української літературної мови. Лексикологічний аналіз слів.

**Тема 13.** Фразеологія. Фразеологія сучасної української мови. Поняття про фразеологізм. Класифікація фразеологічних одиниць. Джерела фразеології. Стилїстичне використання фразеологізмів. Історія розвитку української фразеології.

**Тема 14.** Лексикографія. Предмет і завдання лексикографії. Типи словників. Відомості з історії української лексикографії.

## **Модуль 2.**

**Тема 1.** Словотвір і морфеміка сучасної української літературної мови. Словотвір як учення про мотивацію і творення похідних слів. Твірна основа і



словотворчий формант. Словотвірний тип і словотвірне значення. Способи словотвору в сучасній українській мові. Словотвір іменників. Словотвір прикметників. Словотвір дієслів. Словотвір прислівників. Принципи словотвірного аналізу. Морфеміка як тип мовної одиниці. Морфемний склад слова. Поняття про морфему. Типи морфем в українській мові. Морфи як варіанти морфем. Кореневі й афіксальні морфеми. Словотворчі, формотворчі і словозмінні афікси. Поняття нульової морфеми. Основа слова і закінчення. Основні зміни в морфемній будові слова: спрощення, перерозклад, ускладнення. Принципи морфемного аналізу слів

**Тема 2.** Граматика і морфологія сучасної української літературної мови. Граматика української мови як учення про її морфологічну та синтаксичну будову. Морфологія та синтаксис як розділи граматики. Основні граматичні поняття: граматичне значення, граматична форма, граматична категорія, граматичне значення слова у його відношенні до лексичного. Способи вираження граматичного значення слова граматичною формою слова. Синтетичні й аналітичні форми слів. Граматичні категорії. Системи граматичних категорій в українській мові. Морфологічні, синтаксичні та лексико-граматичні категорії. Поняття грамеми.

Морфологія як граматичне вчення про систему форм слова та засоби їх вираження. Поняття про словоформу. Взаємозв'язок між словом і словоформою. Частини мови та принципи їх виділення в українській мові. Повнозначні та службові частини мови. Проблема займенникових слів, нечастиномовні слова – морфеми і слова – речення, ступені й різновиди взаємопереходу частин мови.

**Тема 3.** Загальна характеристика й лексико-граматичні розряди іменника. Іменник як частина мови. Семантико-граматичні ознаки його виділення. Лексико-граматичні розряди іменників: іменники – власні та загальні назви, назви істот і неістот, конкретні, абстрактні та збірні іменники, іменники з речовим значенням. Перехід іменників одного розряду до іншого.

**Тема 4.** Морфологічні категорії роду, числа і відмінка іменника. Поділ на відміни і групи. Морфологічний аналіз іменника. Граматичні категорії іменника. Категорія роду, її значення, морфологічне, синтаксичне та лексичне вираження. Формально-граматичні та значеннєві принципи розподілу іменників за родами. Іменники спільного та подвійного роду. Хитання в роді іменників. Категорія числа, її значення та граматичні засоби вираження. Іменники, що мають форму тільки однини або форму тільки множини. Категорія відмінка. Відмінкова система сучасної української літературної мови. Кличний відмінок у парадигмі іменника. Основні значення відмінків. Словозміна іменників. Поняття про парадигму іменників. Повна та неповна парадигма. Принципи поділу іменників на відміни та групи. Характеристика парадигм іменників I, II, III та IV відмін. Розмежування варіантів відмінкових форм. Невідмінювані іменники. Відмінювання іменників *pluraltantum*. Іменники з ознаками прикметникової парадигми. Словотвір іменників.

**Тема 5.** Прикметник як частина мови. Прикметник як частина мови. Поняття про прикметник як частину мови. Специфіка граматичних категорій прикметника. Лексико-граматичні розряди прикметників: якісні, відносні, присвійні. Перехід відносних у якісні, присвійних – у відносні та якісні.

Здатність прикметників формувати синонімічні ряди, вступати в антонімічні відношення, розвивати переносні значення. Короткі та повні прикметники. Стягнені та нестягнені форми повних прикметників. Ступені порівняння як форми якісних прикметників. Особливості відмінювання та правопису прикметників. Творення та значення вищого та найвищого ступенів порівняння. Аналітичні форми ступенів порівняння. Відмінювання прикметників твердої та м'якої групи. Проблема кількості відмінюваних грамем прикметника. Словотвір прикметників якісних, відносних, присвійних. Творення прикметників від географічних назв. Прикметники, утворені складанням основ, їх правопис. Перехід прикметників у іменники.

**Тема 6.** Числівник як частина мови. Числівник. Проблема частиномовної природи числівника. Розмежування числівників та інших слів з кількісним значенням. Числівник як частиномовна морфологічна периферія. Специфіка вияву граматичних категорій числівника. Функціональні розряди числівників: власне-якісні, збірні, дробові, неозначено-кількісні. Особливості їх вживання. Питання про порядкові числівники. Структурні типи числівників: прості, складні та складені. Відмінювання різних розрядів числівників. Аналіз специфіки парадигм кількісних числівників у сучасній українській літературній мові. Синтаксичні функції числівників.

**Тема 7.** Дієслово як частина мови. Категорія виду

Дієслово. Поняття про дієслово як частину мови. Система дієслівних утворень в українській мові. Неозначена форма дієслова. Типи дієслівних основ. Поділ дієслів на класи за співвідношенням з основами інфінітива та теперішнього часу. Поділ дієслів на дієвідміни.

Категорія виду дієслова. Протиставлення форм доконаного та недоконаного виду у видовій парі. Способи творення форм доконаного та недоконаного виду. Видова пара.

**Тема 8.** Дієслівні категорії способу і часу. Категорія особи

Категорія особи дієслова та числа. Дієслова з неповною особовою парадигмою. Безособові дієслова. Категорія часу та роду дієслова. Система дієслівних часів у сучасній українській літературній мові, їх творення та значення. Пряме та переносне вживання часових форм дієслова. Категорія способу дієслова. Дійсний, умовний та наказовий способи, їх творення та значення.

**Тема 9.** Категорії перехідності/неперехідності та стану дієслова

Загально дієслівна категорія перехідності-неперехідності дієслова. Перехідні дієслова та засоби їх вираження. Неperехідні дієслова та засоби їх вираження. Валентність дієслова.

Категорія стану дієслова та її зв'язок з перехідністю-неперехідністю. Дієслова активного стану, їх засоби вираження. Дієслова пасивного та зворотно-середнього стану.

**Тема 10.** Дієприкметник. Дієприслівник

Дієприкметник як форма дієслова та прикметникові характеристики дієприкметника. Граматичні категорії дієприкметника.

Творення дієприкметників. Активні дієприкметники теперішнього часу, їх значення та вживання. Пасивні дієприкметники минулого часу обох видів.

Перехід дієприкметників у іменники та прикметники. Дієслівні форми на -но, -то.

Дієприслівник як форма дієслова. Дієслівні та прислівникові характеристики дієприслівника. Значення дієприслівників доконаного та недоконаного видів. Творення та синтаксична роль дієприслівників. Перехід дієприслівників у прислівники та прийменники.

#### **Тема 11. Прислівник. Станівник. Модальник**

Прислівник Значення прислівників як слів, що виражають статичну ознаку іншої ознаки. Морфологічні ознаки, синтаксична роль прислівників. Групи прислівників за означенням. Ступені порівняння означальних прислівників.

Творення прислівників (від прикметників, іменників, числівників, займенників, дієслів). Перехід у прислівники інших частин мови. Перехід прислівників у прийменники, сполучники, частки.

Слова категорії стану та їх місце в системі частин мови. Частиномовна база станівника. Лексико-семантичні групи слів категорії стану. Поняття про модальність і модальні слова. Формування модальника та його частиномовний статус. Семантичні розряди модальних слів. Морфологічні та синтаксичні властивості модальника.

#### **Модуль 3.**

##### **Тема 1. Службові частини мови. Прийменник**

Прийменники як службові слова, що виражають відношення (просторові, часові та інші) між повнозначними словами. Морфологічний склад прийменників. Перехід самостійних слів і словосполучень у прийменники. Вживання прийменників з певними відмінками іменників і субстантивованих слів. Полісемія прийменників. Ознайомлення прийменників. Синонімія прийменників.

##### **Тема 2. Сполучник**

Сполучники як службові слова, що виражають зв'язок між словами в реченні, між частинами речень. Синтаксичні функції сполучників. Морфологічний склад сполучників. Сполучники сурядності і підрядності, їх групи. Сполучні слова їх відмінність від сполучників. Перехід повнозначних слів у сполучники.

##### **Тема 3. Частка. Вигук**

Частки як службові слова, що вносять певні відтінки у значення слів чи рівень. Групи часток за значенням. Функції часток. Частки словотворчі і формотворчі. Правопис часток в українській мові.

Вигуки як слова, що виражають емоції та волевиявлення, їх роль у реченні. Групи вигуків за значенням, їх уживання. Перехід у вигуки повнозначних слів. Звуконаслідувальні слова.

#### **Модуль 4.**

##### **Тема 1. Синтаксис. Загальні питання**

Загальне поняття про синтаксис. Зв'язок синтаксису з іншими лінгвістичними розділами та дисциплінами. Типи синтаксичних одиниць. Синтаксичні зв'язки і відношення (предикативні, підрядні, сурядні).

##### **Тема 2. Словосполучення як комунікативна синтаксична одиниця.**

Словосполучення та його відношення до слова і речення. Типи словосполучень за будовою (за кількісним принципом). Типи синтаксичного зв'язку слів у

словосполученнях. Типи підрядних словосполучень за морфологічною ознакою стрижневого (основного) слова. Засоби зв'язку слів у словосполученнях. Смыслові відношення між словами у словосполученні.

**Тема 3.** Речення як основна одиниця синтаксису.

Речення та судження. Основні ознаки речення: предикативність, модальність і часова співвіднесеність, семантико-інформативна й інтонаційна завершеність. Основні аспекти вивчення речення: семантичний, формально-граматичний, комунікативний. Типи речень за комунікативним призначенням. Парадигма речення.

**Тема 4.** Просте двоскладне речення. Головні члени речення.

Поняття про двоскладне речення. Вираження предикативності у двоскладному реченні. Особливості семантичної структури двоскладного речення. Традиційне вчення про члени речення. Класифікація членів речення на основі синтаксичних зв'язків. Головні члени та їх роль у синтаксичній та семантичній організації двоскладного речення.

Підмет як головний член двоскладного речення. Типи підмета та способи його вираження: а) прості підмети; б) складені підмети. Координація підмета і присудка. Нові підходи до класифікації членів речення.

**Тема 5.** Присудок як головний член двоскладного речення.

Типи присудків за морфологічним способом вираження та будовою. Дієслівний присудок. Простий дієслівний присудок, способи його вираження. Ускладнені форми простого присудка. Дієслівний складений присудок, способи його вираження. Характер допоміжного дієслова. Дієслівний складний присудок. Синонімічність різних форм присудка. Координація простого і складеного присудків з підметом. Іменний складений присудок. Питання про іменний присудок з нульовою зв'язкою. Зв'язка як складова частина іменного складеного присудка, типи зв'язок. Способи вираження іменної частини складеного присудка. Складний іменний присудок. Складні присудки змішаного типу. Синоніміка різних форм іменного присудка.

**Тема 6.** Другорядні члени речення. Додаток.

Загальне поняття про непоширені та поширені речення. Другорядні члени речення, їх роль у структурі простого речення. З історії питання про другорядні члени речення. Принципи їх класифікації. Додаток як синтаксичне вираження об'єкта: прямий / непрямий; придієслівні / комунік та додатки при словах категорії стану; вивчення додатка у загальноосвітній школі.

**Тема 7.** Означення. Означення як синтаксичне вираження ознаки: узгоджене / неузгоджене; прикладка як різновид означення; її правопис; вивчення означення у загальноосвітній школі.

**Тема 8.** Обставина. Обставина як синтаксичне вираження дії, процесу, стану, ознаки: групи обставин за значенням; вивчення обставин у загальноосвітній школі.

**Модуль 5.**

**Тема 1.** Односкладні речення.

Поняття про односкладне речення. Характер головного члена в них. Односкладні речення і судження. Поширені і непоширені, повні і неповні односкладні речення. Односкладні речення – синонімічні паралелі двоскладних. Класифікація односкладних речень: означено-особові речення,

неозначено-особові речення, узагальнено-особові речення, безособові речення, інфінітивні речення, номінативні речення. Структурно-семантичні типи нечленованих речень. Розрізнення нечленованих і неповних речень.

**Тема 2.** Повні та неповні речення.

Структурно-семантичні різновиди неповних речень. Еліптичні речення. Приєднувальні конструкції як специфічні різновиди повних та неповних речень.

**Тема 3.** Нечленовані речення.

**Тема 4.** Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами.

Поняття про просте ускладнене речення. Основні різновиди ускладнених речень.

Речення з однорідними членами.

Поняття про ряд однорідних членів речення. Характеристика ряду однорідних членів. Узагальнюючі слова при них. Питання про речення з однорідними присудками. Однорідні та неоднорідні означення.

**Тема 5.** Речення з відокремленими другорядними членами.

Поняття про відокремлення. Основні умови відокремлення другорядних членів. Напівпредикативні відношення комунікативнадругорядних членах. Відокремлення означень, узгоджених і неузгоджених. Синонімія відокремлених означень і підрядних означальних речень. Пунктуація при відокремлених означеннях. Відокремлення прикладок.

Засоби вираження непоширених і поширених відокремлених прикладок. Синонімія відокремлених прикладок і підрядних речень. Пунктуація при відокремлених прикладках. Відокремлення обставин. Засоби вираження непоширених і поширених відокремлених обставин. Синонімія відокремлених обставин і підрядних обставинних речень. Пунктуація при відокремлених обставинах. Відокремлені додатки.

**Тема 6.** Вставні конструкції у структурі поширеного речення. Функціонально-семантичні різновиди вставних конструкцій. Уточнюючі слова та звороти в складі простого речення та їх синтаксична роль. Пунктуація в реченнях з уточнюючим членами.

**Тема 7.** Вставлені конструкції у структурі поширеного речення. Функціонально-семантичні різновиди вставлених конструкцій.

**Тема 8.** Звертання. Загальна характеристика звертань. Значення та способи вираження звертання, його місце в реченні. Інтонація при звертанні. Порядок слів у простому реченні. Прямий та непрямої порядок слів.

### **3. Завдання курсу.**

1. Засвоїти знання, що складають зміст сучасної української літературної мови як науки, усвідомити й запам'ятати систему лінгвістичних понять, оволодіти мовознавчою термінологією.

2. Усвідомити поняття про нормативність української літературної мови, сприяти ґрунтовному оволодінню орфоепічними, орфографічними, лексичними, граматичними й стилістичними нормами сучасної української літературної мови.

3. Засвоїти знання, що складають зміст сучасної української літературної мови як науки, усвідомити й запам'ятати систему лінгвістичних понять, оволодіти мовознавчою термінологією.

4. Усвідомити поняття про нормативність української літературної мови, сприяти ґрунтовному оволодінню орфоепічними, орфографічними, лексичними, граматичними й стилістичними нормами сучасної української літературної мови.

5. Підвищити рівень культури усного й писемного мовлення студентів.

6. Виробити в студентів уважне і критичне ставлення до свого мовлення й суспільної мовної практики.

7. Збагатити лексичний запас новими термінами з фахової підготовки.

8. Навчитися самостійно працювати з науковою, навчальною, довідковою літературою.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в загальній природі й конкретних виявах акомодативних, асимілятивних та дисимілятивних звукових змінах; діагностує фонетичні помилки в усному мовленні; формулює відповідні правила правопису й обґрунтовує їх за допомогою орфографічних словників та інших довідкових джерел, розвиненої системи вправ і завдань, власних спеціально підготовлених дидактичних матеріалів; з'ясовує поняття «слово» і роль слова як засобу називання (позначення) конкретних предметів, абстрактних понять, дій, ознак тощо; різні вияви відношень і зв'язків між словами; механізми формування багатозначності слів, уміє порівнювати власне мовну (значеннєву) і художньо-зображальну (образну) природу метафори, метонімії, синекдохи; визначає лінгвістичну природу лексичної синонімії, принципи організації синонімічного ряду як осередку функціонування відповідного парадигматичного і значеннєвого зв'язку між словами; розкриває лінгвістичну суть і можливі сфери функціонування антонімів; розрізняє та характеризує слова за ознаками активного й пасивного функціонування шляхом використання відповідної інформації з наукової літератури, частотних і тлумачних словників, психолінгвістичних досліджень і власних дослідницьких спостережень; розрізняє історизми (застарілі слова, що називають не властиві сучасності реалії та абстрактні поняття) й архаїзми (не властиві сучасній українській літературній мові фонетичні і граматичні форми слів); з'ясовує номінативну сутність неологізмів та okazіоналізмів на основі мовознавчих досліджень, лексикографічних джерел, аналізу індивідуальної мовної практики окремих майстрів художнього слова, наукових текстів, мови сучасних засобів масової інформації; аналізує функціональне співвідношення між літературно-нормативною лексикою і словами-діалектизмами (семантичними, лексичними, етнографічними); орієнтується в основних поняттях морфеміки, словотвору, граматики й морфології, принципах виділення частин мови в сучасній українській мові; уміє ідентифікувати й кваліфікувати з функціонального погляду всі різновиди морфем (кореневі, префіксальні, суфіксальні, інтерфікси, флексії); аналізувати морфемну структуру слова як системно упорядковану єдність його значущих складових частин (морфем і комбінацій морфем), характеризувати типові зміни у морфемній структурі слова; уміє з'ясовувати лінгвістичну природу граматичної форми, граматичного значення, граматичного способу, граматичної категорії; з'ясовувати значення поняття «частина мови»; уміє з'ясовувати складну частиномовну природу іменника; зміст понять «відміна», «парадигма»; розкривати мотивацію термінологічного

позначення відмінків; аналізувати значення відмінкових форм іменника у структурі речення (суб'єктні, об'єктні, означальні, обставинні), характеризувати взаємодію прийменників і відмінкових форм іменника; уміє аналізувати лінгвістичну природу прикметника як однієї з чотирьох основних частин мови, з'ясовувати когнітивну сутність ознаки (сукупність ознак) як обов'язкової умови виділення окремого предмета (розмежування однотипних або різних предметів) позамовної дійсності, звертаючи увагу на позначення прикметниками якісних (виділюваних поза відношеннями до інших предметів) і відносних (виділюваних через зв'язки одного предмета з іншим) ознак; уміє обґрунтовувати виділення в системі повнозначних частин мови числівника як окремого лексико-граматичного класу слів із властивою йому специфікою реалізації морфологічних категорій роду, числа й відмінка; пояснювати частиномовну специфіку іменникових числових назв на тлі власне числівників; уміє з'ясовувати частиномовну природу займенника, обґрунтовувати засади виділення семантичних розрядів займенника, характеризувати поділ займенників за граматичними ознаками на іменникові, прикметникові, числівникові, прислівникові; уміє аналізувати й обґрунтовувати лінгвістичну сутність дієслова як найважливішої самостійної частини мови; з'ясовувати принципи й конкретні засоби творення дієслів одного виду від дієслів іншого виду; розкривати зміст поняття «видова пара»; коментувати в раціональному інформативному обсязі співвідношення і взаємозв'язки між дієслівним видом як граматичною категорією й аспектологічною категорією способів дієслівної дії; уміє з'ясовувати лінгвістичну специфіку дієслівної граматичної категорії часу; аналізувати категоріальне значення форм теперішнього, майбутнього, минулого часів; коментувати взаємозв'язки між граматичними категоріями виду й часу; уміє з'ясовувати лінгвістичну природу морфологічної категорії способу дієслова; характеризувати значення і творення дійсного, умовного й наказового способів; пояснювати зміст поняття «перехідність» дієслова; уміє з'ясовувати частиномовну природу прислівника як незмінного лексико-граматичного класу слів, різноманітного за джерелами становлення та синтаксичними функціями; уміє з'ясовувати функціональне призначення прийменників та сполучників як важливих засобів вираження формальних і значенневих зв'язків між словами у реченні й між частинами складного речення; функціональне призначення часток; володіє вміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою; орієнтується в основних поняттях українського синтаксису; уміє з'ясовувати предмет синтаксису української мови; синтаксичну специфіку словосполучення, різновиди підрядних синтаксичних зв'язків та сполучувальні (валентні) особливості повнозначних слів, залежні від їхньої семантики, роль відмінкових форм іменників та прийменників у формуванні словосполучень, базуючись на морфологічних особливостях і словозміні повнозначних частин мови та специфіці їх сполучуваності з іншими словами; з'ясовує та обґрунтовує ознаки речення як базової одиниці синтаксичного рівня мови; аналізує синтаксичну природу простого двоскладного речення з метою з'ясування таких понять, як предикативний центр, засоби вираження його складників та формування знань про просте речення як своєрідну початкову (базову) синтаксичну конструкцію, репрезентовану в українській мові обмеженою

кількістю зразків (схем, моделей); визначає предикативну основу, засоби вираження підмета і присудка, другорядні члени речення, розрізняє первинні і вторинні функції відмінкових форм іменних частин мови; теоретично обґрунтовує поняття двоскладного речення, виявляє наукову обізнаність із проблемою односкладного речення, практично визначає тип односкладного речення; використовує різні типи односкладних конструкцій в усному і писемному мовленні; практично розрізняє різницю між повними і неповними реченнями, односкладними та двоскладними; теоретично обґрунтовує поняття «однорідність / неоднорідність», «відокремлення», «вставність», «вставленість», «звертання» та аналізує речення ускладненого типу, виявляє навички практичного використання прямого і зворотного (інверсії) порядку слів у реченні залежно від стилізованої та жанрової належності; володіє вміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою.

#### **4. Статус у навчальному плані.**

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей

**5. Лектор:** кандидат філологічних наук, доцент Каленюк С. О.

**6. Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

#### **7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.**

Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

приклад для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

**8. Мова викладання:** українська

### **Назва: ЗАГАЛЬНА ТА ПРИКЛАДНА ФОНЕТИКА**

#### **1. Ідентифікація**

Шифр: НПК-6	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:3	<b>Нормативна</b> Курс: I
Модулів:1	Семестр: I
Змістовних модулів:1	Лекції: 10
Загальна кількість годин: 90 год.	Практичні заняття: 20
Тижневих годин: 2 год.	Самостійна робота: 60
	Вид контролю: екзамен

**Мета курсу:** вивчення звукової форми мовленнєвого існування людини та оволодіння основними методами вдосконалення цього існування.



## **2. Опис курсу.**

**Тема 1.** Загальна та прикладна фонетика як розділи мовознавства. Поняття фонетики. Предмет фонетики. Історія вивчення фонетики. Аспекти фонетичних досліджень. Місце фонетики в системі мовознавства та серед нелінгвістичних наук.

**Тема 2.** Анатомо-фізіологічний аспект фонетики. Артикуляційний апарат людини. Артикуляційна характеристика голосних і приголосних звуків. Артикуляційна база.

**Тема 3.** Фонетичні процеси. Чергування звуків. Поняття фонетичного закону. Основні фонетичні процеси. Позиційні зміни: редукція (кількісна, якісна), оглушення дзвінких приголосних. Комбінаторні зміни: акомодация, асиміляція (повна, неповна, прогресивна, регресивна, контактна, дистанційна), дисиміляція (прогресивна, регресивна, контактна, дистанційна), гаплогія, дієреза, епентеза, метатеза, субституція.

**Тема 4.** Артикуляційні зміни у мовленнєвому потоці. Живі та історичні процеси.

**Тема 5.** Членування мовленнєвого потоку. Сегментні та суперсегментні одиниці мовленнєвого потоку. Сегментні одиниці мовленнєвого потоку. Фраза. Синтагма (мовленнєвий такт). Явища проклізи й енклізи. Склад та його типи. Суперсегментні одиниці мовленнєвого потоку. Інтонация: складові інтонації, основні інтонаційні моделі. Наголос: типи наголосу; характеристики словесного наголосу. Функції наголосу.

**Тема 6.** Перцептивний аспект фонетики. Роль апарату артикуляції людини в утворенні звукової хвилі. Рівні сприйняття звуків. Перцептивна фонетика, її загальні завдання. Основні методи дослідження сприйняття.

**Тема 7.** Функціональний аспект фонетики. Фонологія. Функції фонем. Диференційні ознаки фонем

**Тема 8.** Транскрипція. Різновиди транскрипції. Поняття транскрипції. Загальні принципи транскрибування. Різновиди транскрипції: фонетична, фонематична, практична. Система транслітерації. Додаткові транскрипційні знаки. Комп'ютерні транскриптори.

**Тема 9.** Прикладні аспекти фонетики. Прикладні аспекти фонетики. Фоніка як прикладний аспект фонетики. Поняття фоніки. Завдання фоніки. Загальні особливості фонетичного оформлення мов. Милозвучність мовлення як основна вимога фоніки. Какофонія. Звукопис. Стилiстичні функції звукопису в художньому мовленні: звуконаслідування, поняття ономапоєї, звукообразних слів, функції звукопису, поняття звукообразу. Фоносемантика. Поняття фоносемантики. Завдання фоносемантики. Розділи фоносемантики. Методика О. Журавльова.

**Тема 10.** Автоматичне розпізнавання суцільного мовлення. Системи розпізнавання/розуміння мовлення. Система SPEECHLIS, HWIM. Практичне використання систем розпізнавання мовлення. Перспективи автоматичного розуміння мовлення.

**Тема 11.** Сучасні комп'ютерні звукоаналізуючі програми. "DIATON", "COOL EDIT", "SOUND FORGE", "PHONEXT", "VAAL".

## **3. Завдання курсу.**

1. Прищепити студентам знання про анатомо-фізіологічний, акустичний та функціональний аспекти фонетики.
2. Навчити аналізувати вимову звуків, створювати інтонаційні моделі.
3. Навчити прогнозувати складнощі у навчанні та особливості психологічного сприйняття звукових засобів.
4. Прищепити навички розрізнення звуків та суперсегментних одиниць на осцилограмах, спектрограмах та інтонограмах різних видів.
5. Навчити працювати зі звукоаналізуючими комп'ютерними програмами "COOL EDIT", "SOUND FORGE", "PHONEXT", відповідною частиною програми "VAAL".
6. Ознайомити з різними типами фонологічних систем; різними фонологічними школами.
7. Навчити комплексно аналізувати мовленнєвий потік, враховуючи фоносемантичні та фоностилістичні особливості тексту.
8. Досягти стійкого володіння різними системами транскрибування та системою транслітерації.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в наукових парадигмах загальної та прикладної фонетики; вміє застосовувати знання на практиці, користуватися фонетичними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень прикладної фонетики; виділяє та аналізує основні одиниці мовленнєвого потоку; створює інтонаційні моделі мовлення; володіє різними системами транскрибування (фонетичною, фонематичною, практичною), системою транслітерації; комплексно аналізує мовленнєвий потік, враховуючи фоносемантичні та фоностилістичні особливості тексту; працює зі звукоаналізуючими комп'ютерними програмами.

#### **4. Статус у навчальному плані.**

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей

**5. Лектор:** кандидат філологічних наук, доцент Садова Г. Ю.

**6. Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

**7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

(приклад для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

**8. Мова викладання:** українська.

Назва: **ЗАГАЛЬНА ТА ПРИКЛАДНА СЕМАНТИКА**

## 1. Ідентифікація

Шифр: НПК-7	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:5 Модулів:1 Змістовних модулів:2 Загальна кількість годин: 150 год. Тижневих годин: 3,5 год.	<b>Нормативна</b> Курс: I Семестр: II Лекції: 16 Практичні заняття: 34 Самостійна робота: 120 Вид контролю: екзамен

**Мета курсу:** засвоєння загальних закономірностей семантичної будови мови, зв'язків між мовними одиницями та визначення їхніх семантичних ролей у контекстуальних межах тексту і його окремих елементів за допомогою автоматизованих систем.

## 2. Опис курсу.

### Модуль 1.

**Тема 1.** Загальна семантика як симбіоз теорій моделювання процесів розуміння. Етимологія терміна «семантика» та передумова його появи. Семантика як розділ науки про мову: історія, персоналії, концепції. Метамова семантичної науки, її методи. Коло проблем семантики. Міждисциплінарні зв'язки семантики із філософією, логікою, лінгвістикою та семіотикою.

**Тема 2.** Лінгвістична семантика як теоретична сфера дослідження значення природної мови. Напрями лінгвістичних досліджень у сфері семантики. Роль семантики в лінгвістичній площині. Теоретичні підвалини розвитку лінгвістичної семантики.

**Тема 3.** Лексична семантика та її особливості. Поняття лексичної семантики. Семантика слова та способи її осмислення. Семантичні типи лексем. Семантичні ролі слів. Специфіка компонентного та семного аналізів. Семантичні атоми та поля. Тезаурус: дефініція, ознаки, принципи побудови. Типологія відношень і зв'язків у лексичній семантиці.

**Тема 4.** Логічна семантика як теоретичний розділ загальної семантичної теорії. Логічна семантика та формальний опис мови. Логічна семантика в розумінні Г. Фреге. Головні принципи логічної семантики. Теоретико-істинносні теорії. Семантика «можливих світів» і ситуацій.

**Тема 5.** Генеративна семантика: основні концепції. Витоки генеративної семантики. Завдання генеративної семантики. Логічний предикат як основна одиниця генеративної семантики. Семантико-породжувальні моделі мови: «від значення до тексту»; «від тексту до значення».

**Тема 6.** Поетична семантика в колі теоретичних проблем загальної семантичної теорії. Поетика та її зв'язок із семантикою. Наукові підходи до вивчення поетичної семантики. Семантичні типи представлення значення в поетичній семантиці. Тропи та їхні види.

**Тема 7.** Когнітивна семантика: основні ідеї та поняття. Семантика і когнітивна діяльність. Поняття мовного простору в розумінні когнітивної семантики. Когнітивні структури, їхнє значення в інтерпретації мовних значень. Інваріант і прототип. Засоби семантичного представлення: профіль і база; фігура і фон.

**Тема 8.** Фреймова семантика та проблеми вивчення енциклопедичного знання. Фреймова семантика, її принципи. Фрейм як тип лексико-семантичної одиниці. Фреймова структура мовної системи. Засоби моделювання значення.

**Тема 9.** Описова семантика як розділ загальної семантичної теорії. Описовий підхід до вивчення семантичних зв'язків мовної системи. Описова семантика: термінологічна база та спектр проблем. Діахронічна та синхронна семантика. Симетрія, асиметрія та дисиметрія в описі значення мовних одиниць.

**Тема 10.** Структурна семантика як розділ загальної семантичної теорії тексту. Історіографія розвитку структурної семантики. Основні поняття. Наратив і наративна структура тексту. Мовленнєві акти. Глибинна структура тексту. Імплицитні компоненти значення слів.

## **Модуль 2.**

**Тема 1.** Прикладна семантика та її значення для лінгвістики. Історія становлення прикладної семантики: періодизація розвитку. Проблеми прикладної семантики. Прикладні продукти семантичних досліджень. Автоматизація семантичних досліджень: специфіка процесу.

**Тема 2.** Семантична реконсиляція мовних моделей. Поняття семантичної реконсиляції. Типи мовних даних для семантичної реконсиляції. Етапи проведення процедури. Види обмежень під час здійснення процедури. Семантика та її роль у машинній лексикографії.

**Тема 3.** Семантична мережа як прикладна проблема семантики. Семантична мережа: уточнення поняття. Класифікація семантичних мереж та їхня структура. Типи запису в семантичних мережах. Типи семантичних відношень у мережах. Застосування семантичних мереж для інтерпретації текстів. Способи машинної побудови семантичних мереж.

**Тема 4.** Семантична відстань в автоматизованих системах аналізу мови. Семантична відстань як нова технологія інформаційного пошуку. Основні підходи до організації семантичного пошуку. Вимір семантичних відстаней: від теорії до практики. Семантичний фільтр.

## **3. Завдання курсу.**

**1.** Вивчити історію становлення та джерела семантики як самостійного розділу мовознавства.

**2.** Систематизувати знання студентів щодо напрямків семантики.

**3.** Дати знання про методи про концепції семантики та інструментарій прикладної семантики в лінгвістичній теорії.

**4.** Сформувати вміння за допомогою експериментів та інструментарію прикладної семантики розв'язувати проблеми семантичної правильності.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в наукових парадигмах прикладного мовознавства; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; володіє вміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою; володіє механізмами та прийомами прикладних семантичних операцій; уміє здійснювати семантичний аналіз мовних одиниць різних рівнів за допомогою спеціальних комп'ютерних програм.

#### 4. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

5. **Лектор:** кандидат філологічних наук, доцент Желязкова В.В.

6. **Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

7. **Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

8. **Мова викладання:** українська.

### Назва: ЗАГАЛЬНА ТА ПРИКЛАДНА МОРФОЛОГІЯ

#### 1. Ідентифікація

Шифр: НПК-8	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:3	<b>Нормативна</b>
Модулів:2	Курс: II
Змістовних модулів:2	Семестр: IV
Загальна кількість годин: 90 год.	Лекції: 10
Тижневих годин: 2 год.	Практичні:20
	Самостійна робота: 60
	Вид контролю: екзамен

**Мета курсу:** забезпечити вивчення основних проблем морфології (учення про частини мови, їх граматичні категорії і систему словозміни) та ознайомити із розробкою мовних технологій, нових методів розв'язання практичних завдань у галузі використання мови.

#### 2. Опис курсу.

**Тема 1.**Зміст та об'єкт морфології; її основні одиниці.

**Тема 2 .**Морфологічна семантика та її вираження. Частини мови

**Тема 3 .**Граматичні категорії (зона імен)

**Тема 4.**Граматичні категорії (зона дієслова)

**Тема 5.** Службові слова. Прикладні аспекти морфології.

#### 3. Завдання курсу.

1. Спираючись на традиційні підходи системного вивчення морфології та враховуючи нові підходи, пов'язані з осмисленням граматичних одиниць на засадах категорійної граматики, дати студентам необхідний обсяг лінгвістичної інформації.

2. Забезпечити співвіднесеність досягнень у конкретних галузях досліджень із можливістю застосування їх у виконанні прикладних завдань морфології.

**3.** Усвідомити основні тенденції у розвитку прикладних аспектів вивчення загальних морфологічних понять.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в наукових парадигмах прикладного мовознавства; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією (зокрема, в галузі граматики); визначає та характеризує прикладні аспекти загальної та прикладної морфології; вміє здійснювати зіставний аналіз морфологічних систем української, російської та англійської мов; застосовує на практиці принципи машинного морфологічного аналізу.

**4. Статус у навчальному плані.**

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

**5. Лектор:** кандидат філологічних наук, доцент Бабій Ю.Б.

**6. Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

**7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.**

Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

(приклад для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

**8. Мова викладання:** українська.

**Назва: ЗАГАЛЬНИЙ ТА ПРИКЛАДНИЙ СИНТАКСИС**

**1. Ідентифікація**

Шифр: ННД - 19	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:4	<b>Нормативна</b>
Модулів:1	Курс: IV
Змістовних модулів:2	Семестр: 7
Загальна кількість годин: 120 год.	Лекції: 12
Тижневих годин: 4 год.	Практичні заняття: 20
	Самостійна робота: 80
	Вид контролю: екзамен

**Мета курсу:** ознайомлення студентів із генезою виникнення та етапами еволюційного поступу теоретичного синтаксису з урахуванням екстралінгвістичних факторів; пояснення сутності основних операційних понять навчальної дисципліни; формування навичок синтаксичного аналізу одиниць мови; окреслення проблемних питань прикладного синтаксису.

## **2. Опис курсу.**

### **Модуль 1.**

**Тема 1.** Загалдевший синтаксис: предмет, завдання, проблеми. Основні поняття синтаксису. Характеристика одиниць синтаксису (словоформа, словосполучення, клауза, група, речення, текст, дискурс). Періодизація синтаксичних досліджень мови. Синтаксичні теорії.

**Тема 2.** Логічний синтаксис. Передумови виникнення логічного синтаксису. Базові принципи логіко-синтаксичної організації мови. Логіка висловлювань та їхні типи. Логіка предикатів. Типи предикатів і їхні властивості.

**Тема 3.** Семантичний синтаксис як теоретичний напрям лінгвістики. Семантика словосполучення. Семантика речення. Семантика тексту. Семантика дискурсу. Поняття ситуації в семантичному синтаксисі. Семантичні трансформаційні процеси. Валентність та її типи.

**Тема 4.** Разв'язок морфології, морфеміки та синтаксису. Синтаксична роль та її морфологічна зумовленість. Синтаксичні зв'язки. Поняття морфосинтаксису. Правила синтаксичного групування морфем. Чергування на межі слів. Інкорпорація. Слова-речення. Синтаксичний нуль.

**Тема 5.** Структуральний синтаксис. Описові синтаксичні моделі. Пояснювальні та аргументативні механізми синтаксису. Глибинна та поверхнева організація синтаксичних одиниць мови. Автономний синтаксис.

### **Модуль 2.**

**Тема 1.** Комунікативний синтаксис. Особливості комунікативної організації словосполучень, висловлювань, речень, текстів і дискурсів. Комунікативні типи синтаксичних одиниць. Теорія актуального членування речення. Тема і рема. Комунікативні властивості синтаксичних одиниць вищого порядку.

**Тема 2.** Референційний синтаксис. Поняття референції. Типи актуалізаторів синтаксичної структури. Типи референтних синтаксичних груп. Підходи до класифікації нереперентних синтаксичних груп.

**Тема 3.** Моделювання синтаксичної структури мовних одиниць. Поняття синтаксичної моделі, її складники та принципи побудови. Способи представлення структурно-синтаксичної організації словосполучень, речень і текстів. Дерево безпосередніх складників. Дерево залежностей.

**Тема 4.** Комп'ютерний синтаксис. Прийоми обробки лінгвістичної інформації на рівні словосполучень і речень. Автоматичний синтаксичний аналіз тексту: традиції та новітні методики. Глобальні та часткові системи АСА. Безперервні та циклічні системи АСА. Принципи роботи інтегральних і локальних систем АСА.

## **3. Завдання курсу.**

1. Розкрити закономірності розвитку теоретичного та прикладного синтаксису.

2. Визначити основні проблеми синтаксису.

3. Окреслити дефінітивне поле центральних понять та операційних одиниць теоретичного синтаксису.

4. Дати знання про методи обробки письмової лінгвістичної інформації на рівні словосполучення, речення, тексту.

5. Дати уявлення про автоматичний синтаксичний аналіз тексту.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в наукових парадигмах прикладного мовознавства; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; володіє уміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою; володіє методикою обробки письмової лінгвістичної інформації; володіє прийомами синтаксичного аналізу мовних одиниць усіх рівнів; знає підходи до ефективного аналізу синтаксичного аспекту конкордансів; знає базові принципи роботи комп'ютерних програм, скерованих на автоматизований синтаксичний аналіз текстів.

#### 4. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

5. **Лектор**: кандидат філологічних наук, доцент Желязкова В.В.

6. **Форми і методи навчання**: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

#### 7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.

Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

8. **Мова викладання**: українська.

### Назва: **НІМЕЦЬКА МОВА (У Т.Ч. ЛАТИНСЬКА МОВА)**

#### 1. Ідентифікація

Шифр: НПК-10	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:21	<b>Нормативна</b>
Модулів:9	Курс: I-IV
Змістовних модулів:9	Семестр: II-VIII
Загальна кількість годин: 630 год.	Лекції: -
Тижневих годин: 2 год.	Практичні заняття: - 210
	Самостійна робота: 420
	Вид контролю: залік, екзамен

**Мета курсу**: формування у студентів навичок усного, письмового, монологічного, діалогічного мовлення та аудіювання в обсязі загально побутової тематики та тематики, що обумовлена професійними потребами, на рівні незалежного користувача; формування у студентів навичок усного, письмового, монологічного, діалогічного мовлення та аудіювання в обсязі загально побутової тематики та тематики, що обумовлена професійними потребами, на рівні незалежного користувача; формування у студентів навичок



усного, письмового, монологічного, діалогічного мовлення та аудіювання в обсязі загально побутової тематики та тематики, що обумовлена професійними потребами, на рівні незалежного користувача; формування у студентів принципів граматичної організації латинської мови, переклад оригінальних латинських текстів.

## **2. Опис курсу.**

### **Модуль 1.**

**Тема 1.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «Життя студента». Граматика: «Теперішній час зворотних дієслів». «Минулий час дієслів (Perfekt)». «Субстантивация інфінітива». Фонетика: «Поняття про інтонацію». «Нескладові голосні [i],[ u]», «Звуки [γ:],[γ]».

**Тема 2.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «На пошті». Граматика: «Модальні дієслова». «Складносурядне речення». «Розділовий Genitiv». «Заміна Genitiv Dativ з von». Фонетика: «Звуки [d],[t]».

### **Модуль 2.**

**Тема 1.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми «Ми робимо покупки». Граматика: «Прикметник. Відмінювання прикметників». «Питальні займенники Welcher? Was für ein?»). Фонетика: «Звук [l]». Фонетика: «Звуки [f ],[v]».

**Тема 2.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «Свята та звичаї». Граматика: «Прийменники з Genitiv». «Минулий час Präteritum». Фонетика: «Аффрикати [ts],[pf]». Фонетика: «Звук Nach-Laut [h]

### **Модуль 3.**

**Тема 1.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «Книги в нашому житті». Граматика: «Складнопідрядні речення». «Підрядні додаткові речення». «Займенниковий прислівник». «Підрядні причини».

**Тема 2.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «Їжа». Граматика: «Парні сполучники».

**Тема 3.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «Пори року». Граматика: «Майбутній час». «Ступені порівняння прикметників і прислівників».

**Тема 4.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «Німеччина». Граматика: «Претерітум дієслів». «Вказівний займенник derselbe».

### **Модуль 4.**

**Тема 1.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «Відпочинок». Граматика: «Інфінітив з часткою zu та без частки zu». «Складнопідрядне речення з підрядним умовним».

**Тема 2.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «У лікаря». Граматика: «Складнопідрядне речення з підрядним мети». «Підрядні речення часу зі сполучником nachdem».

### **Модуль 5.**

**Тема 1.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «Мистецтво в житті людини». Граматика: «Підрядні часу». «Підрядні речення мети та інфінітивний зворот з um... zu». «Вказівний займенник selbst (selber)».

**Тема 2.** Засвоєння лексичного мінімуму до тем: «Відомі світові винаходи», «Подорож до Німеччини». Граматика: «Плюсквамперфект дієслів». «Підрядні речення часу зі сполучником nachdem». «Конструкція haben+zu+Infinitiv, sein+zu+ Infinitiv».

**Тема 3.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «Подорож до Німеччини». Граматика: «Пасивний стан». «Інфінітив пасив». «Результативний пасив».

#### **Модуль 6.**

**Тема 1.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «Подорожі». Граматика: «Кондиціоналіс I». «Кон'юнктив».

**Тема 2.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «У транспорті». Граматика: «Утворення та вживання партиципу I». «Утворення та вживання партиципу II». «Обставинні підрядні образу дії із союзом *indem*».

**Тема 3.** Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «Повітряна подорож». Граматика: «Кон'юнктив. Утворення кон'юнктиву». «Вживання кон'юнктиву».

#### **Модуль 7.**

Опрацювання матеріалу за темою «*Kennen lernen – wahrnehmen*» «*Studium*» «*Tagesablauf*». Граматика: Числівники. Дієслова. Наказовий спосіб дієслів. Моделі речень. Питальні речення. Дієслова з невідокремлюваними префіксами. Дієслова з відокремлюваними префіксами. Артикль. Модальні дієслова. Заперечення. Перфект. Вказівні займенники. Порядок слів в реченні. Претеритум.

#### **Модуль 8.**

Опрацювання матеріалу за темою «*Landschaft. Wetter. Freizeit*» «*Feste*». Граматика: Зубстантивований інфінітив. Сильна відміна прикметників. Футурум I. Підрядні речення причини *weil - da*. Заперечення. Пасив. Плюсquamперфект. Підрядні речення часу. Відмінювання іменників і прикметників.

#### **Модуль 9. Латинська мова.**

**Тема 1.** Алфавіт, фонетика, голосні та приголосні. Наголос.

**Тема 2.** Дієслово. Граматичні категорії.

**Тема 3.** Іменник. Граматичні категорії.

**Тема 4.** Прикметник.

**Тема 5.** Числівник, займенник.

**Тема 6.** Синтаксис.

#### **3. Завдання курсу.**

Формування у студентів навичок всіх видів мовленнєвої діяльності.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: читає і розуміє з повним охопленням змісту фахову, суспільно-політичну, а також художню літературу; володіє усним монологічним та діалогічним мовленням, не відчуваючи браку мовних засобів для вираження думки в різноманітних ситуаціях соціального, навчально-академічного та професійного спілкування; сприймає німецьке мовлення, яке виголошується в нормальному для даної мови темпі; перекладає з іноземної мови на рідну тексти країнознавчого, суспільно-політичного та фахового характеру будь-якого рівня складності.

#### **4. Статус у навчальному плані.**

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей

**5. Лектор:** кандидат педагогічних наук, старший викладач Ружеви́ч Я.І.; кандидат філологічних наук, доцент Водяна Л.В.

**6. Форми і методи навчання:** практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

**7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

(приклад для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

**8. Мова викладання:** німецька/ українська

Назва: **ЕТНОЛІНГВІСТИКА ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЯ**

### **1. Ідентифікація**

Шифр: НПК - 11	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:5 Модулів:2 Загальна кількість годин: 150 год. Тижневих годин: 4 год.	<b>Нормативна</b> Курс: II Семестр: IV Лекції: 12 Практичні заняття: 28 Самостійна робота: 100 Вид контролю: екзамен

**Мета курсу:** осмислити роль мови у формуванні етнічних спільнот, виявити співвідношення мови та культури у рамках етноантропоцентричного підходу у лінгвістиці.

### **2. Опис курсу.**

**Тема 1.** Теоретичні засади становлення та розвитку етнолінгвістики та лінгвокультурології. Межовість етнолінгвістики та лінгвокультурології з культурологією, етнологією, етнографією, соціологією та іншими царинами гуманітарного знання. Праці І. Гердера, Г. Штейна, В. Вундта, О. Потебні в контексті становлення етнолінгвістики та лінгвокультурології. Філософія мови і культури В.фон Гумбольдта. Гіпотеза «лінгвістичної відносності» Е.Сепіра, Б.Уорфа.

**Тема 2.** Глобалізація культури в сучасному світі. Проблема співвідношення і взаємозв'язку мови, культури, етносу. Національна специфіка мовної картини світу. Мова і ментальність. Етнічні процеси та мова. Фактори формування етносів та мов. Типи мовних станів в усному та писемному мовленні. Співвідношення етносів та мов. Етносоціальні функції мови.

**Тема 3.** Основні тенденції мовного розвитку в сучасних державах. Поліетнічність в етнолінгвістиці. Білінгвізм. Види білінгвізму. Білінгвізм та мова емігрантів. Мова-посередник. Етнічні аспекти мовної політики. Державна

мова. Критерії вибору і місця державної мови. Місце іноземних мов за відношенням до державної у країні. Кодифікація та нормалізація державної мови. Закон про мови в Україні. Мовні проблеми на Україні сьогодні.

**Тема 4.** Проблема дослідження мовної картини світу. Структура мовної системи світу. Взаємодія мовної і домовної картини світу. Змінюваність мовної картини світу. Сучасність та архаїчність лексики. Міжмовне зіставлення як основний метод дослідження світу. Лексико-семантичний рівень дослідження мовної картини світу. Граматичний рівень дослідження мовної картини світу. Моделювання – об'єкт етнолінгвістики. Поняття логіко-понятійної моделі об'єкта. Ентогенез та етнічна історія. як об'єкт моделювання в етнолінгвістиці.

**Тема 5.** Мовні знаки культури. Оцінює значення слів та словосполучень із національно-культурним компонентом. Поняття мовного образу. Національно-мовний образ світу, художній образ України, українського простору. Етнонім «українець» у лексичній системі мови. Мовні образи. Етнокультурна семантика антропонімів. Одяг українців.

**Тема 6.** Слова-образи. Фольклорна символіка як засіб відображення національного світобачення (порівняльна типологія російських та українських відповідників). Відображення в лексиці української мови уявлень слов'ян про час. Найменування природних явищ, небесних реалій та їх взаємозв'язок з особливостями національного характеру. Рослинні символи. Етноміфологеми. Гідроніми. Зооніміка. Слова-образи української демонології.

**Тема 7.** Оцінює характеристика народних фразем. Назви спорідненості та свояцтва. Етнолінгвістична характеристика назв одягу. Назви страв національної кухні та продуктів харчування Етноестетика мови родинних і календарних обрядів.

**Тема 8.** Лінгвокультурний аналіз мовних сутностей. Типологічна характеристика мови і культури. Різні підходи у вирішенні проблеми співвідношення мови і культури. лінгвокультурний аспект фразем, символів, стереотипів, метафор. Образ людини в наслідках її культурної мовної творчості. Гендерна дихотомія в культурі і мові. Образ людини в міфологічній свідомості. Ключові концепти культури. Поняття лінгвокультурний концепт: визначення, характерні риси.

### **3. Завдання курсу.**

1. З'ясувати місце і роль етнолінгвістики у колі лінгвістичних та нелінгвістичних дисциплін.

2. Розглянути питання формування етносів та мов. Співвідношення етносів та мов. Етносоціальні функції мови.

3. Засвоїти поняття поліетнічності в етнолінгвістиці. Білінгвізм та мова емігрантів. Мова-посередник.

4. Розмежувати поняття «рідна мова» та «національна мова».

3. Визначити сутність поняття «мовна картина світу».

4. Навчитися проводити лінгвістичний аналіз тексту з точки зору походження та уживаності лексики.

5. Ознайомитися з процесами впливу на мовну структуру міфології, психології, звичаїв, побуту, вірувань, обрядів, загальної культури й менталітету етносу

6. Укласти словник етнолінгвіста.

7. Ознайомити студентів із сучасними підходами до дослідження мовного матеріалу з позицій лінгвокультурології.

8. Визначити поняття лінгвокультурного концепту та вивчити різні підходи до його аналізу.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в наукових парадигмах прикладного мовознавства; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; володіє уміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою.

#### 4. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей

5. **Лектор:** кандидат філологічних наук, старший викладач Мікрюкова К.О.

6. **Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

7. **Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

8. **Мова викладання:** українська

## Назва: СОЦІОЛІНГВІСТИКА

### 1. Ідентифікація

Шифр: НПК-12	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS: 3	<b>Нормативна</b> Курс: III
Модулів:1	Семестр: VI
Змістовних модулів:1	Лекції: 10
Загальна кількість годин: 90 год.	Практичні заняття: 20
Тижневих годин: 2 год.	Самостійна робота: 60
	Вид контролю: екзамен

**Мета курсу:** ознайомити студентів з основними формами відображення у мові соціальних процесів і особливостей суспільного розвитку, з „формами породження певних рис мовлення”, що викликані соціальними факторами, з закономірностями у зміні мови під впливом суспільства. Даний курс закладає основи теоретичних знань, сприяє поглибленому вивченню соціальної природи мови, свідомому засвоєнню інших мовознавчих курсів.

### 2. Опис курсу.

**Тема 1.** Соціолінгвістика як наука і навчальна дисципліна. Предмет

соціолінгвістики. Проблематика сучасної соціолінгвістики. Завдання соціолінгвістичних досліджень мовної ситуації України.

**Тема 2.** Комплексний характер соціолінгвістики. Витоки соціолінгвістики. Об'єкт соціолінгвістики. Основні поняття соціолінгвістики.

**Тема 3.** Проблематика та методологія соціолінгвістики. Проблеми соціолінгвістики. Методи соціолінгвістики: а) спостереження; б) включеного спостереження; в) письмове анкетування; г) експеримент; д) інтерв'ю; е) аналіз документальних джерел. Напрями соціолінгвістики.

**Тема 4.** Соціолінгвістичні школи та їх представники. Соціолінгвістична концепція Є. Д. Поливанова. Теорія антиномій М.В.Панова. Теорія мовної еволюції У. Лобова

**Тема 5.** Мовна політика та мовне будівництво. Українська літературна мова. Історія становлення й розвитку. Доба українізації 20-х років. Концепція мовно-культурної політики М.Скрипника. 1950-60-ті роки: альтернативне мовознавство шістдесятників. 1970-ті-поч. 1980-х років: посилення русифікації.

**Тема 6.** Диглосія та білінгвізм. Білінгвізм та диглосія як провідні стани мовних ситуацій. Класифікація білінгвізму. Диглосія та двомовність. Види диглосії.

**Тема 7.** Інтерференція. Поняття інтерференції. Види інтерференцій.

Лексична інтерференція. Граматична інтерференція. Синтаксична інтерференція.

**Тема 8.** Змішування мов. Піджини і креольські мови. Зародження контактних мов. Типи піджинав і їх еволюція.

**Тема 9.** Зародження контактних мов. Мови міжетнічного спілкування: лінгва франка, койне. Міжнародні і світові мови. Штучні мови-посередники та інтерлінгвістики. Есперанто. Поняття «просторіччя».

### **3. Завдання курсу.**

1. Навчити студентів бачити нові тенденції у розвитку мови, вірно їх оцінювати і враховувати, аналізуючи мовні фактори в „соціальному контексті”.

2. Класифікувати мовні факти у соціолінгвістичному аспекті.

3. Визначати характер і тип мовної ситуації.

4. Враховувати соціальні ролі комунікантів при мовленнєвому спілкуванні.

5. Виділяти соціальний компонент у семантиці або функціонуванні мовних засобів.

6. Використовувати прийоми соціолінгвістичних досліджень, збираючи та аналізуючи мовний матеріал.

7. Виділяти нові тенденції у розвитку мови, обумовлені дією соціальних факторів.

8. Працювати з соціолінгвістичними словниками.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: уміти проводити порівняльні дослідження структурних і функціональних властивостей мов незалежно від характеру генетичних відношень між ними; володіти навичками планування та проведення лінгвістичного експерименту; формування умінь аналізувати мовні явища як об'єктивацію багатофакторної діяльності людини; засвоїти інформації про зміст, проблеми і методи сучасної психолінгвістики; формування власної

оцінки, позиції щодо історичних процесів в Україні та місце української мови як рідної так і державної; володіти навичками наукової організації праці; розвивати навички самостійного опанування нових знань; уміти працювати з довідковою літературою, різнотипними словниками, електронними базами даних, системами інформаційного пошуку; уміти застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінювати набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; знання одиниць мови та правил їх поєднання; знати теорії виникнення мови (філогенез) та процесу становлення і розвитку мовлення окремого індивіда; уміти застосовувати сучасні наукові методи лінгвістичних, зокрема соціолінгвістичних, психолінгвістичних, лексикографічних, семантичних, когнітивних досліджень.

#### **4. Статус у навчальному плані.**

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей

**5. Лектор:** кандидат філологічних наук Олексюк О.М.

**6. Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

#### **7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.**

Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

**8. Мова викладання:** українська.

## Назва: ПРАКТИЧНА СТИЛІСТИКА ТА ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТЕКСТУ

### **1. Ідентифікація**

Шифр: НПК-13	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:5	<b>Нормативна</b>
Модулів:3	Курс: IV
Змістовних модулів:5	Семестр: VII
Загальна кількість годин: 150 год.	Лекції: 16
Тижневих годин: 4 год.	Практичні заняття: 34
	Самостійна робота: 100
	Вид контролю: залік

**Мета курсу:** опанувати можливості української мови в різних функціональних стилях на лексичному, фразеологічному, морфологічному, синтаксичному рівнях, засвоїти орфоепічні, акцентуаційні та інші норми літературної мови; дати студентам теоретичні положення лінгвоаналізу та виробити вміння обґрунтовувати з його допомогою суть художнього тексту, виробити навички системного, комплексного лінгвістичного аналізу мовностилістичної структури художніх текстів.

## **2. Опис курсу.**

**Тема 1.** Стилістика як окрема лінгвістична дисципліна. практична стилістика (зміст, завдання дисципліни, етапи становлення, міжпредметні зв'язки).

**Тема 2 .** Стилістика і культура мовлення. Джерела стилістики. Структурна характеристика стилістики як наукової галузі.

**Тема 3 .** Функціональна стилістика. Поняття, категорії функціональної стилістики. Проблема статусу функціонального стилю: погляди та концепції.

**Тема 4.** Поняття стилю, класифікація стилів української мови, їх логіко-лінгвістична характеристика.

**Тема 5.** Мовні засоби у контексті стилістичного редагування текстів. Стилістична диференціація мовної системи. Принципи та прийоми стилістичного розшарування. Сучасні тенденції у визначенні стилістичного статусу мовних засобів.

**Тема 6.** Фоностилістична організація сучасної української мови. Історія розвитку фоностилістичної галузі. Категорії фоностилістики. Основні типи звукових повторів. Евфонічні чергування, їх репрезентація в різних стилях мови.

**Тема 7.** Слово як основна одиниця стилістичної системи. Стилістична диференціація лексичного складу мови. Загальноповсюджені, вузькоспеціалізовані, між стильова лексика.

**Тема 8.** Стилістична диференціація лексичного складу мови в аспекті значення. Полісемія. Моносемія. Синонімічні, антонімічні, омонімічні конструкції в різних стилях мови, їх функціональність.

**Тема 9.** Жаргонна лексика, емотивна лексика, діалектна лексика, їх стилістичний потенціал. Функціональність аргю, просторічної лексики, сленгу, суржику.

**Тема 10.** Функції та умови використання застарілої лексики, неологізмів у різних функціональних стилях.

**Тема 11.** Стилістичний потенціал фразеологізмів з точки зору їх значення, вживання, походження.

**Тема 12.** Стилістичне призначення морфем у складі повнозначних слів. Роль префіксів та суфіксів у створенні емотивних відтінків слова. Стилістичний словотвір.

**Тема 13.** Граматична стилістика. історія виникнення. Концепції граматичної стилістики на сучасному етапі функціонування наукової галузі. Стилістичний потенціал повнозначних слів. Стилістичні можливості службових частин мови.

**Тема 14.** Стилістичний синтаксис. Стилістична обумовленість речень, різних за будовою та метою висловлювання. Роль однорідних членів, вставних та вставлених конструкцій. Пряма/непряма мова у контексті стилістики. Стилістичні фігури.

**Тема 15.** Предмет і завдання курсу “лінгвістичний аналіз художнього тексту”. Методи і прийоми дослідження художнього тексту. Принципи лінгвістичного аналізу. Текст як наукове поняття. Види текстів, їх властивості. Значення термінів “контекст”, “підтекст”. Категорії текстів: цілісність,



зв'язність, лінійність, інформативність, завершеність. Рівень цілісного тексту (заголовок, вступні частини, передмови, завершальні блоки).

**Тема 16.** Лінгвістичний аналіз художнього тексту. Художній текст і твір. Специфіка аналізу мови художнього твору. Фонографічний рівень аналізу (семантика звукових повторів, звуконаслідувань, графічних засобів, великої літери, інтонаційно-пунктуаційні засоби виражальності). Морфемно-словотвірний рівень аналізу художнього тексту (стилістичні функції афіксальних засобів мови, повтор морфем, тавтологія, okazionalні слова). Лексичний рівень аналізу, фразеологізми у художньому тексті. Морфолого-синтаксичний рівень аналізу.

**Тема 17.** Специфіка лінгвістичного аналізу текстів різних жанрів. Лінгвістичний аналіз ліричного тексту. Лінгвістичний аналіз драматургічного мовлення. Специфіка аналізу прозового (епічного) мовлення.

### **3. Завдання курсу.**

1. Визначити специфічні особливості стилів мовлення.
2. Сформулювати вміння розмежовувати специфічні мовні засоби шести стилів мови.
3. Виховати вміння користуватися цими мовними засобами на всіх мовних рівнях, зробити їх своїм мовним активом.
4. Вміло застосовувати стилістичний потенціал мови у фаховій діяльності. Встановити та удосконалити поняття предмету, методологічної основи лінгвістичного аналізу тексту.
5. З'ясувати роль образу автора – як категорії комплексного дослідження художнього тексту, розглянути питання психології художньої творчості.
6. Навчитися здійснювати рівневий та комплексний лінгвістичний аналіз художнього мовлення різних жанрів.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в наукових парадигмах прикладного мовознавства, теорії та практиці ефірної комунікації; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; володіє вміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою; володіє основними поняттями та критеріями класифікації стилів; стилістикою ресурсів та функціональною стилістикою; застосовує систему доцільних мовних засобів у межах того чи іншого типу мовлення, володіє навичками планування та проведення лінгвістичного експерименту.

### **4. Статус у навчальному плані.**

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

**5. Лектор:** кандидат філологічних наук, доцент Бабій Ю.Б.

**6. Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

**7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується

національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

(приклад для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

**8. Мова викладання:** українська.

## Назва: ПСИХОЛІНГВІСТИКА

### 1. Ідентифікація

Шифр: НПК - 14	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:3 Модулів:1 Змістовних модулів:1 Загальна кількість годин: 90 год. Тижневих годин: 2 год.	<b>Нормативна</b> Курс: I Семестр: I Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 60 Вид контролю: екзамен

**Мета курсу:** формування умінь аналізувати мовні явища як об'єктивацію багатофакторної діяльності людини; засвоєння інформації про зміст, проблеми і методи сучасної психолінгвістики; теорію мовленнєвої діяльності, її структуру та механізми; поняття філогенезу мови та онтогенезу мовлення.

### 2. Опис курсу.

**Тема 1.** Предмет психолінгвістики, причини виникнення, галузева приналежність. Історія зародження та розвитку психолінгвістики. Історія зародження та розвитку психолінгвістики. Прикладні аспекти психолінгвістики. Експериментальна психолінгвістика. Основні поняття і терміни експериментальної психолінгвістики.

**Тема 2 .** Мовні явища у контексті психолінгвістичного аналізу. Мовна здібність: структура, зміст. Мовленнєва діяльність, її структура та механізми. Моделі мовленнєвої діяльності.

**Тема 3 .** Філогенез мови. Теорія виникнення мови зі звуків, що успадковані від тваринних предків. Створення мови силою людського розуму. Онтогенез мовлення. Передумови виникнення потреби у спілкуванні. Особливості дитячого мовлення. Ігрові лінгвістичні «породження» у мовленні дитини. «Проблемні» діти: мовлення, інтелект, знаки.

**Тема 4.** Проблеми двомовності та культура. Розвиток «двомовної дитини». Ранній розвиток нерідної мови як проблема навчання операцій зі знаками.

**Тема 5.** Поняття тексту у лінгвістиці та психолінгвістиці. Категорійна ієрархія тексту (цілісність, зв'язність, членованість). Інтерпретація тексту як результат переведення змісту повідомлення.

**Тема 6.** Мовленнєва діяльність в соціокультурному мовному контексті. Сприйняття мовлення. Розуміння мовлення як мисленнєво-мнемічний процес, моделювання розуміння мовлення. Породження мовленнєвого висловлювання.

**Тема 7.** Психолінгвістичні проблеми мовленнєвого мислення. Мислення і мова. Теорія ментальної мови у вітчизняній та світовій науці. Проблеми внутрішнього мовлення. Дуальна організація роботи головного мозку.

### **3. Завдання курсу.**

1. Ознайомитися з предметом «Психолінгвістика», його структурою; періодизацією становлення та розвитку.

2. Визначити мовні явища у контексті психолінгвістичного аналізу.

3. Розглянути теорії виникнення мови (філогенез); процес становлення і розвитку мовлення окремого індивіда (онтогенез).

4. Усвідомити психолінгвістичні проблеми мовленнєвого мислення.

5. Проаналізувати текст як об'єкт психолінгвістики. Ознайомитися з поняттям «інтерпретація тексту».

6. Аналізувати мовленнєву діяльність в соціокультурно-мовленнєвому контексті.

У результаті вивчення курсу студент студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в наукових парадигмах загального та прикладного мовознавства; застосовує знання мови на практиці, користується мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; знає теорії виникнення мови (філогенез) та процесу становлення і розвитку мовлення окремого індивіда; володіє всіма видами мовленнєвої діяльності (говоріння, читання, письмо, аудіювання) на базі достатнього обсягу знань з фонетики, граматики, лексики, орфографії, пунктуації та лінгвокраїнознавства; має сформовані уміння та навички здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою; уміє застосовувати сучасні наукові методи лінгвістичних, зокрема соціолінгвістичних, психолінгвістичних, лексикографічних, семантичних, когнітивних досліджень; володіє навичками планування та проведення лінгвістичного експерименту; має сформовані уміння аналізувати мовні явища як об'єктивацію багатофакторної діяльності людини; засвоїв інформацію про зміст, проблеми й методи сучасної психолінгвістики.

### **4. Статус у навчальному плані.**

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей

**5. Лектор:** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри Рускуліс Л. В.

**6. Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

**7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під

час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

(приклад для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

**8. Мова викладання:** українська.

## ДИСЦИПЛІНИ ВИБОРУ ФАКУЛЬТЕТУ / ІНСТИТУТУ

**Назва: СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ СТУДІЇ**

Назва: ДИСКУРСОЛОГІЯ

### 1. Ідентифікація

Шифр: ВПК - 1	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:3 Модулів:1 Змістовних модулів:1 Загальна кількість годин: 90 год. Тижневих годин: 2 год.	<b>Вибірковий</b> Курс: 4 Семестр: VIII Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 60 Вид контролю: залік

**Мета курсу:** навчити студентів сприймати дискурс як багатовимірну цілісну форму існування людини в часово-просторових координатах, у системі культури.

### 2. Опис курсу.

**Тема 1. Дискурсологія в парадигмальному просторі сучасного мовознавства.** Наукові парадигми сучасного мовознавства. Риси функціонально-комунікативної наукової парадигми. Когнітивно-дискурсивна наукова парадигма. Визначення дискурсології. Об'єкт і предмет дискурсології. Проблема дефініції дискурсу. Ознаки дискурсу. Дискурс в колі понять теорії мовної комунікації, лінгвістики тексту. Дискурс і текст. Дискурс і комунікація. Дискурс і комунікативна ситуація.

**Тема 2. Теоретичні передумови дискурсології.** Концепція дискурсу З. Харрриса. Семіотичні погляди Ч. Пірса, Ч. Морриса, У. Еко. Прагматична концепція Х. Грайса і Дж. Ліча. Французька традиція аналізу дискурсу (Е. Бенвеніст, М. Фуко, М. Пеше, Р. Барт та ін.). Лондонська соціолінгвістична школа Дж. Фьорса і М. Холлідея. Франкфуртська школа (Ю. Хабермас). Лінгвістична антропологія у США. Наративний аналіз (В. Пропп, У. Лабов, Х. Фрай, Дж. Брунер). Теорія мовленнєвих актів К. Бюлера, Дж. Остіна, П. Стросона, Дж. Сьорля. Концепція діалогічності М. Бахтіна.

### Тема 3. Головні напрями дискурсології.

Бірмінгемська група дискурс-аналізу (Дж. Сінклер, М. Култард, М. Монтгомері, В. Едмондсон, М. Стабз та ін.). Критичний аналіз дискурсу (Т. ван Дейк, Н. Феркло, Дж. Гі, М. Камерон, Т. Дант, П. Бурдье й ін.).

Етнографічний напрям аналізу дискурсу (Д. Хаймз, М. Егер, В. Чен, Н. Бесньє, А. Дуранті, В. Франк, С. Кох й ін.). Етнометодологічний напрям дискурсології (Г. Гарфінкель). Конверсаційний аналіз (Х. Сакс, Е. Щеглов, Г. Джефферсон, Дж. Херітедж й ін.). Інтеракціональна соціолінгвістика (Дж. Блум, Дж. Гамперц, Х. Коултман, Д. Таннен). Аналіз політичного дискурсу (М. Фуко, Р. Водак, Т. ван Дейк, О. Шейгал, Г. Яворська й ін.). Дискурсивна психологія. Когнітивні дослідження дискурсу (Т. ван Дейк).

#### **Тема 4. Рівні та складники дискурсу.**

Проблема рівневої стратифікації дискурсу. Комуніканти як складники дискурсу, їхні типи і структура свідомості. Контекст і конситуація. Канал комунікації. Текст як складник дискурсу, типи текстів, текстові категорії. Комунікативний шум як складник дискурсу. Комунікативний реєстр і стиль. Комунікативний смисл. Паравербальні засоби дискурсу (кінеми) та їхні типи.

**Тема 5. Характеристика типів дискурсу.** Тип дискурсу і жанр (зразок) дискурсу. Тип дискурсу і стиль мовлення. Типологія дискурсів Г. Почепцова. Типи дискурсу за сферами спілкування. Характеристика ознак різних типів дискурсів за О. Шейгал.

#### **Тема 6. Методологічна база дискурсології.**

Семіотичні моделі як передумова моделювання дискурсу (діада та тріада мовного знака стоїків, модистів, тетратомія знака Ч. Пірса, модель Ч. Морріса, модель комунікативного знака К. Бюлера, модель Р. Піотровського та О. Шингарьової). Технічні моделі К. Шеннона, У. Вівера. Сучасні комунікативні моделі теорії інформації. Комунікативні моделі Р. Якобсона, Ю. Лотмана, У. Еко. Прагмалінгвістичні моделі Е. Атаяна, І. Сусова. Діалогічна модель комунікації.

Специфіка дискурсивної категорії. Концепції категорій дискурсу В. Карасика і В. Макарова. Текстово-дискурсивні категорії. Інтеракція як головна категорія дискурсу. Рівні і типи інтеракції. Аксиоми та закони інтеракції (Х. Грайс, Дж. Ліч, Й. Стернін й ін.).

Конверсаційний аналіз й аналіз діалогу. Польові методи інтеракційної соціолінгвістики. Контент-аналіз. Когнітивне моделювання дискурсу. Когнітивна карта дискурсу. Теорія концептуальних графів Дж. Сиви, риторичних структур У. Манна та С. Томпсон, супер- і макроструктур Т. ван Дейка. Прагматичний аналіз комунікації. Прагматограма діалогової комунікації. Жанрове анкетування дискурсу. Метод діалогічної інтерпретації дискурсу. Наративний аналіз дискурсу.

#### **3. Завдання курсу.**

1. Сформувати у студентів уявлення про традиції і перспективи вивчення дискурсу як форми мовного та лінгвокультурного існування.

2. Ознайомити студентів із різними школами дискурсології та можливостями їх прикладного застосування.

3. Прищепити навички проводити конвент інтердискурсного та інтрадискурсного аналізу.

4. Навчити проводити конвент-аналіз дискурсу.

5. Прищепити навички структурного, преференційного та комплексного інтонаційно-синтаксичного аналізу дискурсу.

6. Ознайомити з можливостями дискурсивного аналізу в

соціолінгвістиці, криміналістиці та судочинстві, психіатричний та політичний лінгвістиці.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в наукових парадигмах прикладного мовознавства; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; володіє уміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою; засвоює передумови та головні напрями дискурсологія в мовознавстві; визначає головні категорії та типи інтеракцій дискурсу.

#### 4. Статус у навчальному плані.

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей

**5. Лектор:** кандидат філологічних наук, старший викладач Мікрюкова К.О.

**6. Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

**7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

**8. Мова викладання:** українська.

## Назва: ПРИКЛАДНА ГРАФІКА, ДЕШИФРУВАННЯ ТА ПАЛЕОНТОЛОГІЯ

### 1. Ідентифікація

Шифр: ВПК-2	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:3	<b>Вибіркова</b>
Модулів:1	Курс: IV
Змістовних модулів:2	Семестр: VII
Загальна кількість годин: 90 год.	Лекції: 10
Тижневих годин: 2 год.	Практичні заняття: 20
	Самостійна робота: 60
	Вид контролю: екзамен

**Мета курсу:** створення теоретичної бази у галузі прикладної графіки та основ дешифрування, розробка та засвоєння методів аналізу графічних засобів різних видів дискурсів.

### 2. Опис курсу.

**Тема 1.** Письмо, етапи його виникнення та дослідження. Походження українського алфавіту.

**Тема 2 .** Поняття про графіку. Основна одиниця графіки. Етапи та напрямки дослідження графіки. Структура навчальної дисципліни.

**Тема 3 .** Прикладні аспекти графіки. Традиційне/нетрадиційне письмо. Сфери використання нетрадиційного письма.

**Тема 4.** Почеркознавство. Загальні та індивідуальні ознаки почерку. Судове почеркознавство.

**Тема 5.** Особливості використання та психологія сприйняття шрифтів

**Тема 6.** Основи дешифрування.

### **3. Завдання курсу.**

1. З'ясувати значення основних понять прикладної графіки.
2. Удосконалити специфіку володіння графологічними нормами.
3. Встановити основні методики графологічних експертиз.
4. Усвідомити роль судової та почеркознавчої експертизи на сучасному етапі розвитку науки.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в наукових парадигмах прикладного мовознавства; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; володіє уміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою; визначає та характеризує прикладні аспекти графіки; аналізує якість використання основних одиниць графіки в українській мові; застосовує різноманітні криптографічні системи на практиці; користується законами шифрування та дешифрування.

### **4. Статус у навчальному плані.**

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей.

**5. Лектор:** кандидат філологічних наук, доцент Бабій Ю.Б.

**6. Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

**7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

(приклад для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

**8. Мова викладання:** українська.

## Назва: **МОВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ГРОМАДСЬКИХ ВІДНОСИН ТА РЕКЛАМИ**

### **1. Ідентифікація**

Шифр: ВПК-3	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:3 Модулів:2 Змістовних модулів:3 Загальна кількість годин: 90 год. Тижневих годин: 2 год.	<b>Вибіркова</b> Курс: IV Семестр: VIII Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 60 Вид контролю: залік

**Мета курсу:** сформувати свідоме ставлення носіїв мови до своєї комунікативної діяльності, зокрема, до використання різноманітних мовленнєвих жанрів (рекламного в тому ж числі), що дасть змогу гармонізувати міжособистісні стосунки кожної людини.

## 2. Опис курсу.

**Тема 1.** Сутність науки «Мовні технології громадських відносин та реклами», предмет і завдання, між предметні зв'язки. Методологія наукової галузі. Розвиток ідей мовних технологій громадських відносин у сучасній лінгвістиці. Основні проблеми науки, основні поняття.

**Тема 2.** Сутність категорії мовного коду, що є основою формування громадських відносин у сучасному соціумі (мовленнєвий акт, мовленнєвий жанр, комунікація та її категорії). Мовна технологія в умовах сучасної лінгвістики.

**Тема 3.** Зародження теорії мовленнєвих жанрів. Співвідношення мовленнєвих жанрів та усного мовлення. Мовленнєвий жанр як соціолінгвістичне явище. Типологія мовленнєвих жанрів.

**Тема 4.** Реклама як складовачастинамасовоїкомунікації. Реклама – ситуативний різновид інформаційного стилю. Класифікація реклами згідно з метою та функціями. Соціально-психологічні аспекти рекламної діяльності та створення рекламного тексту. Розвиток реклами в умовах комп'ютерної комунікації.

**Тема 5.** Функціонування рекламного тексту в текстовій комунікації. Екстралінгвальні особливості рекламних текстів. Довжина рекламного тексту як фактор його дієвості. Логіко-композиційні моделі організації рекламних текстів.

**Тема 6.** Особливості функціонування мовних одиниць у рекламному тексті (на фонографічному, семантичному, граматичному, стилістичному рівнях мови). Структурно-семантична організація рекламного тексту. Заголовок і слоган – ключові елементи рекламного звернення.

## 3. Завдання курсу.

1. Визначити проблему організації мовного коду в спілкуванні, тобто одиниць і категорій мови, які розглядають не в аспекті їх системно-структурної організації, а в психокогнітивному вимірі «тут і тепер» живої комунікації.

2. Встановити специфіку мовленнєвих жанрів та мовленнєвих актів, що будуються за законами функціонування мови.

3. Усвідомити систему мовних технологій створення мовленнєвих жанрів й актів, що виокремилися у сучасний напрям лінгвістичних досліджень (і,



відповідно, як нову лінгвістичну дисципліну – «Мовні технології громадських відносин та реклами».

4. Розглянути моделі рекламування на етапі сучасного розвитку інформаційного впливу в Україні.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в наукових парадигмах прикладного мовознавства; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; володіє сучасною мовознавчою термінологією; володіє уміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою та будувати рекламну кампанію; вміє користуватися мовними технологіями (технологія впливу, технологія мовної агресії та ін.) в системі громадських відносин; типологізує основні різновиди рекламних текстів, створює рекламні оголошення.

#### 4. Статус у навчальному плані.

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей.

5. **Лектор:** кандидат філологічних наук, доцент Бабій Ю.Б.

6. **Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

#### 7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.

Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

(приклад для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

8. **Мова викладання:** українська.

### Назва: ТЕОРІЯ ВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

#### 1. Ідентифікація

Шифр: ВПК - 4	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ЕCTS:3	<b>Вибіркова</b>
Модулів:1	Курс: II
Змістовних модулів:1	Семестр: III
Загальна кількість годин: 90 год.	Лекції: 10
Тижневих годин: 2 год.	Практичні заняття: 20
	Самостійна робота: 60
	Вид контролю: залік

**Мета курсу:** засвоїти загальні положення теорії комунікації, складники процесу комунікації в її вербальних та невербальних формах, а також основні форми сучасних інформаційних технологій.

## **2. Опис курсу.**

### **Модуль 1**

**Тема 1.** Комунікація як об'єкт дослідження. Базові поняття теорії мовної комунікації.

**Тема 2.** Складники комунікативної ситуації

**Тема 3.** Комунікація в міжособистісних відносинах. Спілкування в побуті

**Тема 4.** Ефективність вербальної комунікації

**Тема 5.** Моделі комунікації

**Тема 6.** Комунікативна особистість

### **Модуль 2.**

**Тема 7.** Комуніканти як суб'єкти комунікації.

**Тема 8.** Міжособистісна взаємодія. Система організації простору спілкування.

**Тема 9.** Комунікативний простір і його структура

**Тема 10.** Основні форми вербальної комунікації

**Тема 11.** Комунікація і політика.

**Тема 12.** Мовленнєвий вплив як результат комунікативної взаємодії.

**Тема 13.** Ефективність слухання

**Тема 14.** Масова комунікація і реклама

**Тема 15.** Теорія і практика міжкультурної комунікації

**Тема 16.** Мовленнєвий вплив. Нейролінгвістичне програмування

**Тема 17.** Міжособистісна взаємодія

**Тема 18.** Дискурсологія та теорія мовної комунікації: спільні проблеми

**Тема 19.** Етикет в ситуації знайомства та світської розмови.

**Тема 20.** Теорія і практика міжкультурної комунікації.

## **3. Завдання курсу.**

1. Ознайомити студентів із різними формами комунікації.  
2. Ознайомити студентів із сучасними формами інформаційних технологій та сучасними тенденціями розвитку масової комунікації.

3. Навчити студентів аналізувати різноманітні моделі комунікації, що існують в інформаційному просторі.

4. Обґрунтувати виокремлення мовленнєвого акту як мінімальної одиниці мовної комунікації.

5. Навчити студентів аналізувати та складати ефективні вербальні повідомлення.

6. Висвітлити природу комунікативної ситуації та її складників.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в методологічних засадах теорії мовної комунікації, її об'єкті, предметі, передумовах становлення в колі лінгвістичних і нелінгвістичних дисциплін; знає способи комунікативного моделювання, параметри і складники комунікативної ситуації, природу комунікативного впливу; володіє законами і правилами ефективної комунікації; визначає мінімальні одиниці і зразки спілкування; встановлює кількісні параметри різних дискурсивних практик; описує головні текстові і дискурсивні категорії

та мовні засоби їхньої репрезентації; здійснює аналіз і коригує тексти відповідно до норм української літературної мови; аналізує та складає ефективні вербальні повідомлення; висвітлює природу мовної комунікації, її типологію за матрицею різноманітних параметрів.

#### **4. Статус у навчальному плані.**

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей

**5. Лектор:** кандидат філологічних наук, доцент Каленюк С. О.

**6. Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

**7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

**8. Мова викладання:** українська

### **Назва: ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОСНОВИ МОВЛЕННЄВОЇ ДІАГНОСТИКИ**

#### **1. Ідентифікація**

Шифр: ВПК-5	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних	<b>Вибіркова</b>
ECTS:3	Курс: I
Модулів:1	Семестр: I
Змістовних модулів:1	Лекції: 10
Загальна кількість годин: 90	Практичні: 20
Тижневих годин: 2	Самостійна робота: 60
	Вид контролю: залік

**Мета курсу:** прищепити стійкі навички знаходження слабких ділянок у функціонуванні мови, планування, проведення експерименту і відповідної інтерпретації отриманих результатів.

#### **2. Опис курсу.**

##### **Модуль 1. Експеримент у сучасній науці. Поняття методу**

**Тема 1.** Експеримент у сучасній науці. Поняття методу. Загальнофілософські, загальнонаукові та спеціально наукові методи. Система методу. Ознаки методу. Теорія, гіпотеза, експеримент. Експеримент у сучасних наукових парадигмах. Поняття діяльнісного експерименту. Види експериментів. Класифікації експериментів.

**Тема 2.** Особливості експерименту в лінгвістиці. Основні типи лінгвістичних експериментів. Експеримент у психології, фізиці та лінгвістиці: спільне та відмінне. Історія експериментальних лінгвістичних досліджень.

Л. В. Щерба про лінгвістичний експеримент. Специфіка сучасних наукових експериментів. Роботи Л. В. Щерби.

**Тема 3.** Експериментальна фонетика. Визначення експериментальної фонетики. Експериментально-фонетичні методи: а) фізіологічні; б) акустичні. Історія розвитку експериментальної фонетики. Комп'ютерні програми VAAL, Sound Forge, Cool Edit. Автоматичний аналіз та синтез мовлення.

**Тема 4.** Експериментальний підхід до вивчення семантики. Експериментальні дослідження семантики, їх різновиди. Асоціативний експеримент: а) різновиди асоціативного експерименту; б) варіанти інтерпретації результатів асоціативного експерименту; в) значення результатів асоціативного експерименту. Методика прямого тлумачення слова. Можливості асоціативного експерименту.

**Тема 5.** Експериментальні психосемантичні методи. Психосемантичний підхід лінгвістичних експериментах. Групи психосемантичних методик: а) списки дескрипторів; б) шкальні техніки. Методика діагностична контексту. Методика вільних та скерованих класифікацій. Методика доповнення. Методика прямого тлумачення слова. Класифікація. Варіанти методики семантичного диференціалу. Експериментальні дослідження створення та сприйняття дискурсу. Експертиза. Види експертизи.

**Тема 6.** Діагностика психічного та фізичного стану людини. Визначення властивостей темпераменту по мовній поведінці. Дослідження рівня інтелекту: а) розуміння переносного значення прислів'їв і метафор; б) порівняння прислів'їв; в) піднесення фраз до прислів'їв; г) вимовляння 50 слів; д) добір слів-антонімів; е) словниковий тест. Діагностика патологій мовлення та мислення. Діагностика пам'яті, соціальної адаптації. Діагностика темпераменту.

Методика складання анкет, опитувальників, тестів. Анкетування. Принципи побудови анкет: а) структура; б) принципи побудови; в) оформлення; г) основні правила; д) види анкетування. Тести. Типи тестів. Види запитань у анкетах, опитувальниках, тестах. Роль статистики в експериментальних дослідженнях. Основні статистичні формули. Графічне подання результатів експериментального дослідження. Мовленнєві тести у психолінгвістиці та криміналістиці.

### **3. Завдання курсу.**

1. Сформувати у студентів уявлення про місце експериментального методу в історії методології науки, про особливості верифікації знання в сучасній науковій парадигмі, про специфіку лінгвістичного експерименту, пов'язаного з діяльністю людини.

2. Прищепити навички самостійного знаходження проблеми, висування гіпотези, послідовного проведення всіх етапів експериментального дослідження, узагальнення, системного аналізу та наочного оформлення отриманих результатів.

3. Ознайомити студентів з існуючими типами та різновидами лінгвістичних експериментів, основами лінгвістичної статистики.

4. Прищепити навички використання найвідоміших експериментальних методик.

5. Ознайомити студентів із можливостями та основними методами лінгвістичних експертиз;

6. Навчити самостійно складати анкети, питальники, тести, відбирати експериментальний матеріал.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: аналізує під типологічною точкою зору мовні об'єкти; пояснює будову і функціонування мовних явищ; застосовує принципи типологічного аналізу до конкретного мовного матеріалу і до рішення конкретних лінгвометодичних завдань; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; володіє уміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою.

#### 4. Статус у навчальному плані.

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей.

5. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент Каленюк С. О.

6. **Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

#### 7. **Форми організації контролю знань та система оцінювання.**

Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

приклад для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

8. **Мова викладання:** українська.

## Назва: **ОРФОГРАФІЯ, ОСНОВИ КОРЕКТОРСЬКОЇ ПРАВКИ ТА ТЕХНІЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ ДРУКОВАНИХ ВИДАНЬ**

### 1. Ідентифікація

Шифр: ВПК-6	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:3	<b>Вибіркова</b>
Модулів:1	Курс: I
Змістовних модулів:1	Семестр: 1
Загальна кількість годин: 90 год.	Лекції:
Тижневих годин: 2 год.	Практичні заняття: 30
	Самостійна робота: 60
	Вид контролю: залік

**Мета курсу:** підвищити рівень знань і навичок з орфографії та сформувані практичні навички коректури та технічного оформлення друкованих видань.

### 2. Опис курсу.

## **Модуль 1.**

**Тема 1.** Орфографія як система правил правопису.

**Тема 2.** Специфіка літерних позначень голосних звуків в українській мові.

**Тема 3.** Специфіка літерних позначень приголосних звуків в українській мові.

**Тема 4.** Правопис префіксальних і суфіксальних морфем.

**Тема 5.** Правопис флексійних морфем.

**Тема 6.** Правила відмінювання самостійних частин мови.

**Тема 7.** Загальні правила правопису складних слів.

**Тема 8.** Правопис антропонімічних і топонімічних назв.

**Тема 9.** Правопис слів іншомовного походження.

**Тема 5.** Пунктуація та її місце в системі українського правопису.

## **Модуль 2.**

**Тема 1.** Поняття коректури та її зв'язок з орфографією.

**Тема 2.** Знаки коректури та принципи їхнього застосування.

**Тема 3.** Прийоми коректорської правки.

**Тема 4.** Технічне оформлення друкованого видання.

### **3. Завдання курсу:**

1. Систематизувати знання студентів щодо принципів українського правопису.

2. Створити умови для подальшого підвищення практичних навичок з орфографії шляхом виконання різних видів аудиторної та самостійної роботи.

3. Ознайомити з поняттям «коректура», необхідністю процесу коректури, нормами та методами коректури, коректурними знаками.

4. Сформувані вміння, необхідні для коректування текстів різних типів і стилів.

5. Навчити правилам технічного оформлення друкованого видання.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в наукових парадигмах прикладного мовознавства; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; володіє вміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою; володіє методикою коректурного правлення текстів різних типів і стилів; застосовує прийоми та технології технічного оформлення друкованого видання на практиці.

### **4. Статус у навчальному плані.**

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей

**5. Лектор:** кандидат філологічних наук, доцент Желязкова В.В.

**6. Форми і методи навчання:** Практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

**7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотириохвальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно;

європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ, F. 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

**8. Мова викладання:** українська.

Назва: **МОВЛЕННЄВИЙ ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ,  
ФІЗІОЛОГІЯ ТА ТЕХНІКА МОВЛЕННЯ**

**1. Ідентифікація**

Шифр: ВПК-7	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:5 Модулів:2 Змістовних модулів:2 Загальна кількість годин: 150 год. Тижневих годин: 4 год.	<b>Вибіркова</b> Курс: I Семестр: I Лекції: 16 Практичні заняття: 34 Самостійна робота: 100 Вид контролю: залік

**Мета курсу:** оволодіння необхідними практичними навичками в організації найпоширеніших мовленнєвих ситуацій, спрямованих на комунікативну успішність.

**2.Опис курсу.**

Тема 1. **Поняття про мову і мовлення, їх функції. Фізіологічні основи мовлення**

**Тема 2.** Складові частини техніки мовлення. Висота голосу, темп, тембр. Володіння диханням; уміння керувати голосом; вироблення навичок чіткої артикуляції. Інтонація. Засоби логіко-емоційної виразності читання

**Тема 3.** Постава. Дихання, типи дихання. Фізіологічні особливості дихання. Умови правильного дихання. Пауза. Роль пауз

**Тема 4.** Будова мовленнєвого апарату. Аспекти вивчення звуків. Звуковий склад сучасної української мови. Голосні і приголосні звуки: класифікація, артикуляційно-акустична характеристика

**Тема 5.** Предмет і завдання фонетики. Теоретичне і практичне значення фонетики. Загальна та прикладна фонетика. Аспекти вивчення звуків

**Тема 6.** Фонетична транскрипція. Фонетичний аналіз слів

**Тема 7.** Українська літературна вимова голосних та приголосних. Дикція. Вимова голосних звуків у наголошеній та ненаголошеній позиціях. Вимова приголосних звуків (буквосполучення дж, дз; вимова шиплячих та свистячих; вимова –г, г; асиміляція/ дисиміляція приголосних). Дихальні вправи для розвитку пружності голосових зв'язок

**Тема 8.** Логічність мовлення. Акцентуаційні норми сучасної української літературної мови. Основні правила наголошування слів.

**Тема 9.** Правильність і виразність мовлення. Орфографічні норми

**Тема 10.** Виразність мовлення і структурно-інтонаційна організація тексту (логічні паузи, логічний наголос, розділові знаки). Партитура тексту

**Тема 11.** Достатність мовлення

**Тема 12.** Ясність і доступність мовлення. Морфологічні норми і поширені відхилення від них.

**Тема 13.**Багатство мовлення

**Тема 14.**Стилістичні норми. Стилістично нейтральні й марковані слова. Особливості їх вживання. Стилістичні помилки, їх попередження

**Тема 15.** Чистота мовлення. Просторічна лексика і діалектизми. Запозичена лексика. Визначення чистоти мови. Типові помилки, пов'язані зі зловживанням: використання просторічних слів, жаргонізмів; функціонування діалектизмів; канцеляризми і слова-паразити

**Тема 16.** Діалог. Інтерв'ю. Телефонна розмова. Форми усного мовлення. Правила ведення телефонної розмови. Особливості усного професійного мовлення.

**Тема 17.** Дискусія, правила переконання співрозмовника у правильності власних думок. Складання діалогу дискусії. Форми проведення дискусії. Правила поведінки під час дискусії. Культура мовлення під час дискусії

**Тема 18.** Українська мова в пресі. Українська мова в телерадіоефірі. Мовлення як засіб створення особистого іміджу. Культура слова: уперто чи наполегливо? Вибирати чи обирати. Мова реклами

**Тема 19.** Мовні засоби переконання, згоди/відмови, розпорядження. Інформативність жестів, правила жестикуляції

**Тема 20.** Мовленнєвий етикет. Формули і тональності мовленнєвого етикету

### **3. Завдання курсу.**

1. Підвищити культуру усного й писемного мовлення.
2. Сформувати практичні уміння із побудови усного монологу повідомлення на задану тему.
3. Сформувати в студентів уявлення про різноманітність мовленнєвих ситуацій та засобів мовлення, мовленнєві стереотипи та їхнє завдання, функції та особливості прояву мовленнєвого етикету.
4. Сприяти розвитку та закріпленню навиків мовлення та елементів невербальної поведінки, що забезпечують ефективність мовлення (жести, міміка), розвитку культури мовлення, мовного етикету.
5. Створити базу для подальшої підготовки спеціалістів у галузі усного та писемного мовлення.
6. Забезпечити первинне ознайомлення з галузями прикладної лінгвістики – роботою філолога-консультанта, перекладача, диктора, ведучого теле-радіопрограм, редактора, спічрайтера.
7. Сформувати навичок редагування тексту.

У результаті вивчення курсу студент студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; знає одиниці мови та правила їх поєднання; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; володіє уміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою; володіє особливостями ділового мовлення та ведення діловодства.

### **4. Статус у навчальному плані.**

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей

**5. Лектор:** кандидат філологічних наук, доцент Каленюк С. О.



**6. Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

**7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

**8. Мова викладання:** українська

## Назва: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

### 1. Ідентифікація

Шифр: ВПК - 8	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:3 Модулів:3 Змістовних модулів:3 Загальна кількість годин: 90 год. Тижневих годин: 2 год.	<b>Нормативна</b> Курс: III Семестр: V Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 90 Вид контролю: екзамен

**Мета курсу:** засвоїти основи письмового та усного перекладу з англійської мови на українську та навпаки.

### 2. Опис курсу.

#### Модуль I.

**Тема 1.**Завдання лінгвістичної теорії перекладу. Зміст курсу «Теорія і практика перекладу», основні завдання. Поняття про перекладознавство як науку, що вивчає процес перекладу лексичних одиниць з однієї мови на іншу та результат цього процесу. Історія становлення та розвитку Європейського перекладознавства.

**Тема 2.**Основні перекладацькі терміни й поняття. Еквівалентність та адекватність перекладу. Транслітерація та транскрибування. Інваріант перекладу. Універсалії лінгвістичні.

**Тема 3.**Значення перекладу. Значення перекладу у контексті міжнародних відносин. Науково-технічний переклад. Переклад як засіб збагачення культури, літератури та мови різних країн. Переклад та міжкультурна комунікація.

**Тема 4.**Переклад у навчанні іноземної мови.

**Тема 5.**Загальна та часткова теорії перекладу. Класифікація перекладу як особливого виду комунікації. Одиниця перекладу. Терміни і кліше.

**Тема 6.**Методи перекладу. Буквальний переклад. Дослівний переклад. Лінійний переклад. Літературний та художній переклад.

**Тема 7.** Види перекладу. Усний та письмовий переклад. Особливості синхронного перекладу. Переклад з аркушу.

## **Модуль II.**

**Тема 1.** Методи та засоби перекладу географічних назв, назв компаній, тощо. Переклад власних імен. Латинська транслітерація.

**Тема 2.** Типи відповідників при перекладі. Еквівалент. Аналог. Описовий переклад. Контекстуальна заміна при перекладі.

**Тема 3.** Інтернаціональний лексикон. Види інтернаціоналізмів. Псевдоінтернаціоналізми.

**Тема 4.** Методи перекладу інтернаціоналізмів. Особливості перекладу лексичних одиниць інтернаціонального лексикону.

**Тема 5.** Національно забарвлені лексичні одиниці та засоби їхнього перекладу.

**Тема 6.** Мовні лакуни. Реалії. Особливості перекладу реалій.

## **Модуль III.**

**Тема 1.** Трансформації у процесі перекладу. Види трансформацій. Перестановка. Заміна. Додавання. Опущення.

**Тема 2.** Граматичні та стилістичні трансформації при перекладі. Стил. Стилістичний аналіз текстів різних видів.

**Тема 3.** Граматичні порівняння при перекладі. Сполучення пасивного стану з активним при перекладі. Синтаксичні комплекси. Подвійне керування. Прийменникові конструкції.

**Тема 4.** Переклад конструкцій, які не мають формальних відповідників в українській мові. Переклад синтаксичних комплексів - інфінітивних, дієприкметникових, герундіальних.

**Тема 5.** Перекладацький аналіз художнього тексту. План аналізу.

### **3. Завдання курсу.**

1. Ознайомити студентів з основними категоріями і поняттями перекладознавства.

2. Навчити адекватному використанню лексичних і граматичних знань у перекладі різних мовних одиниць.

3. Сформувати навички проводити перекладацький аналіз тексту.

4. З'ясувати особливості перекладу текстів різних стилів.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими *фаховими компетентностями*: орієнтується в наукових парадигмах сучасного перекладознавства; уміє застосовувати знання з іноземної мови на практиці, користуватися іншомовними одиницями для здійснення адекватного перекладу; усвідомлює і контролює організацію змісту, знань і навичок перцепції та продукції символів, із яких складаються письмові тексти; володіє сучасною термінологією з перекладознавства, уміннями та навичками здійснювати іншомовну мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою; володіє методикою перекладу текстів різних стилів.

### **4. Статус у навчальному плані.**

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

**5. Лектор:** доктор філософії в галузі освіти, доцент Мороз Т.О.

**6. Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням

інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

**7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

(приклад для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

**8. Мова викладання:** англійська.

## Назва: ДІАГНОСТИКА ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ

### 1. Ідентифікація

Шифр: ВПК - 9	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:3	<b>Вибіркова</b>
Модулів:1	Курс: III
Змістовних модулів:1	Семестр: VI
Загальна кількість годин: 90 год.	Лекції: 10
Тижневих годин: I семестр – 2 год.	Практичні заняття: 20
	Самостійна робота: 60
	Вид контролю: залік

**Мета курсу:** засвоїти методику діагностування почерку людини.

### 2. Опис курсу.

**Тема 1.** Діагностика писемного мовлення як навчальна дисципліна. Зміст курсу «Діагностика писемного мовлення», основні завдання. Поняття графологію як науку, що вивчає залежність між почерком, особистістю та характером людини. Історія становлення та розвитку графології. Стан сучасної графології в Україні та за рубежом.

**Тема 2.** Письмо і почерк. Параметри, за якими не можна охарактеризувати приналежність почерку особі. Патологія писемного мовлення.

**Тема 3.** Макроознаки почерку: розбірливість, поля, нахил почерку, проміжки між словами і рядками, напрямок рядків.

**Тема 4.** Мікроознаки почерку. Особливості написання букв (деталі написання великих і малих букв; характеристика людини за особливістю написання перших та останніх букв; поєднання букв; розстановка крапок над буквами) цифр, розстановки розділових знаків.

**Тема 5.** Підпис як вияв індивідуальності людини. Підпис. Основні параметри характеристики підпису (довжина підпису, початок і кінець підпису, зв'язність букв, відстань між буквами, сила натискання, прикраси у підписі, іноземні букви у підписі, однакові елементи, простота під час написання, нахил, різні види підписів у однієї і тієї ж людини, аномальні ознаки у підписі).

### 3. Завдання курсу.

1. Ознайомити студентів із основними поняттями «почерк», «письмо», їх психофізіологічними особливостями.

2. Навчити характеризувати почерк людини за загальними характеристиками (поля, нахил, проміжки між рядками, буквами тощо).

3. Сформувати навички проводити аналіз почерку за виявленням специфічних рис написання букв, цифр.

4. З'ясувати особливості проведення аналізу підпису.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в наукових парадигмах прикладного мовознавства; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; володіє уміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою; володіє методикою діагностування почерку людини.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

#### 4. Статус у навчальному плані.

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей

5. **Лектор:** кандидат педагогічних наук, доцент Рускуліс Л. В.

6. **Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

7. **Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

(приклад для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

8. **Мова викладання:** українська.

Назва: **ГЕРМЕНЕВТИКА ТА ЛІНГВОТЕКСТОЛОГІЯ**

#### 1. Ідентифікація

Шифр: ВПК-10	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:3	<b>Вибіркова</b>
Модулів:1	Курс: II
Змістовних модулів:2	Семестр: III
Загальна кількість годин: 90 год.	Лекції: 10
Тижневих годин: I семестр – 3 год.	Практичні заняття: 20
	Самостійна робота: 60
	Вид контролю: іспит

**Мета курсу:** вивчення загальних принципів герменевтичного аналізу класичних текстів, формування вмій і навичок герменевтичного аналізу та формування розуміння герменевтичної природи свідомості, ознайомлення з механізмами лінгвотекстологічного аналізу текстів давнини (пам'яток і списків).

## **2. Опис курсу.**

**Змістовий модуль 1. Герменевтика в колі лінгвістичної наукової парадигми**

**Тема 1.** Герменевтика: предмет, проблеми та структура теорії інтерпретації.

Етимологія поняття «герменевтика». Об'єкт і предмет дисципліни. Тлумачення та інтерпретація як основні задачі герменевтики.

**Тема 2.** Етапи розвитку герменевтики як науки.

Передумови виникнення герменевтичного наукового напрямку. Європейські герменевтичні теорії доби Середньовіччя. Герменевтика Ф. Шлейєрмахера та її місце в німецькій класичній філософії. Герменевтика Ф. Ніцше та В. Дильтея. Персоналії ХХ ст. і їхні герменевтичні концепції.

**Тема 3.** Герменевтичний ланцюжок від пояснення до розуміння.

Пояснення як різновид пізнавальної дії. Структура пояснювального механізму. Види пояснень у герменевтичній практиці. Природа і сутність розуміння. Діалектична архітектоніка процесів осмислення мовних фактів.

**Тема 4.** Феномен герменевтичного кола. Зміст поняття герменевтичного кола. Концептуальні засади розвитку герменевтичних кіл. Історичні вектори руху в герменевтичному колі.

**Тема 5.** Мовно-культурна спрямованість герменевтичного аналізу текстів.

Мова і культура. Способи фіксації культурної інформації в текстах. Комунікативні цілі герменевтичного аналізу.

**Тема 6.** Інтерпретація. Підходи до інтерпретації мовних явищ. Інтерпретація як метод і засіб філософського пізнання. Види інтерпретаційних механізмів. Основні підходи до інтерпретації мовних фактів.

**2. Змістовий модуль 2. Лінгвотекстологія та лінгвістична редакція текстів давнини.**

**Тема 1.** Текст як об'єкт герменевтики та лінгвотекстології. Текст: дефініція, будова, ознаки та функції. Філософська та лінгвістична природа тексту: інтеграція знань.

**Тема 2.** Лінгвотекстологія як сфера дослідження текстів в історичному аспекті. Стан розвитку української лінгвотекстології. Лінгвотекстологія як наука, її завдання та перспективи розвитку. Пам'ятка та список у колі лінгвотекстологічної проблематики. Сучасний стан української лінгвотекстологічної практики.

**Тема 3.** Мовна норма та лінгвотекстологічні дослідження. Поняття мовної норми. Історично конкретні форми мовних норм. Формування української мовної традиції.

**Тема 4.** Специфіка лінгвістичної редакції писемних пам'яток. Інтерпретація та редакція: диференціація дослідницьких операцій. Аспекти редакції пам'яток писемності.

### 3. Завдання курсу.

1. Визначити теоретичні та методологічні основи герменевтичних та лінгвотекстологічних досліджень.
2. Схарактеризувати основні напрями досліджень текстів минувшини.
3. Окреслити коло основних проблем і завдань дисципліни.
4. Розкрити специфіку герменевтичного аналізу текстів.
5. Визначити найбільш ефективні методики лінгвотекстологічного аналізу.

У результаті вивчення курсу студент студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в наукових парадигмах прикладного мовознавства; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; володіє уміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою; встановлює за допомогою актуалізуючих засобів ідейно-естетичну позицію автора; володіє способами та видами інтерпретації текстів та герменевтичного аналізу.

#### 4. Статус у навчальному плані.

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей.

5. **Лектор:** кандидат філологічних наук, доцент Желязкова В.В.

6. **Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

#### 7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.

Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

8. **Мова викладання:** українська.

## Назва: КВАНТИТАТИВНА І КОМП'ЮТЕРНА ЛІНГВІСТИКА ТА АВТОМАТИЧНА ОБРОБКА ПРИРОДНОЇ МОВИ

### 1. Ідентифікація

Шифр: ВПК-11	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:3	<b>Вибіркова</b>
Модулів:1	Курс: III
Загальна кількість годин: 90 год.	Семестр: V
Тижневих годин: 2 год.	Лекції: 10
	Практичні заняття: 20
	Самостійна робота: 120
	Вид контролю: екзамен

**Мета курсу:** вивчити комп'ютерні методи дослідження мови,

сформувати у студентів уявлення про принципи обробки природної мови системами інформаційного пошуку, перекладу, управління, проектування.

## **2. Опис курсу.**

**Тема 1. «Коло проблем сучасної квантитативної та комп'ютерної лінгвістики»:** об'єкт, предмет, мета та завдання курсу квантитативна та комп'ютерна лінгвістика; місце квантитативної та комп'ютерної лінгвістики у мовознавстві; місце квантитативної та комп'ютерної лінгвістики у кібернетиці; взаємозв'язок комп'ютерної лінгвістики з іншими науками; інформація, типи інформації.

**Тема 2. «Історія розвитку комп'ютерної лінгвістики»:** етап виникнення комп'ютерних лінгвістичних систем; етап експериментальних комп'ютерних лінгвістичних систем; етап промислових комп'ютерних лінгвістичних систем колективного користування; етап промислових комп'ютерних лінгвістичних систем індивідуального користування; етап комп'ютерних лінгвістичних мереж; стан прикладної лінгвістики і комп'ютерної лінгвістики в Україні.

**Тема 3. «Складові комп'ютерної лінгвістики»:** прикладна фонетика, традиційні системи письма.

**Тема 4. «Спеціальні системи письма»:** транскрибування: звукове транскрибування, інтонаційне транскрибування; транслітерування; стенографування; системи письма для незрячих; мова жестів; криптографування; азбука Морзе; цифрові системи письма.

**Тема 5. «Прикладні аспекти морфології, лексикографії та синтаксису»:** прикладні аспекти морфології, поняття пролексикографію, словники та їх типи, нові розділи лексикографії, граф – основний математичний інструмент для опису будови словосполучень, речень, надфразових єдностей.

**Тема 6. «Аналітико-синтетичне опрацювання документів»:** поняття про аналітико-синтетичне опрацювання документів, індексування, інформаційний пошук, реферування, коректура, редагування, переклад, готування оглядів, атрибуція текстів, генерування текстів, ведення діалогу, розуміння текстів.

**Тема 7. «Лінгвістичне моделювання й комп'ютерні лінгвістичні системи»:** поняття про моделювання, границі й можливості лінгвістичного моделювання, основні лінгвістичні моделі, моделі мовлення, моделі тексту, комп'ютерні лінгвістичні системи, моделі мовленнєвої діяльності, модель акультурації, модель Логогена, модель семіозису, модельна лінгвістика та проблеми моделювання мовної реальності.

**Тема 8. «Проблеми створення систем штучного інтелекту»:** інтелект як інструмент пізнання дійсності, складники інтелектуальної діяльності людини, складові штучного інтелекту, підходи до створення систем штучного інтелекту, машина та тест Тьюринга, визначення можливості створення штучного інтелекту, місце лінгвістичного забезпечення в системах штучного інтелекту загального призначення, складність створення систем штучного інтелекту.

**Тема 9. «Комп'ютерний морфологічний аналіз»:** лінгвістичні засади створення автоматичного морфологічного аналізу, експериментальні та промислові системи автоматичного морфологічного аналізу, доморфологічний

аналіз (виділення в тексті одиниць, які не мають морфологічного статусу), автоматичний морфологічний аналіз на основі графемного аналізу, автоматичний морфологічний аналіз з використанням словника основ, автоматичне зведення парадигми слова (лематизація), контекстний аналіз, конкорданс як джерело роботи контекстного аналізу, загальний алгоритм контекстного аналізу, автоматичний морфний сегментатор тексту.

**Тема 10. «Автоматичний синтаксичний аналіз»:** традиційний синтаксис й автоматичний синтаксичний аналіз (АСА), роль дистрибутивного методу і методу безпосередніх складників (БС) у розробці (АСА), лінгвістичні передумови граматики залежності, граMATика залежностей як спосіб представлення синтаксичної структури речення, зображення структур з однорідністю, дерева залежностей у системах АСА.

**Тема 11. «Автоматичний семантичний аналіз»:** основні проблеми автоматичного семантичного аналізу, два напрямки формалізації семантики, синтактико-семантичний аналіз, машинна реалізація засобів синтаксичного та семантичного аналізу, види розуміння тексту, модель «м'якого» розпізнавання тексту комп'ютером, лінгвістичний та інформаційних підходи до семантичного представлення тексту, семантичний компонент аналізу тексту, метамова семантичних структур, словники як компонент опрацювання змісту тексту при автоматичному опрацюванні тексту.

**Тема 12. «Бази даних і бази знань»:** два види інформації про мовні об'єкти, етапи проектування баз даних: інфологічний і датологічний, способи організації інформації в лінгвістичній базі даних (ЛБД), словниковозорієнтовані ЛБД, автоматичний словник як основний компонент ЛБД, типи автоматичних словників, словникова стаття, типи словникових статей, фактори впливу на ефективність ЛБД, автоматичний словник семантико-синтаксичних фреймів, способи і методи представлення знань у комп'ютері.

**Тема 13. «Семантичні мережі й автоматичне опрацювання тексту»:** компонентний аналіз лексичного значення, поняття семантичного зв'язку, встановлення семантичних зв'язків, методи визначення семантичних складників слів, семантична похідність, граф як інструмент зображення семантичних зв'язків, способи представлення семантичної мережі, характеристика семантичних зв'язків у тексті: семантичний зв'язок між словами, семантичний зв'язок між реченнями, представлення семантичних зв'язків у тексті.

**Тема 14. «Автоматичне реферування й анотування тексту»:** машинне реферування й анотування тексту шляхом його стиснення, надфразові зв'язки у тексті, тезаурусне реферування науково-технічного тексту, об'єктивні оцінки якості реферування, процедура створення еталонного реферату, реферування на основі пофразної семантичної мережі, основні види реферування, анотування тексту, два підходи до створення реферату, анотації, основні методи, на яких базується лінгвістичний аналіз побудови реферату, анотації.

**Тема 15. «Машинний переклад як різновид інтелектуальних систем АОТ»:** історія машинного перекладу, лінгвістичне забезпечення систем машинного перекладу, структура системи машинного перекладу, системи машинного перекладу та їх класифікація, модель машинного перекладу на



основі перекладних відповідників АМΠΑР, система машинного перекладу СИСТРАН, джорджтаунська система машинного перекладу, система РУТА, нові підходи до проблеми машинного перекладу, типові помилки машинного перекладу, оцінка якості перекладу, лінгвістичні проблеми термінології, проблеми комп'ютерної лексикографії, вимоги до систем машинного перекладу, нерозв'язані проблеми машинного перекладу.

### **3. Завдання курсу.**

1. Дослідити опис основних типів комп'ютерних систем із лінгвістичним забезпеченням;
2. Вивчити основи комп'ютерних методів автоматичного аналізу текстів природною мовою;
3. Усвідомити принципи комп'ютерного аналізу текстів природною мовою;
4. Оволодіти основними методиками обробки текстів природною мовою та методами прикладної лінгвістики.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; знає одиниці мови та правила їх поєднання; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; володіє уміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою; обізнаний в основних напрямках комп'ютерної лінгвістики, механізмах комп'ютерної обробки інформації; засвоює основи комп'ютерних методів автоматичного аналізу текстів природною мовою.

### **4. Статус у навчальному плані.**

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей

**5. Лектор:** кандидат філологічних наук, старший викладач Мікрюкова К.О.

**6. Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

**7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

**8. Мова викладання:** українська

Назва: **УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)  
ТА РИТОРИКА)**

### **1. Ідентифікація**

Шифр: ВПК-12

Характеристика навчального курсу

Кількість кредитів відповідних  
ECTS:6  
Модулів:2  
Змістовних модулів:2  
Загальна кількість годин: 180 год.  
Тижневих годин: 4 год.

**Вибіркова**  
Курс: III  
Семестр: VI  
Лекції: 20  
Практичні: 40  
Самостійна робота: 120  
Вид контролю: екзамен

**Мета курсу:** формування системи знань зі специфіки української професійної мови, фахової термінології як основи ділового мовлення та стилістики службових документів; вироблення у студентів умінь і навичок аналізувати та продукувати тексти різного типу відповідно до мети, призначення й умов спілкування в процесі майбутньої роботи; засвоєння основ класичної та сучасної риторики як науки про мисленнєво-мовну діяльність, спрямовану на переконання, вплив, на досягнення цілей у процесі мовної комунікації.

## **2. Опис курсу.**

### **Модуль 1.**

**Тема 1.** Державна мова – мова професійного спілкування. Норми сучасної української літературної мови. Стилї сучасної української мови. Призначення та особливості офіційно-ділового стилю.

**Тема 2.** Професійна комунікація. Спілкування та комунікація. Спілкування як інструмент професійної діяльності. Ділове спілкування. Види усного спілкування. Типи і форми професійного спілкування. Види публічного мовлення. Комунікативна професіограма фахівця.

**Тема 4.** Ділові папери як засіб писемної комунікації. Критерії класифікації документів. Специфічні функції документа. Реквізити та формуляр документа. Правила оформлення сторінки. Вимоги до укладання документа. Критерії класифікації документів.

**Тема 5.** Українська термінологія в професійному спілкуванні. Термін та його ознаки. Загальнонаукова, міжгалузєва та вузькоспеціальна термінологія. Українські електронні термінологічні словники.

**Тема 6.** Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні. Становлення і розвиток наукового стилю. План, теза, конспект як важливий засіб організації розумової праці. Стаття як самостійний науковий твір.

**Тема 7.** Проблеми перекладу і редагування наукових текстів.

### **Модуль 2.**

**Тема 1. Риторика як наука і навчальна дисципліна.** Основні поняття класичної риторики. Основоположні розділи класичної риторики. Сутність та компоненти поняття «риторична формула». Зв'язок риторики з іншими науками. Види та жанри ораторського мистецтва. Основні види промов (агітаційні, інформаційні, розважальні). Історія зародження і розвитку видів ораторського мистецтва. Жанри ораторського мистецтва. Типи промов за знаковим оформленням та закріпленням.

**Тема 2. Історичні витоки риторики.** Міфологія риторики. Риторика античності. Передумови появи риторики в Давній Греції. Досягнення давньоримської ораторської школи. Історія розвитку риторики в Україні.

**Тема 3. Етапи побудови промови.** Моделювання аудиторії. Способи запам'ятовування промов. Вимоги до виступу. Вербальні та невербальні засоби комунікації. Образ оратора. Образ аудиторії. Риторичний ідеал. Адаптація виступу до особливостей приміщення. Робота з освітлювальними приладами. Особливості виступу оратора перед об'єктивом відеокамери. Особливості аудіозапису промови; робота з мікрофоном.

**Тема 4.** Спічрайтинг як розділ сучасної ділової риторики. Спічрайтинг: від технології до професії. Становлення спічрайтингу як сфери практичної діяльності.

**Тема 5. Суперечка, типи суперечок.** Загальна характеристика суперечки. Поведінка учасників суперечки. Мистецтво ставити питання та відповідати на них. Уміння переконувати. Комунікативна риторика. Мистецтво слухати. Комунікаційний процес, його функції та етапи.

**Тема 6. Чорна риторика – мистецтво маніпуляції.** Чорна риторика та її використання. Основні правила чорної риторики. Маніпулятивні елементи чорної риторики. Принципи протидії словесній маніпуляції.

### **3. Завдання курсу.**

1. Сформувати правильне розуміння ролі державної мови у професійній діяльності.

2. Забезпечити досконале володіння нормами сучасної української літературної мови.

3. Прищепити уміння ясно і точно висловлювати думки, правильно вимовляти слова, вживати нормативні наголоси, здійснювати професійне спілкування.

4. Ознайомити з принципами і засобами ділового та професійного мовлення.

5. Оволодіти основами ведення службової документації.

6. Осягнути теоретичні засади підготовки усного публічного виступу. Ознайомити зі здобутками світової риторики, виявити закономірності основних етапів становлення і розвитку риторики в Україні.

7. Оволодіти методом риторичного аналізу текстів промов, навчитися членувати текст, точно визначати тему, тези, докази, операції, мовні засоби (тропи і фігури), доцільність кожного слова.

8. Навчитися продукувати тексти різних типів промов з потрібної теми і для різних ситуацій.

9. Сформувати практичні вміння та навички ведення дискусій та виголошення політичних промов.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє уміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою; володіти методикою риторичного аналізу публічного виступу та застосовувати традиційні й інноваційні технології спічрайтингу відповідно до комунікативної ситуації.

### **4. Статус у навчальному плані.**

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей.

**5. Лектор:** кандидат філологічних наук, доцент Желязкова В.В.

**6. Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

**7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

**8. Мова викладання:** українська.

Назва: **ЛІНГВІСТИЧНА ТИПОЛОГІЯ ТА МОВНІ АРЕАЛИ**

### **1. Ідентифікація**

Шифр: ВПК-13	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:3 Модулів:2 Змістовних модулів:2 Загальна кількість годин: 90 год. Тижневих годин: 2 год.	<b>Вибіркова</b> Курс: III Семестр: VI Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 60 Вид контролю: екзамен

**Мета курсу:** вивчення і систематизація основних ознак і закономірностей будови і функціонування різних мов.

### **2. Опис курсу.**

**Тема 1.** Порівняльна типологія як розділ мовознавства.

**Тема 2 .** Методи типологічних досліджень.

**Тема 3 .**Принципи зіставних досліджень Діахронічний аспект типологічних досліджень.

**Тема 4.** Генеалогічна лінгвістика.

**Тема 5.** Генеалогічна і типологічна класифікація мов світу.

**Тема 6.** Ареальна лінгвістика.

**Тема 7.** Ареальна подібність і мовний союз.

**Тема 8.** Фактори, умови й наслідки міжмовних подібностей.

### **3. Завдання курсу.**

1. Сформувати у студентів вміння та навички виділяти типологічні, генеалогічні та ареальні аспекти вивчення мов світу.

2. Навчити ідентифікувати і класифікувати відповідно до спільних і відмінних ознак досліджувані явища.

3. Навчити визначати типологічні ознаки в зіставлюваних мовах.

4. Встановити на основі ізоморфних рис типові мовні структури і типи мов; представити на основі отриманих даних реальну наукову класифікацію мов світу.

5. Ознайомити з різними мовними ареалами; їхніми типологічними характеристиками.

6. Навчити комплексно аналізувати мовні родини та мовні ареали, враховуючи їхні типологічні характеристики.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в наукових парадигмах прикладного мовознавства; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; розвиває вміння проводити порівняльні дослідження структурних і функціональних властивостей мов незалежно від характеру генетичних відношень між ними; встановлює типологічні особливості різних мовних груп; уналежнює різні мови світу до найбільш відомих мовних союзів, встановлюючи їх специфіку взаємодії.

#### 4. Статус у навчальному плані.

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей.

5. **Лектор:** кандидат філологічних наук, доцент Бабій Ю.Б.

6. **Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

7. **Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

(приклад для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

8. **Мова викладання:** українська.

### Назва: МАТЕМАТИЧНІ ОСНОВИ ГУМАНІТРАНИХ ЗНАНЬ

#### 1. Ідентифікація

Шифр: ВПК-14	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS: 3	<b>Вибіркова</b>
Модулів: 2	Курс: III
Змістовних модулів: 6	Семестр: V
Загальна кількість годин: 90 год.	Лекції: 10
Тижневих годин: 2 год.	Практичні заняття: 20
	Самостійна робота: 60
	Вид контролю: екзамен

**Мета курсу:** формування базового математичного апарату, що широко використовується у різноманітних задачах та моделях теорії ймовірностей,

математичної статистики, теорії випадкових процесів, а також інших математичних та прикладних дисциплін.

## **2. Опис курсу.**

### **Змістовий модуль 1. Теорія множин.**

**Тема 1.** Множини, операції над множинами. Підмножини. Діаграми Ейлера-Венна. Декартів добуток. ГМТ.

**Тема 2.** Потужність множини. Теореми про потужність об'єднання та перетину двох та більше множин.

**Тема 3.** Множини та відношення.

### **Змістовий модуль 2. Дискретна математика та елементи математичної логіки**

**Тема 4.** Елементи комбінаторики. Розміщення. Перестановки. Комбінації.

**Тема 5.** Елементи теорії графів.

**Тема 6.** Алгебра висловлювань. Основні теореми та правила математичної логіки. Булеві функції. Алгебра предикатів.

### **Змістовий модуль 3. Простори та елементи математичного аналізу.**

**Тема 7.** Поняття простору. Геометричні простори.

**Тема 8.** Матричне числення. Лінійні простори.

**Тема 9.** Функція та границя функції. Функція декількох змінних.

**Тема 10.** Диференціальне числення.

**Тема 11.** Інтегральне числення.

### **Змістовий модуль 4. Елементи теорії ймовірності та математичної статистики**

**Тема 12.** Простір елементарних подій. Операції над елементарними подіями. Класична ймовірність.

**Тема 13.** Умовна ймовірність. Незалежність подій. Теореми додавання та множення ймовірностей. Формула повної ймовірності. Формула Байеса

**Тема 14.** Повтор випробувань. Формула Бернуллі та приблизна формула Пуассона. Теореми Муавра-Лапласа.

**Тема 15.** Випадкові величини. Функція розподілу. Закон розподілу функції однієї випадкової величини. Математичне очікування та дисперсія ДВВ

**Тема 16.** Нерівність П.Л. Чебишева і закон великих чисел

### **Змістовий модуль 5. Математичне моделювання**

**Тема 17.** Математичні методи та моделювання

**Тема 18.** Математичне програмування

### **Змістовий модуль 6. Історія розвитку математичних знань**

**Тема 19.** Хронологія розвитку математики. Математика Єгипту, Дворіччя, Вавилону.

**Тема 20.** Стародавня Греція. Римська імперія. Непозиційні системи числення.

**Тема 21.** Індія. Китай. Країни ісламу. Позиційна система. Середньовічна Європа. Епоха відродження.

**Тема 22.** Європа у XVII –XX столітті. Вітчизняна математика.

## **3. Завдання курсу.**

1. Ознайомлення студентів з основами математичного апарату, необхідними для вирішення теоретичних і практичних задач науки, техніки, економіки і управління.

2. Прищеплення студентам вміння самостійно вивчати і використовувати учбову літературу з математики та її додатків

3. Розвиток логічного мислення і підвищення загального рівня математичної культури студентів; вироблення у студентів навичок математичного дослідження прикладних питань.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: знати загальні відомості про теорію множин; знати основні означення комбінаторного аналізу та формули біному, біноміальних коефіцієнтів; знати загальні відомості про алгебру висловлень, числення висловлень, основні теореми та правила математичної логіки; знати канонічні та нормальні форми алгебри висловлень; алгоритм зведення до ДКНФ, ДДНФ; знати основні поняття та теореми лінійної алгебри, векторної алгебри та математичного аналізу; знати елементи теорії ймовірностей і математичної статистики, основи історичного розвитку математичного вчення; вміти аналізувати відомі методи, способи на їх придатність до розв'язування проблеми; володіти комбінаторним аналізом; володіти основами алгебри висловлень і логіки предикатів; вміти застосовувати елементи математичної логіки в логіко-математичній практиці; вміти розв'язувати задачі з теорії ймовірностей та математичної статистики.

#### **4. Статус у навчальному плані.**

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей.

**5. Лектор:** кандидат фізико-математичних наук, в. о. доцента Пархоменко В. Ю.

**6. Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

**7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

(приклад для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

**8. Мова викладання:** українська.

Назва: **МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МОВ**

Назва: **МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МОВ (УКРАЇНСЬКА)**

### **1. Ідентифікація**

Шифр: ВПК - 15	Характеристика навчального курсу
----------------	----------------------------------

<p>Кількість кредитів відповідних ECTS:4  Модулів:1  Змістовних модулів:1  Загальна кількість годин: 120 год.  Тижневих годин: 3 год.</p>	<p><b>Вибіркова</b>  Курс: III  Семестр: V  Лекції: 12  Практичні заняття: 28  Самостійна робота: 80  Вид контролю: екзамен</p>
---	---

**Мета курсу:** ознайомити студентів із основними поняттями методики мови як науки та навчальної дисципліни; принципами побудови чинної програми для середньої школи; психологічними та дидактичними основами навчання мови; формами роботи у школі; особливостями викладання часткових методик у шкільному курсі української мови.

## 2. Опис курсу.

**Тема 1.** Методика мови як наука і навчальна дисципліна. Структура шкільного курсу української мови. Об'єкт, предмет методики мови, основні завдання.

**Тема 2 .** Програми з української мови. Зміст і структура шкільної програми з української мови. Принципи побудови діючої програми з української мови. Змістові лінії програми та шляхи їх реалізації. Принципи побудови шкільних підручників з рідної мови. Структурні компоненти підручника, текстові та позатекстові завдання. Апарат орієнтації підручника.

Принципи побудови шкільних підручників з рідної мови. Структурні компоненти підручника, текстові та позатекстові завдання. Апарат орієнтації підручника.

**Тема 3.** Психологічні та дидактичні основи навчання української мови. Аспекти навчання мови. Закономірності навчання мови. Загальнодидактичні та специфічні принципи навчання мови. Класифікація методів навчання мови як лінгводидактична проблема. Характеристика методів навчання. Загальнодидактичні та часткові прийоми навчання. Методи та прийоми навчання української мови. Класифікація методів навчання мови як лінгводидактична проблема. Характеристика методів навчання. Загальнодидактичні та часткові прийоми навчання.

**Тема 4.** Урок рідної мови – основна форма організації навчально-виховного процесу. Психолого-педагогічні параметри сучасного уроку мови. Типи уроків української мови. Проблема класифікації уроків. Класифікація уроків О. Беляєва.

**Тема 5.** Методика вивчення фонетики, орфографії та графіки. Зміст і завдання шкільного курсу фонетики. Етапи вивчення фонетики. Основні поняття фонетики. Методи і прийоми вивчення фонетики, графіки та орфографії. Шляхи попередження фонетичних діалектизмів у мовленні школярів.

Методика будови слова та словотвору. Зміст і значення курсу. Опрацювання словотвору. Види вправ. Поняття про морфемний та словотвірний аналіз, етимологічний аналіз слів.

Методика навчання лексики та фразеології. Значення лексики і фразеології в шкільному курсі рідної мови. Лінгвометодичні основи



формування лексичних умінь та навичок учнів. Принципи і методи вивчення лексики і фразеології. Система вправ з лексики. Робота з фразеології.

**Тема 6.** Методика навчання граматики. Місце і значення вивчення граматики у шкільному курсі мови. Предмет і завдання методики граматики. Лінгводидактичні та власне методичні принципи навчання граматики. Ефективні методи і прийоми навчання граматики.

Методика навчання морфології. Значення, завдання, зміст і принципи вивчення частин мови в шкільному курсі. Вивчення частин мови у зв'язку з іншими розділами мовознавства. Особливості вивчення іменних частин мови. Методика вивчення дієслова та його форм. Методика вивчення службових частин мови та вигуку.

Методика навчання синтаксису. Значення вивчення синтаксису. Етапи вивчення синтаксису. Особливості вивчення словосполучення і речення. Шляхи подолання труднощів у вивченні головних і другорядних членів речення. Методика опрацювання односкладних і неповних речень. Особливості вивчення ускладнених речень. Методика вивчення складного речення.

**Тема 8.** Методика орфографії та пунктуації. Зміст, мета й завдання орфографії у шкільному курсі мови. Загальні принципи, методи і прийоми навчання орфографії. Роль граматики, орфографічних правил, читання під час вивчення орфографії. Система вправ і види робіт з удосконалення орфографічних умінь та навичок. Види диктантів та методика їх проведення.

Місце і значення розділу «Пунктуація» в шкільному курсі мови. Завдання пунктуації. Основні терміни пунктуації. Методичні прийоми навчання пунктуації. Система вправ.

**Тема 9.** Методика розвитку зв'язного мовлення. Наукові засади методики зв'язного мовлення. Зв'язне мовлення як методичне поняття. Значення і завдання роботи з розвитку зв'язного мовлення. Уміння та навички усного та писемного мовлення. Поняття про види мовленнєвої діяльності.

Наукові роботи з текстом. Методичне поняття тексту. Категорії текстів. Класифікація текстів.

Методика роботи над переказами. Види переказів. Місце переказів у системі зв'язного мовлення. Методика проведення переказу (підготовча робота, складання плану, мовний аналіз, редагування). Норми оцінювання переказів.

Методика написання творів. Місце творів у системі роботи з розвитку зв'язного мовлення. Класифікація творів. Методика проведення різних видів творів. Методика перевірки й оцінювання творів.

**Тема 10.** Позакласна робота з української мови. Місце і роль позакласної роботи у процесі навчання рідної мови. Взаємозв'язок позакласної роботи з класними заняттями. Основні принципи організації позакласної роботи та методика їх проведення. Організація та методика проведення мовного гуртка.

### **3. Завдання курсу.**

1. Визначити місце і значення методики мови серед інших дисциплін філологічного профілю.

2. Осмислити процеси, що відбуваються в мовній освіті України.

3. Проаналізувати зміст і структуру чинної програми з української мови, основні положення «Пояснювальної записки»; суть і принципи реалізації змістових ліній програми.

4. Ознайомитися з принципами планування матеріалу дисципліни у ВНЗ; принципами укладання робочої та навчальної програм із дисципліни.
5. Визначити структуру сучасних підручників з української мови.
6. Проаналізувати психологічні та дидактичні чинники навчання української мови.
7. Визначити пріоритетні форми роботи у школі та ВНЗ.
8. Ознайомитися з методикою викладання фонетики, лексики, будови слова та словотвору, граматики, з особливостями організації та проведення позакласної роботи з мови в школі.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтуватися в наукових парадигмах загального та прикладного мовознавства; критично оцінювати набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіти сучасною мовознавчою та лінгводидактичною термінологією; аналізувати актуальні проблеми сучасної лінгводидактики середньої та вищої школи; розвивати педагогічне мислення, здатність до аналітичного розуміння педагогічної діяльності; навчитися аналізувати закономірності та принципи навчання; добирати методи, прийоми та форми роботи у педагогічній діяльності; засвоїти специфіку пізнавальних процесів та питання розвитку емоційно-вольової сфери особистості; упроваджувати ІКТ у майбутній професійній діяльності.

#### **4. Статус у навчальному плані.**

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей

**5. Лектор:** кандидат педагогічних наук, доцент Рускуліс Л. В.

**6. Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

#### **7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.**

Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

(приклад для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

**8. Мова викладання:** українська.

Назва: **МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МОВ (ІНОЗЕМНІ)**

#### **1. Ідентифікація**

Шифр: ВПК - 15

Характеристика навчального курсу

<p>Кількість кредитів відповідних ECTS:4  Модулів:1  Змістовних модулів:1  Загальна кількість годин: 120 год.  Тижневих годин: 3 год.</p>	<p><b>Вибіркова</b>  Курс: III  Семестр: V  Лекції: 12  Практичні заняття: 28  Самостійна робота: 80  Вид контролю: екзамен</p>
---	---

**Мета курсу:** професійно-методична підготовка студентів до майбутньої діяльності, яка спрямована на навчання школярів іноземної мови, виховання та розвиток учнів під час вивчення мови на уроках та у позакласній роботі.

## 2. Опис курсу.

**Тема 1.** Система навчання іноземної мови та її зміст

**Тема 2** Навчання іншомовного матеріалу

## 3. Завдання курсу.

1. Ознайомити студентів з теоретико-методологічною основою методики викладання іноземних мов.

2. Навчити адекватному використанню теоретичних знань з методики у практичній професійній діяльності: визначати структуру уроку, план заняття та підбирати відповідно до мети заняття методи та прийоми; готувати та проводити позакласні заходи з предмету використовуючи технічні засоби навчання; реалізовувати у своїй діяльності різні функції учителя іноземної мови та посередника іншомовної культури.

3. Сформувати навички проводити уроки з іноземної мови, робити професійний аналіз та самоаналіз уроків, розробляти власний методичний інструментарій.

4. З'ясувати цілі та задачі, умови навчання іноземних мов у різних типах шкіл та на різних ступенях загальноосвітніх середніх шкіл.

5. Засвоїти сучасні методи та технології навчання різних аспектів іноземної мови та видів іншомовної діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває **фаховими компетентностями:** орієнтується в наукових парадигмах основних напрямків і проблем теорії та практики навчання іноземних мов в історії методики та на сучасному етапі; уміє застосовувати знання з іноземної мови та методики її викладання у професійній діяльності, узагальнює та аналізує досвід роботи, реалізовувати на уроці різні функції учителя іноземної мови; усвідомлює сучасні методи та технології навчання різних аспектів іноземної мови та видів іншомовної діяльності; володіє сучасною термінологією, уміннями та навичками здійснювати іншомовну мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою на професійному рівні.

## 4. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

**5. Лектор:** докторпедагогічних наук, професор Солодка А.К.

**6. Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

**7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

(приклад для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

**8. Мова викладання:** англійська.

## ДИСЦИПЛІНИ ВІЛЬНОГО ВИБОРУ СТУДЕНТА

Назва: **РОСІЙСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА**

### 1. Ідентифікація

Шифр: ВПК-21	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:6 Модулів:3 Змістовних модулів:6 Загальна кількість годин: 180 год. Тижневих годин: 6 год.	<b>Вибіркова</b> Курс: II Семестр: IV Лекції: 20 Практичні заняття: 40 Самостійна робота: 120 Вид контролю: залік

**Мета курсу:** дати студентам певні знання з лексики, фонетики, морфеміки і словотвору російської мови; забезпечити системні знання з морфології і синтаксису сучасної російської мови.

### 2. Опис курсу:

#### Модуль 1.

**Тема 1.** Предмет і завдання фонетики, аспекти вивчення. Фонетичне членування мови. Артикуляційно-акустична класифікація голосних та приголосних звуків російської мови. Історичні і фонетичні чергування голосних та приголосних звуків. Фонетичні закони і процеси. Фонетична транскрипція. Фонологія.

**Тема 2.** Орфоепія російської мови. Вимова граматичних форм слів. Російська графіка. Основні принципи. Відхилення від основного принципу. Історія російської орфографії. Принципи російської орфографії.

#### Модуль 2.

**Тема 1.** Лексикологія як розділ мовознавства. Однозначні й багатозначні слова. Омоніми, їх типи. Поняття омофонії. Системні відношення в лексиці. Синоніми. Антоніми. Пароніми.

**Тема 2.** Лексика російської мови з погляду походження. Лексика російської мови з боку сфери вживання. Лексика російської мови з погляду активного і пасивного складу.

**Тема 3.** Фразеологія російської мови. Класифікація фразеологічних одиниць з погляду семантичного злиття і вмотивованості значення. Причини появи фразеологізмів. Фразеологізми з боку походження. Фразеологія російської мови з боку функціонально-стилістичної приналежності

### **Модуль 3.**

**Тема 1.** Морфемний склад слова. Морфема, морф, аломорф. Морфонологічні явища на морфемному шві. Основа і флексія. Морфеми похідної основи. Функціонально-семантичні типи морфем. Продуктивні і непродуктивні афікси. Регулярні і нерегулярні афікси. Зміни у морфемній структурі слова: опрощення, декореляція, ускладнення.

**Тема 2.** Поняття мотивації основи. Мотивовані і немотивовані основи. Способи російського словотвору. Словотвірна база і словотвірний формант. Морфологічні і неморфологічні способи словотвору. Способи словотвору різних частин мови.

### **Модуль 4.**

#### **Змістовий модуль 1 Простий синтаксис**

**Тема 1.** Предмет синтаксису як розділу граматики. Місце синтаксису в системі російської мови. Словосполучення як синтаксична одиниця. Словосполучення вільні і синтаксично зв'язані. Класифікація вільних словосполучень за їх складом, за характером стрижневого слова, за характером відносин між їх компонентами, за видами синтаксичних зв'язків.

**Тема 2.** Просте речення як синтаксична одиниця. Двоскладні речення. Поняття головних членів речення як предикативного мінімуму структурної схеми. Підмет як компонент предикативного мінімуму речення. Способи вираження підмета. Поняття про присудок. Типи присудків. Простий дієслівний присудок. Іменний складений присудок. Дієслівний складений присудок. Питання про складний присудок.

**Тема 3.** Другорядні члени речення. Означення, його різновиди (узгоджене і неузгоджене). Питання про прикладку як особливий різновид означення. Додаток, його різновиди (прямий і непрямий додаток). Обставина. Розряди обставин.

**Тема 4.** Односкладні речення. Класифікація односкладних речень різних типів. Речення іменні і дієслівні. Спірні питання граматичної інтерпретації односкладних речень, їх комунікативна, семантична, функціональна сутність. Повні і неповні речення. Поняття структурної неповноти речення. Різновиди неповних речень. Розмежування повних і неповних речень. Еліптичні речення.

**Тема 5.** Ускладнене речення. Види ускладнення. Однорідні члени речення. Речення з відокремленими членами речення. Уточнення і пояснення. Смыслові та стилістичні функції відокремлених членів речення. Речення зі звертанням. Функції звертання. Семантика звертань. Способи вираження звертань в російській мові. Вступні і вставні конструкції.

#### **Змістовий модуль 2. Складний синтаксис**

**Тема 1.** Складне речення. Складносурядне речення. Відносна автономність предикативних частин складносурядного речення. Відкриті і закриті структури складносурядних речень. Класифікація складносурядних речень за формальними ознаками, за засобами зв'язку предикативних частин.

**Тема 2.** Складнопідрядні речення. Засоби вираження підрядності: підрядні союзи, союзні слова. Прийоми розмежування сполучників і сполучникових слів. Складнопідрядне речення нерозчленованої структури. Структурно-семантична класифікація. Складнопідрядне речення розчленованої структури. Структурно-семантична класифікація. Складнопідрядне речення з кількома підрядними.

**Тема 3.** Безсполучникове складне речення. Типи безсполучникових складних речень. Засоби зв'язку предикативних частин у безсполучниковому складному реченні.

**Тема 4.** Складна синтаксична конструкція. Структура і семантика.

### **3. Завдання курсу:**

1. Ознайомити студентів з лексичною і фразеологічною системами російської мови.

2. Дати знання про сучасну російську лексику з боку походження, розвитку, вживання.

3. Ознайомити із словниками російської мови різних типів.

4. Показати, як утворюються російські голосні та приголосні звуки, які фонетичні процеси характерні звуковій системі російської мови.

5. Дати уявлення про морфемну структуру і основні способи утворення слів російської мови.

6. Дати студентам певну суму знань з морфології сучасної російської мови.

7. Дати студентам певну суму знань з синтаксису сучасної російської мови.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває **фаховими компетентностями:** володіти знаннями про системні відношення у лексиці та фразеології сучасної російської мови; про сучасну російську лексику з боку походження, сфери вживання, активного і пасивного складу, функціонально-стилістичної належності та експресивності; уміти характеризувати фразеологію російської мови з боку походження та використання у різних стилях мови; володіти умінням користуватися різними типами словників російської мови; володіти знаннями про артикуляційно-акустичні характеристики російських звуків; основні фонетичні процеси звукової системи російської мови; морфемну будову та основні способи утворення російських слів; системні особливості мовних одиниць, які вивчає морфологія, і закономірності їхніх змін у процесі функціонування; одиниці синтаксису, принципи побудови російських речень; уміти проводити різні види аналізу слів та речень.

### **4. Статус у навчальному плані.**

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей.

**5. Лектор:** кандидат філологічних наук, доцент Абламська О.В.

**6. Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик, тестування, індивідуальна робота, самостійна робота.

**7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді екзаменаційних білетів. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E,

FX, F.

Залік: 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

**8. Мова викладання:** російська.

## Назва: СЕМІОТИКА

### 1. Ідентифікація

Шифр: ВПК-22	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:3	<b>Вибіркова</b>
Модулів:1	Курс: II
Змістовних модулів:2	Семестр: I
Загальна кількість годин: 90год.	Лекції: 10
Тижневих годин: 2 год.	Практичні заняття: 20
	Самостійна робота: 60
	Вид контролю: екзамен

**Мета курсу:** дати знання основ семіотики як науки про знаки та знакові системи, а також виробити у студентів уміння й навички аналізувати семіотичні системи різних типів, що стануть у нагоді в процесі їхньої майбутньої роботи.

### 2. Опис курсу.

#### Модуль 1. Семіотика та лінгвістика тексту

**Тема 1.** Науковий статус семіотики та її ключові поняття.

**Тема 2.** Передумови та етапи еволюційного поступу семіотики як науки. Знак як ключове поняття семіотики. Знакові системи та їхні види. Семіотичні школи.

**Тема 3.** Лінгвосеміотика та коло її проблем. Наукова генеза лінгвосеміотики. Етапи становлення лінгвосеміотичного вчення. Проблеми лінгвосеміотики. Мовний знак та його основні типи. Основні категорії лінгвосеміотичних досліджень: текстуальність; контекстуальність; інтертекстуальність; гіпертекстуальність; інфотекстуальність.

**Тема 4.** Іконічні знаки в системі природної мови.

Поняття «іконічний знак»: проблеми дефініції. Ознаки та властивості іконічних знаків. Функційний потенціал іконічних знаків. Фонетична іконічність. Лексична іконічність. Граматична іконічність.

**Тема 5.** Індексальні знаки в системі природної мови.

Знак-індекс у мовній системі: основні підходи до інтерпретації. Основні ознаки індексальних знаків. Симетрія та асиметрія індексальних знаків. Репрезентанти індексальних знаків на мовних рівнях.

**Тема 6.** Функціонування символічних знаків у системі природної мови.

Знак-символ у лінгвосеміотичному вимірі. Символ і образ: спільне та відмінне.

**Тема 7.** Семіотичний континуум. Простір семіозису.

Поняття семіотичного континууму в колі лінгвістичної проблематики. Мовленнєвий континуум та його складники.

**Тема 8.** Семіосфера та проблеми її лінгвістичного моделювання.

Зміст та обсяг поняття «семіосфера». Код як конститuent семіосфери. Типи кодів та їхній вплив на формування семіосфери тексту.

## **Модуль 2. Комунікативна спрямованість семіотики**

### **Тема 1. Комунікативна семіотика.**

Комунікація та її місце у сфері семіотичних досліджень. Поняття комунікативного акту. Семіотичні моделі комунікативної кооперації.

### **Тема 2. Семіотика масових комунікацій.**

Масова комунікація: її структура та функції. Семіотичний підхід у студіюванні масових комунікацій.

### **Тема 3. Новітні напрями семіотичних досліджень.**

Біосеміотика як найдавніша семіотична система. Етносеміотика та комунікація етносів. Семіотика культури (ритуал, танець, музика, живопис та архітектура). Семіотика словесного мистецтва.

**Тема 4. Прикладна семіотика: здобутки та перспективи. Штучна семіотика та її напрями.**

### **3. Завдання курсу.**

1. Встановити теоретичні та методологічні основи семіотичних досліджень.

2. Схарактеризувати основні напрями застосування семіотичного інструментарію до студіювання продуктів лінгвістичної та нелінгвістичної діяльності.

3. Окреслити коло основних проблем і завдань навчальної дисципліни.

4. Розкрити специфіку лінгвосеміотичного аналізу текстів.

5. З'ясувати принципи семіотичного дослідження зразків різних комунікативних систем і мистецьких практик.

6. Визначити найбільш ефективні методики лінгвосеміотичного аналізу.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими *фаховими компетентностями*: орієнтується в наукових парадигмах прикладного мовознавства; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; володіє методикою аналізу семіотичних систем різних типів; здійснює семіотичну інтерпретацію текстів різних стилів і жанрів.

### **4. Статус у навчальному плані.**

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей.

**5. Лектор:** кандидат філологічних наук, доцент Желязкова В.В.

**6. Форми і методи навчання:** Практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

**7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

**8. Мова викладання:** українська.



## 1. Ідентифікація

Шифр: ВПК-23	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:11	<b>Вибіркова</b>
Модулів:2	Курс: I, II
Змістовних модулів:2	Семестр: II, III
Загальна кількість годин: 330	Лекції: 36
Тижневих годин: 3	Практичні заняття: 74
	Самостійна робота: 220
	Вид контролю: залік, екзамен

**2. Мета курсу:** засвоєння студентами поняття «українська література» в її географічних та часових межах, ознайомлення студентів з основними тенденціями українського літературного процесу від давнини до сучасності, акцентуючи на традиціях і новаторстві, відстежуючи загальнонаціональні тенденції розвитку літератури у зв'язках з іншими літературами; опанування найважливішим історико-літературним і фактологічним матеріалом щодо мистецьких тенденцій в цілому, а також біографій класиків зокрема.

### 3. Опис курсу.

**Тема 1.** Передумови виникнення та особливості розвитку давньої української літератури. Проблеми вивчення давнього письменства. Жанрове розмаїття.

**Тема 2.** Література Київської Русі. Перекладна література (світська, релігійні книги). Оригінальна література (життя, хождения, патерики). Літописи часів Київської Русі («Повість минулих літ», Київський літопис, Галицько-Волинський). Ораторська проза («Слово про Закон і Благодать» Іларіона, «Слово о полку Ігоревім», «Слово Кирила Туровського»).

**Тема 3.** Особливості розвитку давньої української літератури в XIII-XVI ст. Українська література пізнього Середньовіччя (2-га пол. XIII – XV ст.). Література Ренесансу (2-га пол. XV – кін. XVI ст.)

**Тема 4.** Українська полемічна література кінця XVI – поч. XVII ст. як явище бароко. Творча спадщина письменників-полемістів із Острога. Іван Вишенський та його місце в українській полемічній літературі. Іпатій Потій – письменник-полеміст протилежного табору.

**Тема 5.** Історіографічна проза XVII-XVIII ст. Розвиток ораторської, паломницької та агіографічної прози. Козацькі літописи – самобутнє явище давньої української літератури. «Історія русів» як літературна пам'ятка.

**Тема 6.** Життєвий і творчий шлях Г.Сковороди. Літературно-естетичні погляди митця. Збірка «Сад божественних пісень» (композиція, використання біблійних мотивів та образів, соціально-етична проблематика). Філософська проза та її зв'язок з античною літературою. Г. Сковорода – перший український байкар.

**Тема 7.** Літературний процес в Україні кінця XVIII – початку XIX століття. Історичні та культурні умови становлення нової української літератури. Синкретизм художньо-стильових течій. І. Котляревський – перший класик НУЛ.

**Тема 8.** Розвиток жанру байки на Україні перших 10-річ XIX століття.

**Тема 9.** Нова українська проза. Г.Квітка-Основ'яненко – перший прозаїк НУЛ.

**Тема 10.** Літературний процес 1-ої половини XIX століття. Європейський романтизм: основні риси, течії, школи. Романтизм в українській літературі перших десятиліть XIX століття. Три етапи розвитку.

**Тема 11.** Тематичні й художні особливості української романтичної поезії. Творчість М.Костомарова. Пісенна творчість українських романтиків: М.Петренка, В.Забіли, О.Афанасьєва-Чужбинського та ін.

**Тема 12.** Культурно-мистецьке відродження на західноукраїнських землях. Діяльність «Руської трійці». Естетичні принципи альманаху «Русалка Дністрова». Українські школи в польській та російській літературах. Творчість М. Гоголя.

**Тема 13.** Шевченківський та по шевченківський період в новій українській літературі. Київські романтики та Кирило-Мефодіївське братство. Т.Шевченко: хронологічна канва біографії. Багатогранність творчої діяльності Т.Шевченка. Перший період творчості (1837-1843). Творчість періоду «трьох літ» (1843-1845). «Невольнича муза» Т. Шевченка (1847-1857) та творчість останніх років життя (1857-1861). Творча постать Т.Шевченка у загальноєвропейському контексті.

**Тема 14.** Загальна характеристика літературного процесу 2-ї половини XIX століття. Здобутки прозаїків. Пантелеймон Куліш: біографічна канва, науково-публіцистична й літературна діяльність. Мала проза П.Куліша: проблематика, поетика, жанрова своєрідність. Великі епічні форми. «Чорна рада» П.Куліша – перший історичний роман нової української прози (проблематика та образна система роману). Поетична спадщина П.Куліша: загальна характеристика. Прозаїки «Основи». Жіноча проза (Марко Вовчок та Ганна Барвінок).

**Тема 15.** Ідейно-художні та жанрово-стильові особливості прози 2-ої половини XIX століття. Ю.Федькович – продовжувач традицій Т.Шевченка та громадський діяч. Провідні мотиви лірики (жовнірська тематика; мотиви визвольної боротьби; поет і мистецтво; сатира). Проблематика прозових творів. Різноманітний характер творчої спадщини письменника. Л.Глібов – видавець, журналіст, публіцист. Літературне та громадське оточення письменника. Два періоди творчості митця. Л.Глібов – байкар. Оригінальність жанру байки письменника, їх проблематика, образи. Мотиви лірики Л.Глібова.

**Тема 16.** Українська література в контексті національно-визвольних змагань XIX століття. Історичні реалії розвитку української культури в 70-90-роки XIX ст. Полеміка про українську літературно-національну справу цього періоду. Вклад окремих літераторів у справу розбудови національної культури.

**Тема 17.** Художні пошуки прозаїків. І.С.Нечуй-Левицький (творець «живих типів»). Соціальний і психологічний підхід до змалювання персонажів у ранніх повістях. Естетичні принципи творчості Панаса Мирного. «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» – перший соціально-психологічний роман. Ідейно-тематичне спрямування соціально-побутових повістей.

**Тема 18.** Становлення і розвиток українського театру й драматургії. Відновлення театрального життя на західноукраїнських землях («Руська бесіда»). Традиція і новаторство п'єс М.Кропивницького. Роль М.Старицького

у становленні українського професійного театру. Драматургія М.Старицького («Не судилось», «Талан», «Маруся Богуславка», «Ой не ходи, Грицю...» та ін.). Майстерність створення сатиричних образів І.Карпенком-Карим (п'єси «Сто тисяч», «Хазяїн», «Мартин Боруля»).

**Тема 19.** Основні віхи життєвого і творчого шляху І.Я.Франка. Звернення письменника до літератур народів світу. Художні принципи перекладу. Створення антології світової літератури. Поеми І.Франка та їх джерела («Смерть Каїна», «Мойсей», «Іван Вишенський»). Поезія І.Франка: актуальність тематики, ідейна глибина, новаторство поетичної форми. Збірки поезій «З вершин і низин», «Зів'яле листя», «Мій Ізмарагд» та ін. Драматургія І.Франка. Джерела і багатоплановість конфлікту, тема фатуму у п'єсі «Украдене щастя». Прозова спадщина І.Франка: проблематика. Проекція нової людини у повісті «Перехресні стежки».

**Тема 20.** Українська література «перехідної доби» в контексті світового літературно-мистецького процесу. Своєрідність модернізму. Еволюція М.Коцюбинського від народництва до європейського типу світосприйняття. Творчість О.Кобилянської. Творчі здобутки «Покутської трійці».

**Тема 21.** Оновлення драматургії ХІХ – початку ХХ століття. Творчий доробок Лесі Українки. Неореалістичні тенденції в творчості В.Винниченка.

Літературно-мистецький процес на Західній Україні.

**Тема 22.** Основні тенденції розвитку української літератури 1-ї пол. ХХ століття. «Український ренесанс». Піднесення націотворчих та художніх сил, провідна роль у них літератури. Характеристика літературно-мистецьких угруповань та організацій («Плуг», «Гарт», «Молодняк», ВАПЛІТЕ, «неокласики», МАРС, ВУСПП). Спалах літературної дискусії 1925-1928 років. Розмаїття стильових тенденцій, активні пошуки шляхів розвитку української літератури.

**Тема 23.** Ідейно-естетичні пошуки української поезії 20-30-х років ХХ століття. Суперечлива, неоднозначна творча та життєва доля П.Тичини на різних етапах складної історії української літератури. Творчість М.Рильського від романтичних візій до строгої «неокласичної» лірики. Унікальна постать Б.-І. Антонича в історії української літератури.

**Тема 24.** Художні обрії української прози 1-ої пол. ХХ століття. Трагічна постать М.Хвильового в українській культурі, його протест проти провінційного українства – так званої «червоної просвіти», орієнтація на «психологічну Європу», проголошення «азіатського ренесансу» та «романтики вітаїзму». Особливості неореалізму в творчості В.Підмогильного. Твори, присвячені українським визвольним змаганням; інтелектуально-психологічний роман «Місто», драма українського маргінала. Розширення можливостей гумору та сатири в українській літературі початку ХХ століття (Остап Вишня).

**Тема 25.** Розвиток українського театру та драматургії в 20-30-ті роки. Концепція діяльності «Березолу» та його режисера Л.Курбаса. Новаторська драматургія М.Куліша, співпраця з «Березолем».

**Тема 26.** Творчість українських письменників на еміграції. «Празька» школа і «варшавська» група в історії української літератури. Перегук творчих настанов «празької» школи з орієнтаціями «розстріляного відродження». Творчість Є. Маланюка, Н. Лівичкої-Холодної, О. Теліги, О. Ольжича та ін.

Період мистецького українського руху (МУР) та об'єднання українських письменників (ОУП) «Слово». Українська міжвоєнна політична еміграція 1945-1948рр. (У.Самчук, В.Петров, І.Костецький, Ю.Косач, І.Багряний, В.Барка, Т.Осьмачка, Ю.Клен, Є.Маланюк, Ю.Шерех, В.Державин та ін.). Пошуки творчої інтелігенції на теренах Америки: подолання кризи українського письменства, уникання прямолінійних заангажованих мотивів, переосмислення досвіду світової модерністської та авангардистської лірики при збереженні зв'язків з етногенетичною пам'яттю свого народу. Виникнення на цій основі «Нью-Йоркської групи» (Б.Рубчак, Б.Бойчук, Ю.Тарнавський, Віра Вовк, Емма Андіївська та ін.).

**Тема 27.** Літературно-мистецький процес періоду 2-ої світової війни. Драматична доля О.Довженка як митця. Намагання подолати жорсткі обмеження «соціалістичного реалізму». Кіноповість як спосіб розширення жанрового потенціалу української літератури.

**Тема 28.** Оновлення української літератури у творчості письменників старшого покоління. Тимчасове послаблення режимного контролю над художньою літературою у 2-ій пол. 50-х років – на поч. 60-их. Спроби відновлення естетичних категорій. Часткова реабілітація репресованих письменників. Намагання модернізувати «соцреалізм» тезою про внутрішнє «розмаїття» його стильових течій. Ідейно-проблемні пошуки та жанрово-стильова палітра прози 50-70-х рр. (О.Гончар, П.Загребельний, Ю.Мушкетик, В.Шевчук та ін.).

**Тема 29.** Шістдесятництво в українській літературі. Соціально-історичні та культурно-історичні витоки українського шістдесятництва. Світоглядні й естетичні засади «шістдесятників». Новаторство й традиційність поетичного грона (І.Драч, Б.Олійник, Д.Павличко): авангардне експериментаторство І.Драча; фольклорні мотиви та неонародництво Б.Олійника; громадянські мотиви, національна проблематика й стихія інтимного чуття Д.Павличка. Самобутня творча постать Л.Костенко в українській ліриці. Неонародництво В.Симоненка. Гр. Тютюнник у контексті «шістдесятників», його участь у розширенні жанрово-стильового потенціалу української прози 60-70-х років. Дисидентський рух в Україні, причини його виникнення та перебіг. Участь у ньому письменників. Трагічна доля В.Стуса за умов комуністичного режиму. Новаторство поезії, основні тематично-проблемні лінії.

**Тема 30.** Особливості поступу літературного процесу в Україні 1990-х рр. ХХ – поч. ХХІ століття. Основні умови розвитку й тенденції сучасної літератури. Загальна характеристика сучасного літературного процесу. Український варіант постмодернізму. Літературні організації та угруповання.

Жанрово-стильові й тематичні шукання української прози. Масова література в Україні. Детектив та кримінальний роман. Мелодрама по-українськи. Феномен сучасної української жіночої прози. Українська фантастика.

**Тема 31.** Здобутки сучасної поезії. Поетичне покоління двотисячників. Відеопоезія як сучасна модифікація «іграшок поетичних».

**Тема 32.** Сучасна новітня українська драматургія: пошук нових форм і засобів. Художня майстерня Олександра Ірванця та Неди Нежданої.

### **3. Завдання курсу.**

1. Поглибити знання студентів про основні етапи розвитку української літератури, ознайомити з найважливішими фактами літературного процесу означеного періоду.

2. Сприяти усвідомленню літератури як певного національного та історичного типу художньої творчості.

3. Формувати вміння та навички наукової роботи студентів під час виконання ними рефератів і доповідей з питань, винесених на самостійне опрацювання.

4. Розкрити суспільно-історичні та культурні умови розвитку української літератури на певному етапі суспільного становлення.

5. Поглибити знання студентів про життєвий і творчий шлях класиків національної літератури; розкрити культурні й політичні чинники, що спонукали митців до написання творів різних періодів.

6. Засобами художнього слова сприяти формуванню у студентів високих гуманістичних ідеалів, національної самосвідомості, розвивати творче мислення.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: знає термінологічний апарат навчальної дисципліни, уміє розкривати характерні особливості індивідуального стилю митця; знає різновиди літературно-мистецьких систем і принципи їх побудови; володіє навичками самостійно обґрунтовувати й здійснювати різномірне дослідження літературних творів; виявляти риси взаємовпливу в українському та світовому літературно-мистецькому процесі; удосконалювати навички критично аналізувати та застосовувати теоретичні й практичні знання у сфері теорії та історії літератури для власних наукових досліджень; уміє аналізувати художні твори української літератури з погляду їх естетичної вартості, суспільного значення.

#### **4. Статус у навчальному плані.**

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

**5. Лектор:** кандидат філологічних наук, доцент Родіонова І.Г.

**6. Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

**7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

(приклад для іспиту) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

**8. Мова викладання:** українська.

## Назва: СУГЕСТИВНА ЛІНГВІСТИКА

### 1. Ідентифікація

Шифр:ВПК-26	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:5	<b>Вибіркова</b>
Модулів:1	Курс: IV
Змістовних модулів:1	Семестр: VII
Загальна кількість годин: 150 год.	Лекції: 16
Тижневих годин:2 год.	Практичні заняття: 34
	Самостійна робота: 100
	Вид контролю: екзамен

**Мета курсу** «Сугестивна лінгвістика» полягає в ознайомленні студентів із витокami, основними закономірностями та глибинною природою впливових потенцій мови, новітніми напрямami досліджень впливу та різними формами мовленнєвого впливу, що забезпечено висвітленням конкретних завдань курсу, які передбачають формування погляду на феномен впливу як комплексне динамічне явище; класифікацію основних знань і факторів, що формують вплив; ознайомлення зі специфікою та структурою мовленнєвого впливу, різноманітними методами його аналізу, а також зв'язками мовленнєвої сугестії з мовною маніпуляцією; усвідомлення прикладного характеру цієї науки тощо.

### 2. Опис курсу.

#### Змістовий модуль 1.

**Тема 1.** Основні поняття і терміни. Сугестологія. Сугестивна лінгвістика як новітня галузь гуманітарного знання.

**Тема 2.** Міждисциплінарний характер курсу: зв'язок із психологією, логікою, соціологією, історією, філософією, когнітологією та іншими галузями гуманітарного знання. Сугестивна лінгвістика і прагмалінгвістика як наука про функціонування мовних знаків у зв'язку із суб'єктом мовлення (експліцитні та імпліцитні цілі висловлення, мовленнєві тактики та типи мовленнєвої поведінки, правила ведення бесіди (максими Грайса)); адресатом мовлення (інтерпретація висловлення, вплив повідомлення на адресанта, типи мовленнєвого реагування); відношеннями між комунікантами (форми мовленнєвого спілкування: бесіда, суперечка та ін., соціально-етикетний бік висловлення (форми звертання, стиль спілкування та ін.) та ситуацією (ситуативна зумовленість тематики та форми комунікації).

**Тема 3.** Б.Ф.Поршнев про формалізований характер прагмалінгвістики. Сугестивна лінгвістика і теорія мовленнєвої діяльності. Сугестивна лінгвістика і комунікативна лінгвістика (проблема розуміння (модулі оптимальної комунікації В.З.Дем'янкова); поняття про комунікативні девіації (неврахування особи адресата, порушення орієнтацій мовця на процес спілкування, деякі лексичні параметри).

**Тема 4.** Сугестивна лінгвістика і когнітивна лінгвістика, психолінгвістика. Сугестивна лінгвістика і нейролінгвістичне програмування як новітня галузь гуманітарного знання (цілі і завдання НЛП).

**Тема 5.** Нейрофізіологічне підґрунтя впливу. Поняття про міжпівкульну асиметрію. Функціональна роль правої півкулі головного мозку. Відмінність її функцій від функцій лівої півкулі: а)права півкуля відповідає за темброве

зabarвлення мовлення («музикальність» мовлення), ліва - за пофонемне розрізнення мовлення без інтонаційного аналізу; б)права півкуля сприймає одночасну моментальну інформацію (симультанну).

**Тема 6.** Психологічне підґрунтя впливу. Основні постулати: 1)соціальна обумовленість людської психіки, її конструювання і програмування за посередництвом соціальних та інформаційних впливів; 2)істотна залежність психіки та поведінки людини від ситуативних (зовнішніх) факторів (ситуаціоністська парадигма соціальної психології); 3)істотний вплив моделювання та приклада на психіку й поведінку людини; 4)обмеженість психіки пересічної людини, що шкодить точному сприйняттю реальності та, з іншого боку, уможливує вплив на поведінку, емоції та мислення поза свідомістю; 5)взаємододатковість різноманітних факторів впливу на психіку людини; 6)суттєва питома вага соціально-психологічних автоматизмів (стереотипів)у свідомості людини, які зумовлюють маніпулятивний вплив; 7)ефект документалізму, який підсилює психологічний вплив відео-, аудіо- та текстової інформації; 8)моделювання віктимності (схильності стати жертвою) як вплив, що поглиблює культ насильства й агресивності тощо.

### **3. Завдання курсу.**

1. Ознайомлення з психологічним (ментальні стереотипи, метапрограми та ін.), нейрофізіологічним (міжпівкульна асиметрія), лінгвістичним (мовні сугестогени, Мілтон-модель та ін.), невербальним (міміка, жести. Проксеміка, гапліка та ін.) та загальносеміотичним (інформаційне структурування та ін.) підґрунтям феномену сугестії.

2. Усвідомлення впливової етики.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими *фаховими компетентностями*:уміє правильно використовувати впливові патерни мови; знає одиниці мови та правила їх поєднання; виявляє актуальні лінгвістичні, нейрофізіологічні, психологічні та інші складники впливових ефектів комунікації; орієнтується в методиках аналізу сугестогенних дискурсів; застосовує у власній комунікативній діяльності відповідні впливові стратегії мовленнєвого та невербального спілкування; здійснює комплексну оцінку тексту / дискурсу в аспекті його сугестивності;

### **4. Статус у навчальному плані.**

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей

**5. Лектор:** кандидат філологічних наук, доцент Олексюк О.М.

**6. Форми і методи навчання:** Практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

**7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ, F.

100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

**8. Мова викладання:** українська.